

7 TL (KDV dahil)

EKOİQ

MAYIS-HAZİRAN 2011 SAYI:9

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Salim Kadıbeşgil:
**“Bu İş Küresel
Bireyler
Çözecek”**

**Sürdürülebilirlik
Raporlaması 2010 Anketi
“Kim Okuyor?”**

Karbondioksite Röveşata

**Torunlarımız da
Tatil Yapabilsin Diye!
EKOTURİZM**

Fukuşima'dan Sonra

Nükleerin Geçmişi ve Geleceği

**Evladiyelik İnsan
Yerleşimleri
PERMAKÜLTÜR**

Yeşil Bir Ekonomiye Doğru

Araba Değil, İnsan Merkezli Ulaşım

Elektrikli ve Elektronik Atıklarınıza Çözüm Sunuyoruz

HAYATA

RENK

KATIYORUZ

Exitcom Recycling Atık Taşıma Toplama Dep. ve Elek. San. Tic. Ltd. Şti.

Almanya Merkez
Burchard-Retschy-Ring 9
D-31275 Lehrtel/Hannover
Tel: 0049 5132 824 999
Fax: 0049 5132 872 407

İzmit Şube
Bağdat Cad. No:40 TR-41170
Suadiye Kartaltepe/Kocaeli
Tel: 0090 262 352 36 76
Fax: 0090 262 352 36 81

EXITCOM
recycling for future

www.exitcom.com info@exitcom.com

Ekoloji Ne Zaman Seçim Kaybettirecek?

Belki bu seçimlerde değil ama bunu bir gün görebileceğimizden hiç kuşku duymayın. Dünya çevresel bir krizin eşliğindeyken, karbon emisyonları sıkı bir kontrolün altına alınmaya hazırlanırken, enerji ve ekoloji dünyanın baş gündemi olmaya hızla ilerlerken, nükleer alarm seviyesini Çernobil'e eşdeğer hale getiren Japonya'daki Fukuşima felaketi gözlerimizin önünde olup bitirken çok uzun süre bekleyeceğimizi tahmin etmiyoruz. Yoksa Türkiye, dünyanın bir parçası değil mi?

Geçtiğimiz ay Almanya'da yapılan seçimler, bu sözlerimizin en büyük dayanağı. Baden-Württemberg ve Rheinland-Pfalz eyaletlerindeki seçimden Yeşiller Partisi'nin zaferle ayrılmasının yanı sıra olayın bir başka boyutu da, iktidardaki Hristiyan Demokrat Birlik Partisi'nin (CDU) 58 yıldır iktidar olduğu Baden-Württemberg'i ilk kez kaybetmesi. Durumu "acı bir sonuç" olarak değerlendiren CDU lideri Başbakan Angela Merkel, nükleer enerjiye bakış açısının Japonya'yı vuran 9 büyüklüğündeki deprem, tsunami ve reaktördeki patlamalardan sonra değiştiğini, Japonya'daki felaketin nükleer santrallerin güvenliği konusunda bir dönüm noktasını oluşturduğunu sözlerine ekledi. Kısacası Merkel, seçimi algılarının ekolojiye kapalı olmasından dolayı kaybettiğini ima ediyordu. Ama bu durum, Yeşiller'in Baden-Württemberg eyaletinde oylarını ikiye katlayarak yüzde 24,2'lik bir oy oranına ulaşmasıyla da sınırlı değil. Olay sadece Almanya'da geçmiyor ve tüm "Avrupa'nın üzerinde bir hayalet dolaşüyor": Ekoloji Avrupa'nın neredeyse tüm ülkelerinde düzenli büyüyen tek bir siyasi hareket var, o da Yeşiller. Tüm zamanların en yüksek oy oranına ulaştığı tahmin edilen Yeşil Partiler, son seçimlerde Danimarka'da yüzde 13'ü, Lüksemburg'da yüzde 11,7'yi, Avusturya'da 10,4'ü bulmuştu. Bugün bu rakamların çok daha üstünde oldukları tahmin ediliyor. Sarkozy Fransa'sında bile, son seçimlere yeni bir isimle (Europe Écologie) giren Yeşiller bazı bölgelerde yüzde 12,5'e eriştiler.

Peki Türkiye. dediğinizi duyar gibi oluyorum. Bir grup dirayetli çevre aktivistinin sürüklediği Yeşiller Partisi, seçimlere dahi giremiyor. Girse de alacağı oy oranının kayda değer olmayacağı herkesin ön kabulü. Bu noktada durumumuz, daha çok Doğu Avrupa ülkelerine benziyor. Peki, Türkiye siyasetini domine eden partilerin programları, seçim bildirgeleri, yurttaşlara verdikleri vaatler bağlamında "Ekoloji" nerede? Ne yazık ki böyle bir durum ve eğilimden de söz etmek mümkün değil. Yani ekoloji, Haziran seçimlerinde de ne oy kaybettirecek, ne de kazandıracak. "Büyük siyasi tartışmaların" gölgesinde yok olup gidecek...

Ama bu durumun, daha açık bir sözle söylersek ekolojik körlüğün çok uzun süre daha böyle gideceğini düşünmemeliyiz. Bu ülkede de ekoloji, bir gün seçim kaybettirecek veya kazandıracak. Türkiye'deki her fikri akım gibi, ekoloji de kendi yolunu, yordamını, anlatım dilini, araçlarını kendine özgü şekillerde dışavuracak. Bu bilincin kendini açığa çıkarması için inşallah büyük bir çevre felaketini beklememiz gerekmez. Şom ağızları kapatmak ve sormak zamanı: Var mı kapsamlı bir çevre politikanız?

Barış DOĞRU

BZD Yayıncılık ve İletişim adına sahibi
Zülfü Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Demirel dergi@ekoIQ.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D.

Editör
Balkan Talu balkan@ekoIQ.com
Yonca Cingöz yonca@ekoIQ.com

Danışma Kurulu
Ural Aküzüm - TEDMER ve
An Hareketi Başkanı
Coşkun Aral - İZ TV Genel Koordinatörü
Banu Aydoğan - Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim
Direktörü, Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu
Üyesi, Yeşil Bilgi Platformu Yöneticisi
Dr. Erhan Baş - Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
F. Fatma Çelenk - Soyak Holding Kurumsal İletişim
Koordinatörü
Behçet Envarlı - Türkiye Bilişim Vakfı Genel Sekreteri
Sibel Sezer Eralp - REC, Bölgesel Çevre Merkezi
Türkiye Direktörü
Çağla Balcı Eriş - Demirer Holding Karbon Geliştirme
Müdürü
Engin Güvenç - İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma
Derneği Genel Sekreteri
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç - Özyeğin Üniversitesi,
Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Ergem Şenyuva - Climate Project Türkiye Temsilcisi
Cavit Vardarlılar - MESS Entegre Geri Kazanım ve
Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü
Necla Zarakol - Zarakol İletişim Yönetim Kurulu
Başkanı

Yazı Kurulu
Edip Emil Öymen, Barış Gencer Baykan,
Serpil Ata, Deniz Sözüdoğru

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar
Nermin Uçar, Selim Talay, Mutlu Dinçer,
Eren Dönmez, Hilal Gülyurt, Başak Gündüz,
Özgür Güvenç, Volkan Doğar

Reklam Koordinatörü
Semra Akyüz semra@ekoIQ.com

Üretim Sorumlusu
Ahmet Muhtar Sökücü

Abone İlişkileri
Neslihan Öztürk

Yayın Adresi
BZD Yayıncılık ve İletişim
Alemdağ Caddesi, Yanyol Sokak, No: 5 SBK İş
Merkezi, B Blok Kat: 3 Kısıklı - Üsküdar 34692 / İst.
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri:
Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad.
116. Sokak No: 2 Esenyurt - İSTANBUL
Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Dağıtım
Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.

İki ayda bir yayınlanır. Yerel Süreli Yayın
ISSN 1309-441-6

İçindekiler

22 Şirketlerin Yeşil Dönüşümü

Sonunda post globalleşme dönemine girdik. Regülasyon, kıtlık, tüketici davranışı ve inovasyon... Yeni iş modellerini ateşleyecek başlıklar artık budur...

28 "Bu İş İ Küresel Bireyler Çözecek"

Türkiye'nin en önemli stratejik iletişim ve itibar yönetimi uzmanlarından biri olan Salim Kadıbeşegil, sosyal sorumluluk kavramının bugüne kadar yaşadığımız sosyal sorumsuzluğun açık seçik bir kanıtı olduğunu söylüyor.

36 2010'un En İyi 6 Yeşil Buluşu

Tarihi 1872'e kadar uzanan Popular Science Dergisi, 2010 yılının yeşil inovasyonlarını inceledi. En iyi 6 yeşil teknolojik icat EKOIQ'da...

41 Fukuşima'dan Sonra: Nükleer Geçmiş ve Geleceği

Nükleer enerjiyle ilgili tartışmalar bitecek gibi gözüküyor. Bu arada, dünyada birçok nükleer tesis çalışmaya devam ediyor, yenileri için anlaşmalar yapılıyor. Peki, nükleer enerjinin geleceği var mı?

50 Çocukları Değiştir, Dünya da Değişir

Avrupa Komisyonu'nun öncülüğünde yıllardır birçok Avrupa ülkesinde gerçekleştirilen Avrupa Birliği Sürdürülebilir Enerji Haftası (EUSEW), Santralistanbul'un organizasyonu ile bu sene Türkiye'de gerçekleştirildi.

56 Yabancı Müşterilerin Sürdürülebilirlik Taleplerine Hazır mıyız?

Büyük firmalar iş süreçlerini sürdürülebilirlik kurallarına göre uyarlamaya karar verdiler. Tedarikçilerden de aynı şeyi bekliyorlar. Peki, Türkiyeli şirketler bu sürece ne kadar hazır?

60 Torunlarımız da Tatil Yapabilsin Diye: Ekoturizm

2002 yılından beri sürdürülebilir turizmin ilkeleri belirlenmeye çalışılıyor. Ama asıl olan kitle turizminin sürdürülebilirlik ilkelerini benimsemesi...

68 Karbondioksit Röveşata

Almanya Bundesliga'da takımlar iklim değişikliğinde bir adım öne geçmek için de mücadele ediyorlar. Başlı ise 1. FSV Mainz 05 çekiyor.

22

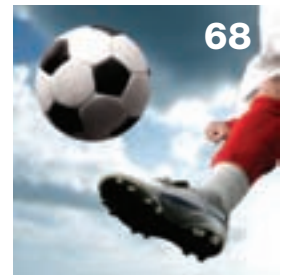
36

50

60

68

110 Sırt Çantalı Sürdürülebilir Turizm

72 Araba Değil İnsan Merkezli Ulaşım

World Resource Institute ve Embarq'ın Türkiye ayağı SUM'ın, 6-8 Nisan tarihleri arasında düzenlediği "Sürdürülebilir Ulaşım 2011 Sempozyumu"nda insan merkezli ulaşımın ilkeleri ortaya kondu.

75 Yeşil Bir Ekonomiye Doğru

UNEP tarafından hazırlanan 626 sayfalık "Yeşil Bir Ekonomiye Doğru" başlıklı rapor, tüm sektör yöneticilerinin başucu kaynağı olmalı.

80 "Bisikletle 6 Trilyon Cebimizde Kalabilir!"

Bisikletliler Derneği Genel Başkanı Murat Suyabatmaz, bisikletin bir ulaşım aracı olduğunu topluma ve devlete kabul ettirmeye çalışıyor.

88 Sürdürülebilirlik Raporları Ne İşe Yarıyor?

KPMG ve Futerra'nın küresel çapta hazırladığı "Sürdürülebilirlik Raporları 2010 Anketi" çok çarpıcı sonuçlar içeriyor.

98 Evladiyelik İnsan Yerleşimleri: Permakültür

Kendine yetebilen, dışarıdan enerjiye ihtiyaç duymayan; bütün çıktıları kendi içinde kullanılabilen, dolayısıyla atık üretmeyen sistemler kurmak mümkün müdür? Permakültür, bu soruya "Evet" diye yanıtıyor.

106 Sürdürülebilir Bir İş Modeli Mümkün mü?

Bugünkü ekonomik sistem daha çevreci bir yöne mi evrilecek yoksa sistem içi iyileştirmelerle uğraşmak sadece zaman kaybı anlamına mı geliyor?

110 Sırt Çantalı Sürdürülebilir Turizm

Sıfır karbon emisyonlu, sağlıklı ve zevkli bir tatil mümkün. Türkiye'de birçok yürüyüş rotasının oluşmasına önyak olan Ersin Demirel anlatıyor.

116 Geri Dönüşüm İçin Yeni Çözümler

Atık ve geri dönüşüm uygulamaları için özel olarak tasarlanan 30'un üzerinde makineden oluşan Wastemaster serisiyle hizmet veren SIF JCB İş Makineleri Endüstriyel Ürün Müdür Yardımcısı Ayşegül Çetinel'le birlikte Dönkasan Kâğıt Geri Dönüşüm tesisini ziyaret ettik.

120 "Hidroelektrik Hepsinden Beter"

Prof. Dr. John Harte, uzun yıllardır insan faaliyetlerinin biyoçeşitlilik üzerine etkilerini araştırıyor. Harte, iklim değişikliği ve enerji kaynakları üzerine deneyimlerini EKOIQ ile paylaştı.

124 Kapıdaki Düşman: Nükleer

Greenpeace Akdeniz İletişim Sorumlusu Deniz Sözüdoğru, Rusya ile imzalanan nükleer anlaşma metninin çok önemli sorunlar içerdiğine dikkat çekiyor.

Her sayıda...

4 Haberler Ekolojik Eczane Levhası, Havalimanın Geri Dönüşüm Rüzgânı, HES'ler Balıkları da Tehdit Ediyor

128 Kitap "Ekolojik Borç: Küresel Isınma ve Milletlerin Zenginliği", "Ültematom", "Permakültüre Giriş"

Haberler

Netsis'le Ege Orman Vakfı İşbirliği

Türkiye'nin önemli kurumsal yazılım firmalarından Netsis, işyerinde çevreci uygulamalarına bir yenisini ekledi. Ege Orman Vakfı'yla işbirliği yapan Netsis artık broşür, dergi, takvim gibi basılı materyaller için kullandığı kâğıt miktarına karşılık gelecek sayıda ağaç diktirecek. Geçtiğimiz aylarda basılı fatura ihtiyacını ortadan kaldıran E-Fatura Uygulaması'na entegrasyon izni alan ilk firma olarak dikkat çeken Netsis, kendi ofislerinin yanı sıra iş ortağı ağında da yeşil bilgi teknolojileri anlayışının oluşmasına destek veren çalışmalarını sürdürüyor.

Geri Dönüşümlü Torbaya Ödül

Işıklar Ambalaj, ürettiği geri dönüşümlü torba çeşitleriyle Kadıköy Belediyesi'nin "Plastik Torbaya Hayır" kampanyasına destek olduğu için kampanyanın birinci yılı kapsamında düzenlenen törende ödüllendirildi. Işıklar Ambalaj'ın Konya'nın Çumra ilçesindeki üretim tesislerinde mühendisleri tarafından tasarlanan kraft torbalar ev, market, gıda, evcil hayvan maması gibi değişik kullanım amaçlarına yönelik olarak çeşitleniyor. Kraft torbalar çevre dostu özelliklerinin yanı sıra gıda maddelerinin daha güvenilir şekilde ve kolay taşınmasını sağlıyor.

Yarını Korumak İçin Yarışacaklar

"Yarının İzleri" sosyal sorumluluk projesi 2008'den bu yana çocuklara küresel ısınmayı interaktif eğitimlerle, tiyatro ve belgesellerle öğretiyor. Tesco Kipa ve Unilever'in Milli Eğitim Bakanlığı ve Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı (TOÇEV) ile işbirliği içinde yürüttüğü projede çocuklar aktif rol alıyor, ekolojik ayak izlerini hesaplıyorlar. Çocukların sahneye koyduğu, küresel ısınmayı eğlenceli bir dille anlatan "Dünya Kurtarıcıları" oyununu proje kapsamında 25 bini aşkın çocuk izledi. Proje 2011'de, ilköğretim okullarını kapsayan çevre koruma ve küresel ısınma konulu "Yarının İzleri Resim-Öykü-Haber

Yarışması"yla sürüyor. Yarışma resim dalında küresel ısınmanın dünyamıza verdiği zararları, öykü dalında küresel ısınmanın dünyamız ve hayatımızda oluşturacağı değişimi anlamayı, haber dalında ise çevremizde gözlemlediğimiz küresel ısınma haberlerini konu alıyor. 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin katılabileceği yarışmaya son başvuru tarihi 22 Mayıs 2011. 3 Haziran'daki ödül töreninde dereceye girenler açıklanacak, her üç dalda birincilere dizüstü bilgisayar, ikincilere kamera, üçüncülere ise fotoğraf makinesi armağan edilecek. Projeye ilgili detaylı bilgiye www.yarininizleri.org.tr adresinden ulaşılabilir.

Dünya Saati'ne Türkiye'den Büyük Destek

İklim değişikliğiyle mücadele için dünyanın her yerinde bir saatliğine ışıkları kapatarak yapılan Dünya Saati uygulamasının bu yıl beşincisi gerçekleştirildi. WWF'nin öncülüğünde duyurulan kampanyaya Türkiye'den onbinlerce kişi ve 250'nin üzerinde kurum destek verdi. Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan Boğaziçi Köprüsü ve Ankara Opera Binası ışıklarını kapatarak, Dünya Saati 2011'in sembolleri arasında yer aldı. Yüksek katılım oranıyla Kırklareli, İstanbul

ve Eskişehir öne çıkan şehirler oldu.

Dünya Saati Kampanyası ilk kez 31 Mart 2007'de başlamıştı. Avustralya'da iki milyondan fazla kişi ve 2 bin işyeri iklim değişikliğini durdurmak için ışıklarını bir saatliğine kapattı. Hızla genişleyen kampanyaya destek veren ülke sayısı 2010 yılında 128'e ulaştı ve böylece Dünya Saati daha sürdürülebilir bir geleceği hedefleyen tarihin en büyük çevre hareketlerinden biri haline geldi.

Yeni i-DOS; her yıkamada deterjan koymaya paydos.

Akıllı dozaj sistemli yeni EcoLogixx 8
i-DOS çamaşır makinesi.

Yeni EcoLogixx 8 i-DOS çamaşır makinesi, akıllı dozaj sistemiyle, her seferinde deterjan koyma işlemine son veriyor. Sıvı deterjan ve yumuşatıcıyı baştan bir kez gözlere doldurup otomatik programı seçiyorsunuz; ortalama 20 yıkama boyunca her kullanımda, kendi kendine ihtiyacı kadar kullanıyor; ne eksik ne fazla! Dilerseniz, üçüncü gözü kullanarak bağımsız özel yıkama da yapabiliyorsunuz. Böylece i-DOS yetersiz ya da fazla kullanım riski olmadan, her yıkamada mükemmel sonucu garanti ediyor. www.bosch-home.com/tr

BOSCH

Yaşam için teknoloji

Haberler

Türkiye'nin En Büyük Rüzgâr Santrali Balıkesir'de

Enerjisa, tamamlandığında 142,5 MW gücüyle Türkiye'nin en büyük rüzgâr santrallerinden biri olacak olan Balıkesir rüzgâr santrali projesini portföyüne ekledi. 2015 yılında en az 5 bin MW kurulu güce ulaşmayı hedefleyen Enerjisa'nın, üretim portföyünü büyütmeye yönelik faaliyetlerine hız kazandırdığını belirten Sabancı Holding Enerji Grup Başkanı Selahattin Hakman, "Türkiye'nin elektrik enerjisi ihtiyacını en güvenilir ve çevreye uyumlu bir şekilde karşılamak için yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimlerindeki payını artırmayı hedeflediklerini" vurguladı.

Kadınlar Ergene İçin Yürüdü

Tekirdağ'ın Çorlu ilçesindeki Ergene nehrini sanayi atıklarıyla ölmekten kurtarmak için yörenin kadınları harekete geçti. Ergeneli kadınlar organize sanayi bölgesinden dökülen kimyasal atıklarla yok olmak üzere olan nehrin durumuna dikkat çekmek için "Sermaye elini Ergene'den çek", "Ergene Nehri için kadınlar isyanda" sloganlarıyla yürüyüş düzenledi. Sanatçı Şeval Sam'in da katıldığı yürüyüş sonrası konuşma yaparak nehrin kirliliğinin yarattığı sağlık sorunlarına dikkat çekti. Yürüyüş Ergene'nin kirlenmeye başladığı yerde son buldu.

Havalimanında Geri Dönüşüm Rüzgârı

20 yıldır geri dönüşüm üzerine çalışan ÇEVKO Vakfı, İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı'yla (İSG) birlikte "Uçmayı seviyorum. Geri dönüşümü destekliyorum" projesini başlattı. Havalimanı ziyaretçilerini ve çalışanlarını geri dönüşüm konusunda bilinçlendirmeyi amaçlayan proje kapsamında, personele eğitimler ve görsel malzemeler verildi; havalimanına 20 set atık ünitesi ve geri dönüşüm hakkında ilgi çekici yönlendirmeler yerleştirildi. Şubat ayı verilerine göre proje için yerleştirilen bilgilendirme afişi, broşür, büyük pano ve dev mesaj balonu gibi materyalleri gören insan sayısı 4 milyondan fazla. İSG CEO'su Gökhan Buğday projede 368 ton atığın geri kazanıldığını, 2010'un Eylül ile Aralık ayları arasında 5303

ağacın kurtarılmasını sağladıklarını belirtiyor. Hedef ise 2011 sonuna kadar 16 milyon kişiye ulaşmak ve 1400 ton atığı geri kazandırmak. ÇEVKO benzer bir geri dönüşüm projesini geçen yıl ICF Airports Antalya Havalimanı yönetimiyle ortak yürütmüştü.

Ekolojik Eczane Levhası Revaçta

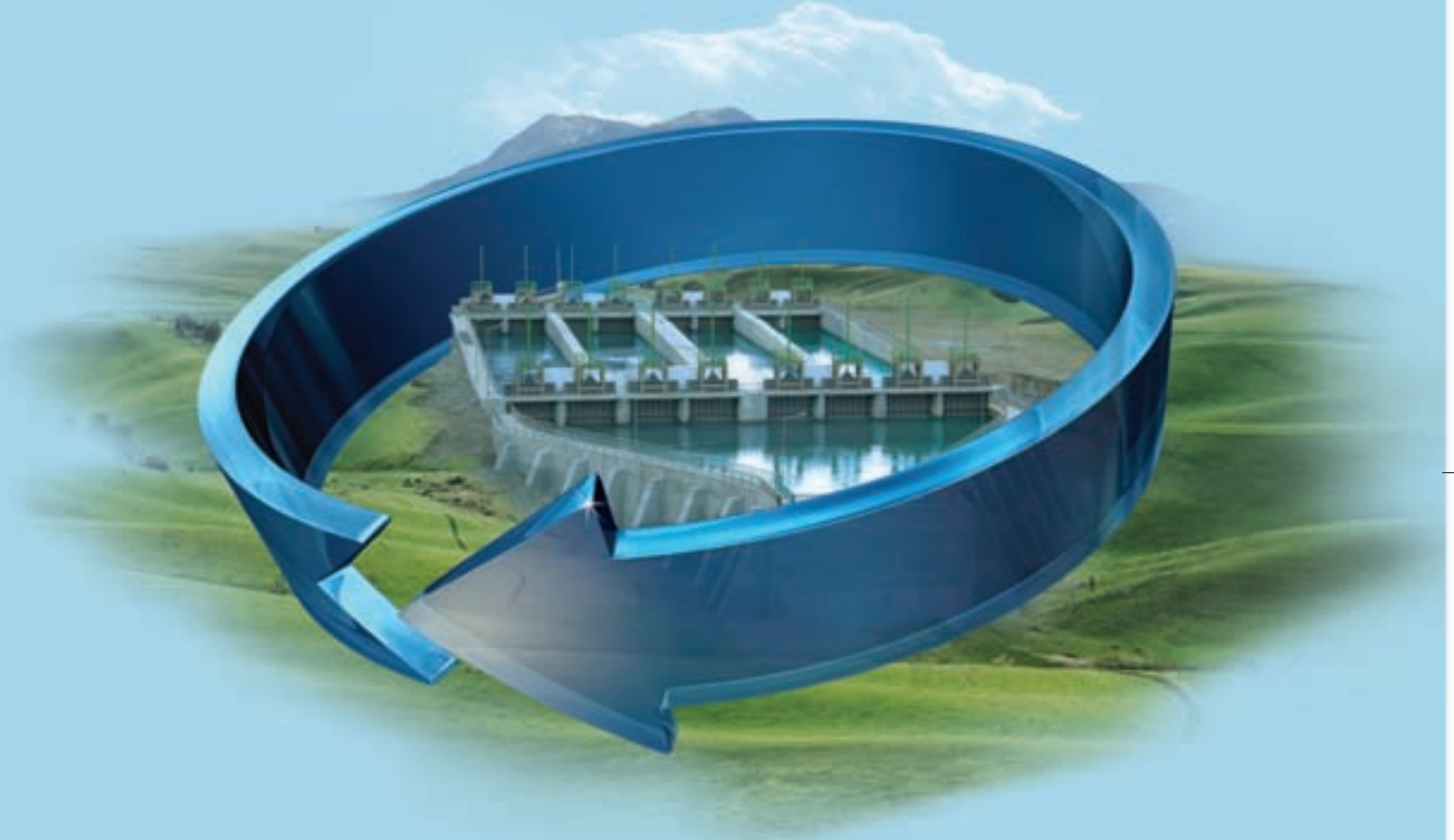
Temiz enerji sistemleri üreten Adana merkezli Korona şirketi, yeni ürünleriyle müşterilerinin karşısında. Güneş pili teknolojisiyle üretilen, günün farklı saatlerine göre değişik elektronik aletleri çalıştırma kapasitesine sahip Korona Güneş ve Korona Güneş Ağacı ürünleri, Doğu ve Güneydoğu'daki illerde, yayla ve deniz evleri ile dağ köylerinde rağbet görüyor. Şirketin tasarladığı ekolojik nöbetçi eczane işareti EKO-E de en çok ilgi gören ürünlerden. EKO-E tamamen sürdürülebilir malzemelerden üretiliyor, güneş enerjisiyle çalıştığından hiç emisyon üretmiyor; kablosuz olduğundan estetik avantaja da sahip.

Epson Gümüş Sınıfında

Küresel bazda sosyal sorumluluk yatırımları (SRI) yürüten SAM Grubu her yıl sürdürülebilir büyümeye özen gösteren şirketleri seçiyor. Baskı ve görüntüleme teknolojilerinin lider şirketlerinden biri olan Epson, Sam Grubu tarafından hazırlanan Sürdürülebilirlik Yıllığı'nda Gümüş sınıfına girdi. Epson bilgisayar teknolojileri firmaları arasında yedinci sırada yer alıyor. İlk defa 2008 yılında bronz listeye giren Epson, aynı yıl Epson Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksine de (DJSI) dahil olmayı başarmıştı.

Suyun enerjisi hayatınızda...

Hayat sürsün, çarklar dönsün... Enerjimiz, hepsine yeter!
Enerjisa Hacıninoğlu Regülatörü ve Hidroelektrik Santrali,
Kahramanmaraş'ta hizmete girdi. "Enerji çemberimiz", kaliteli ve
sürdürülebilir enerji hedefimizin simgesi. Bugün, yarın ve daima...
Enerjisa. **Hayatın yanında.**

ENERJISA

Verbund | SABANCI

www.enerjisa.com.tr

Haberler

Ömrünü tamamlamış Lastikler Toplanıyor

2010 yılının Şubat ayında onaylanan "Atık Yönetim Planı" çerçevesinde, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından verilen belgeyle, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanması konusunda LASDER yetkilendirilmiş kuruluş olmaya hak kazandı. Kâr amacı gütmeyen LASDER, üyeleri adına, üyelerinin yenileme pazarına sattıkları lastiklerin oluşturduğu toplam tonajın yönetmelikte belirtilen oranı kadar olan kısmını toplatmayı, taşıtmayı, gerekiyorsa geçici depolatmayı, öncelikle "Malzeme Geri Kazanımı" firmalarına ve daha sonra alternatif enerji kaynağı olarak kullanılmak üzere "Çimento Fabrikaları" ve "Enerji Üretim Tesisleri"ne teslim etmeyi hedefliyor.

Büyük Kolej Volvo Adventure Finalinde

Volvo ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) işbirliğiyle, küresel bazda düzenlenen "Uluslararası Volvo Adventure Çevre Projesi Yarışması"nın Türkiye ayağının finalistleri, İstanbul Modern Sanatlar Müzesi'nde düzenlenen ödül töreniyle duyuruldu. Türkiye, 92 projeye Volvo Adventure'a en yüksek başvurunun olduğu ülkelerden biri oldu. Yarışmaya Ankara'dan katılan Büyük Kolej, "Atık Yerine Oksijen" adlı projesiyle Türkiye birincisi seçildi. Büyük Kolej, Haziran ayında Göteborg kentinde düzenlenecek olan finalde Türkiye'yi temsil edecek. Yarışmada İstanbul Koç Lisesi "Geri Dönüşüme Karşı Kör Olmayın" projesiyle ikincilik, İzmir Gelişim Koleji ise "Elini Ver" adlı projesiyle üçüncülük ödülüne hak kazandılar.

Ytong Çevresel Ürün Deklarasyonunu Aldı

Ytong, yapı sektöründe bir ilke daha imza atarak ürettiği malzemelerin "çevre dostu" olduğunu kanıtladı. Ytong, dünyaca kabul edilen bir çevre etiketi olan Çevresel Ürün Deklarasyonu'na (Environmental Product Declaration - EPD) Türkiye'de sahip olan ilk marka olmanın gururunu taşıyor. Alman İnşaat ve Çevre Birliği IBU (Institut Bau- und Umwelt) tarafından onaylanan "Çevresel Ürün Deklarasyonu" ile Ytong, inşaat sektöründe sürdürülebilir malzeme kullanımını yaygınlaştırmak istiyor. Ürünün fiziki özelliklerini detaylı olarak açıklayan Deklarasyon, üretim aşamasında kullanılan hammadde, imalat süreci, geri dönüşüm ve yaşam

döngüsü hakkında bütün detayları veriyor. Ytong, attığı bu adımla inşaat sektöründe sürdürülebilir ürünlere olan ilgiyi artırmayı ve düşük enerji tüketimi ve düşük emisyon düzeyine sahip "yeşil binaların" yaygınlaşmasını teşvik etmeyi de hedefliyor.

Bebekler Organik Masaj İster

Bebekler anne ve babalarının onlara dokunmalarını severler. Bebeğe dokunmanın bir yolu olan masaj, bebeğin rahatlamasını ve sakinleşmesini sağlarken aradaki iletişimin kuvvetlenmesine de yardımcı olur. Ayrıca masaj, karın ağrısı, gaz problemlerinin de üstesinden gelmesinde etkilidir. Hipp tarafından üretilen organik badem yağı muhteşim Baby Sanft Bakım Yağı, bebek masajı için ideal bir ürün olma özelliği taşıyor. Sadece bitkisel kaynaklı yağlar içeren Hipp Baby Sanft Bakım Yağı'nın içindeki malzemeler "mümkün olduğunca az, gerektiği kadar çok" felsefesiyle, alerji yaratabilecek veya cilde zarar verebilecek hiçbir maddeye izin vermeyen "Yok" konseptiyle formüle ediliyor.

Ankara'da Deniz Çalıştayı

"Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında gerçekleştirilen "Ekonomik Prensiplerin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Planlama Sürecine Entegrasyonu Çalıştayı" Ankara'da yapıldı.

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (ÖÇKKB) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye Temsilciliği tarafından düzenlenen çalıştaya, birçok devlet kurumunun yanı sıra Orman Genel Müdürlüğü, ÖÇKKB, UNDP Türkiye Temsilciliği, Küresel Çevre Fonu (GEF) ve ilgili STK'ların yetkilileri katıldı.

Çalıştayı'nın açılış konuşmasını yapan ÖÇKKB Başkanı Ahmet Özyanık, Türkiye'nin Akdeniz'de en geniş deniz koruma alanlarına sahip ülke olduğuna dikkat çekti. Özyanık, korunan ve korunmayan alanlarda ekosistem hizmetlerinin bir kullanma bedeli olması gerektiğine dikkat çekerek, "Bu bedel de tabiatı korumanın sürdürülebilir hale getirilebilmesi için kullanılmalı. Bunun sonucu olarak finansal sürdürülebilirlik ortaya çıkmalı" dedi.

Her gün daha iyi bir gelecek yaratmak için çalışıyoruz

Unilever olarak, markamızın küçük dokunuşlarla büyük farklar yaratılabilirliğine inanıyoruz. Bu farkı, bir çocuğun yüzünü gülümseten bir kulağın dondurma gibi küçük mutlulukları üretirken, sürdürülebilirliği bir söz olmaktan çıkararak gerçeğin merkezine koyan Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı'mız* ile yaratıyoruz.

2020'ye kadar ürünlerimizin çevresel etkilerini yarı yarıya azaltacağız. Tarımsal hammaddelerimizin %100'ünü sürdürülebilir kaynaklardan tedarik edecek, tüm dünyada 1 milyar insanın sağlık ve esenliğinin geliştirilmesine katkıda bulunacağız.

Markalarımız öncülüğünde tüm Türkiye'de sürdürülebilir tarım, doğru el yıkama alışkanlığı, okul çağındaki çocuklarda yeterli-dengeli beslenme ve fiziksel aktivite, kalp sağlığı ve sağlıklı beslenme başta olmak üzere yaşamsal öneme sahip konularda doğru alışkanlıklar getirmeye yönelik eğitim çalışmalarını ve sosyal sorumluluk projeleriyle milyonlarca insanın daha iyi yaşamasına yardımcı olmaya devam edeceğiz.

Seçtiğiniz markaların arkasında, doğru seçimler yapan bir şirket var.

*Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı hakkında ayrıntılı bilgi için: www.unilever.com.tr

Küçük dokunuşlar.
Büyük farklar.

Unilever

Profilo'dan Enerji Tasarrufu İçin Püf Noktaları

Profilo Dayanıklı Ev Aletleri ev hanımlarını enerji tasarrufu konusunda bilinçlendirmek amacıyla yürüttüğü "Türkiye Enerjisini Topluyor" projesinin 5. etabına başladı. Proje kapsamında bugüne kadar yaklaşık 350'ye yakın ev ziyaret edildi ve 3000'i aşkın ev hanımına ulaşıldı. Profilo, yılsonuna kadar 500 haneye ve 5000'i aşkın ev hanımına ulaşmayı hedefliyor. İşte Profilo'nun aile bütçelerine katkı sunmak için önerdiği püf noktalarından birkaçı:

- "Çamaşırlarımı yüksek ısıda yıkamam lazım" diye düşünmeyin. Tüm çamaşırları yüksek ısıda yıkamak sadece daha fazla enerji harcamanıza sebep olur.
- Buzdolabınızdaki sıvı yiyeceklerin üzerini kapatın. Sıvı yiyecekler dolabın içindeki nem oranını artırarak kompresörün daha fazla çalışmasına neden olur.
- Dondurulmuş gıdaları derin dondurucudan 1 gün önce çıkarıp buzdolabınıza koyun. Donmuş ürün, dolaba soğukluk vereceği için dolabınız daha az enerji harcayacaktır.
- Buzdolabınız fırın ve diğer ısı kaynaklarından uzakta olsun ki, serin kalmak için çok fazla çaba sarf etmek zorunda kalmayın.

Üniversiteli ve Liseliler Kol Kola Alternatif Çevre Politikalarına

Sabancı Üniversitesi öğrencileri, Gebze Organize Sanayi Bölgesi (GOSB) içerisindeki GOSB-Tadım Jale Yücel Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi öğrencileriyle altı aydır "Gençlerle Alternatif Çevre Politikaları Projesi" kapsamında karşılaştıkları küresel ve bölgesel çevre sorunlarına karşı bir duyarlılık geliştirmek için bir araya geliyorlar. Her hafta düzenli olarak buluşan öğrenciler birey olarak onlara ve şirketlere düşen sorumlulukları tartışıyorlar. Proje, birkaç yıl içinde "ustabaşı", "mühendis" ve "yönetici" olacak gençleri bir arada düşündürmeyi hedefliyor. Bugün ve gelecekte uygulanmasını diledikleri çevre politikalarını tasarlayan lise ve üniversite öğrencileri, şirketlerde ve fabrikalarda yürütülen çevre politikalarını inceleyip, sorguluyor, tartışıyorlar. Öğrenciler, GOSB'daki ilk ziyaretlerini bölgedeki il ve tek

yeşil bina olan Siemens fabrikasına yaptılar. Proje kapsamında öğrenciler bundan sonra, Gebze Organize Sanayi Bölgesi'ndeki farklı üretim kollarında faaliyet gösteren firmaların çevre politikalarını yerinde inceleyip Uluslararası Çevre Standartları olan ISO 14001 çerçevesinde değerlendirecekler. Bunun sonucunda ise mevcut çevre sorunlarına yönelik ürettikleri alternatif çevre politikalarını şirketlerle paylaşacaklar.

HES'ler Balıkları da Tehdit Ediyor

Hidroelektrik santrallerinin tarım, hayvancılık ve ormanlar üzerindeki olumsuz etkileri uzun zamandır biliniyor ama HES'lerin balıklara yönelik oluşturduğu tehdit gündeme yeni yeni gelmeye başlıyor.

İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi öğretim üyesi ve Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Yönetim Kurulu üyesi Prof. Meriç Albay, HES'ler nedeniyle nesilleri yok

olma tehlikesi altına giren balık türlerini açıkladı: "Şu anda Salmo Çoruhensis ve Salmo Rizehensis Çoruh'ta daha yeni keşfedilen balık türleri ve HES'ler nedeniyle tehlikedeler." Albay, yine nehir tipi regülatörlerin kurulduğu alanlarda Uluslararası Doğayı Koruma Örgütü IUCN'nin listesindeki kırmızı benekli sazan türlerinin de tehlikede olduğunu vurguladı. HES'ler yapılırken suya dair bilimsel çalışmalar yapılmadığını, büyük ve küçük dip balıkları için gereken can sularının tespit edilmediğini belirten Albay, "Her balığın suya ihtiyacı farklıdır. Bizde Mersin balığı türü dünyada olduğu gibi koruma altında, balık halinde dahi bulundurulması yasak. Öte yandan HES'lerden sonra yapılan 'balık geçiş noktaları'nda mersin balıkları da yaralanıp ölüyor" diyor.

Sanayi kazanıyor, Doğa kazanıyor!

Endüstriyel atıkları
temiz enerji olarak
geri kazanıyoruz.

Sanayimizin gelişimine katkıda bulunduğu 50 yılı aşkın süredir "çevrenin korunması"nı temel değer kabul eden MESS tarafından kurulan MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji A.Ş., sürdürülebilir büyüme ve temiz bir çevre için çalışıyor.

MSG
Entegre Geri
Kazanım ve
Enerji

MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.

MERKEZ: Büyükdere Cad. Maya Akar Center No:100-102 Kat:16 D:80 Esentepe - Şişli
34394 İSTANBUL, Tel: +90 (212) 356 69 00 Faks: +90 (212) 212 58 00

MSG TRAKYA ARA DEPO TESİSİ: Hacısiremet Batakdere Meykili, Velimeşe - Çorlu
TEKİRDAĞ Tel: +90 (282) 674 55 44 Faks: +90 (282) 674 55 47

www.msgenerji.com • info@msgenerji.com

Haberler

Yalovalılar Yeşil Siyasetçi İstiyor

Hazır seçim yaklaşırken Yalova Çevre Platformu üyesi "çevreci tipler" oylarının nereye gideceğini sorguluyor. Yeşil düşünceci yayılmasının yeşil medyaya, yeşil hukukçulara, ama belki en çok yeşil siyasetçilere bağlı olduğunu düşünen Platform artık parlamentoda da yeşil siyasetçi görmek istiyor. Yalova Çevre Platformu, kömürü değil enerji verimliliğini savunan, bunun için HES değil bisiklet diyen, iklimi değiştirmenin yolunun kirlenici teknolojiler yerine temiz yakıtlı enerjilerden ve çevreyi kirlenmeyen araçlardan geçtiğini bilen, iklimle dost olduğunu deklare eden siyasetçileri meclise göndermek istiyorlar. Bizden söylemesi...

ÇEVKO Vakfı Milyonlara Ulaştı

20 yıldır "Sürdürülebilir bir yaşam için geri dönüşüm" yaklaşımıyla faaliyet gösteren ÇEVKO Vakfı, sanayi kuruluşları, yerel yönetimler ve tüketicilerle ele vererek, 2010 yılını başarılı geri kazanım çalışmalarıyla tamamladı. Yıl sonunda açıklanan Çalışma Raporu'na göre, 1255 firmayla sözleşme imzalayarak, toplamda 396.948 tonluk ambalaj atığının geri dönüşümünü üstlendi. ÇEVKO Vakfı Genel Sekreteri Mete İmer, "ÇEVKO Vakfı olarak, 2010 yılını, 3 milyondan fazla konut ve 11 milyondan fazla tüketiciye ulaşılarak çok başarılı bir şekilde tamamladık. Gelecek için Geri Dönüşüm adlı eğitim programımız kapsamında toplam 17 ilde, 969 okuldan 1.817 öğretmen ve 492.164 öğrenciyi ulaştı. 2011'de de çalışmalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz" dedi.

Organik Kumaş Üretmek Zor

Türkiye'de ekolojik modanın öncülerinden tasarımcı Nejla Güvenç, organik kumaş üreticisi Yeşim Tekstil'i ziyaretinde moda tasarımcıları ve tasarımcı aday öğrencilerle deneyimlerini paylaştı. Koleksiyonlarında organik kumaş kullanmayı tercih ettiğini ancak bu kumaş türünün üretim süreci zor ve pahalı olduğundan hızlı yaygınlaşmadığını anlattı. Güvenç Türkiye'de organik kumaşlarla çalışan sadece birkaç tasarımcı olduğunu, dünyada da bu

sayının oldukça az olduğunu söyledi. Türkiye'de ve dünyada önemli moda haftalarına katılan Güvenç tasarımı modayla sınırlandırmayan, "hayatın içinde" gören biri. 2002 yılında yarattığı NEJ'i bir dünya markası haline getirmek için çalışan Güvenç, işinde ekolojik sorumluluğu ön planda tutan isimlerden. Ünlü tasarımcı koleksiyonlarını organik kumaşlardan hazırlamayı tercih ediyor; işleri Fransa, İsveç, Danimarka gibi ülkelerde satışa sunuluyor.

Biz de Ekolojik Anayasa İstiyoruz!

12 Haziran seçimleri sonrası için anayasa taslak çalışmaları hız kazanmışken bu metinlerin ekolojik boyutunun eksik olduğunu düşünen Ekolojik Anayasa Girişimi tabiat ananın da haklarının korunması için çağrı yapıyor. Tabiat ananın hakları göz önünde bulundurulmadan ele alınmasının eksiklik olacağını düşünen Ekolojik Anayasa Girişimi çağrıcıları doğayı bir hak öznisi olarak kabul ettirmeyi amaçlıyor.

Çağrıcıları arasında akademisyenlerin, aktivistlerin, STK yöneticilerinin ve siyasetçilerin olduğu Girişim, Toprak Ananın Hakları Evrensel Beyanamesi, Halkların İklim Değişikliği Bildirgesi, Afrika Halkları Hakları Bildirgesi, Latin Amerika İnsan Hakları Sözleşmesi Ek Protokolü, Ekvator Anayasası, Karadağ Anayasası, Portekiz Anayasası, Fransa Yeşil Şartı, Yeryüzü Şartı, Stockholm Bildirgesi, Rio Deklarasyonu, Aarhus Konvansiyonu gibi metinleri referans alarak ekolojik hakların bildirgede nasıl yer alması gerektiğini tartışıyorlar. Ekolojik Anayasa Girişimi, 15 Mayıs 2011'de yapılacak konferansla bir sonuç bildirgesine ulaşmayı hedefliyor.

Yeşil Bellekler Seagate'de

Taşınabilir hard disk endüstrisinde en yüksek yeşil performansı hedefleyen Seagate, kişisel bilgisayarlar, ev ağ sistemleri ve harcı PC belleği için en yüksek performansa sahip 3,5-inç disk sürücü Seagate Barracuda Green'i piyasaya sürdü. Fısıltı sessizliğinde çalışan Seagate Barracuda Green sınıfında en iyi performansı sunabilmek için daima serin kalıyor ve sürücüsünü oluşturan materyallerin yüzde 70'i geri dönüştürülebilir. Firma, bütün Barracuda Green sürücülerinin çevreye yönelik negatif etkileri azaltabilmek için düşük halojen bileşenleri içerdiğini duyurdu.

Türkiye'nin İlk Çevre Etiketi!

Çevre dostu yapı malzemesi olduğunu bir kez daha kanıtlayan Ytong, dünyaca kabul edilen bir çevre etiketi olan Çevresel Ürün Deklarasyonu'na Türkiye'de sahip olan ilk marka oldu.

Yapı sektöründe bir ilke daha imza atan Ytong, başarılarıyla ısı yalıtımının öncü ismi olmaya devam ediyor.

Haberler

BASF 2020 Hedefine Ulaştı

Dünyanın lider kimya şirketlerinden biri olan BASF, yayınladığı 2010 Raporu'nda sera gazı salımlarını 2002 yılına oranla yüzde 29 oranında azalttığını duyurdu ve 2020 yılı için belirlediği rakama 2011 yılında ulaşmayı başarmış oldu. BASF'nin 2010 yılı kurumsal karbon ayak izi sonuçları, kendi ürünlerinde sera gazı salımının görünür bir şekilde azalmasına ek olarak, yenilikçi iklim koruma çözümleri aracılığıyla müşterilerinin de karbondioksit ayak izini 322 milyon ton azalttığını ortaya koydu. BASF'nin ekonomik, ekolojik ve sosyal veriler içeren raporu, bağımsız değerlendirme kuruluşu Küresel Raporlama Girişimi (GRI) tarafından raporlama standartlarına uygun bulundu ve A+ notla derecelendirildi.

Çocuklar Ev Aletlerini Tanıyor

Siemens Ev Aletleri'nin sürdürülebilir enerji kaynakları ve enerjinin bilinçli kullanımı konusunda, çocuklara ve gençlere yönelik Santralistanbul Enerji Müzesi'nde düzenlediği eğitim programları büyük ilgi görüyor. Eğitimler kapsamında "Gelecek=Çocuk ve Enerji" projesini hayata geçiren Siemens Ev Aletleri, 2010- 2011 eğitim öğretim yılının ilk döneminde toplam 1220 öğrenciye ulaşmayı başardı. Program kapsamında kullanılan grup oyun kartları sayesinde çocuklar, hangi beyaz eşyanın ne kadar enerji tükettiğine ilişkin fikir yürütebildiler. Yılda yaklaşık 15 bin öğrencinin katıldığı program, salı günleri gerçekleşiyor.

Kent Bahçeleri Geliyor

Lozan

Caracas

Brooklyn

Dünyanın pek çok kentinde, milyonlarca insan mutfaklarındaki sebze-meyve ihtiyacının bir bölümünü, hazırladıkları kent bahçelerinden sağlıyorlar. Kent bahçeleri için küçük bir arka bahçe ya da büyük bir balkon-teras yeterli. Kanada'nın Montreal kentinde geçen sene 11 bin kişi onlarca ton meyve-sebze üretti. Küba'nın başkenti 2,2 milyonluk Havana'da, şehirlilerin tükettiği besin maddelerinin yüzde 80'i kent bahçelerinden sağlanıyor. Moskova'da yaşayanların üçte ikisinin kent bahçesi var. Türkiye'de bu konuda yapılmış hiçbir kapsamlı çalışma yok ama üzülmemin Yeryüzü Derneği kollarını sıvadı ve İstanbul'da kendi kent bahçesini kurmak isteyenlere yardımcı olmak için yola koyuldu. Bu projeyi tamamen kendi imkanlarıyla, herhangi bir fon ya da hibe almadan yapan Yeryüzü Derneği, kent bahçelerinin faydalarından bazıları şöyle sıralıyor:

- Taze sebzelerde, antioksidan miktarı, beklemiş olana göre kat kat fazla. Temiz bir topraktan koparıp yediğiniz yeşillik daha sağlıklı bir yaşam sürmemizi sağlıyor.
- Evsel atıklardan kompost üretilip, gübre olarak bahçeye verilmesi, şehir çöplüklerinin vaktinden erken dolmasını önüyor.
- Şehirlerde oluşturulan her yeni yeşil alan, yağmuru kendine çekiyor ve kuraklığı önüyor, barajlarda su seviyesinin artmasını sağlıyor.
- Kent bahçeleri toprağın su çekme miktarını artırarak, selleri ve evlerin su baskınına uğramasını önüyor.
- Kente gelen sebze-meyve miktarı azaldığı için, daha fazla fosil yakıtın kullanılmasına

gerek kalmıyor ve iklim değişikliğinin önlenmesine katkı sağlıyor.

- Yeşillik demek, temiz hava ve daha fazla oksijen demek. Kent bahçeleri şehrin havasının temizlenmesini sağlıyor.
- Her geçen yıl azalan tarım rekoltesinin artmasını, daha fazla sebze-meyve üretilmesini sağlıyor.
- Çocukların ve gençlerin toprakla tanışmasını, hasadı öğrenmelerini ve çevreyi sevip korumalarını sağlıyor.
- Emekli ve yaşlı şehirlilerin toprakla uğraşması, boş zamanlarının değerlendirilmesini, kendilerini yararlı hissetmelerini ve beden sağlıklarının yerine gelmesini sağlıyor.
- Aynı semtte kent bahçesi olan hemşerilerin birbirleriyle tanışması, deneyimlerini paylaşması, sosyalleşmelerini, komşuluk ilişkilerinin gelişmesini sağlarken birbirlerine yabancılaşmalarını önüyor. Özellikle dar gelirli gelirlerinin yüzde 20 ile 40'ı beslenmek için harcanırken, kent bahçeleri sayesinde aile bütçelerine önemli bir katkı sağlıyor.

Ayrıntılı Bilgi İçin:

www.yeryuzudernegi.org/kentbahceleri.asp

Çevre için yalıtım...

Ücretsiz danışma hattı
0800 211 43 86

İZOCAM
www.izocam.com.tr

Haberler

Ekolojik Yaşamın Kalbi, Kaz Dağları'nda Atıyor

Buğday Derneği'nin Kaz Dağları'ndaki kırsal merkezi olan Çamtepe Ekolojik Yaşam Merkezi, yaşamlarımız boyunca doğa üzerinde bıraktığımız olumsuz etkiyi en aza indirebilmenin yollarını bulmak ve bu yönde çözümler oluşturmak amacıyla kuruldu. Önümüzdeki ilkbahar-yaz sezonunda, sağlıklı beslenmeden doğa gözlemine, kompost eğitiminden zeytin atölyelerine kadar pek çok program yer alıyor. Tüm programlar Buğday Derneği üyelerine yüzde 5 indirimli.

- Masal Anlatıcılığı Eğitimi 6-8 Mayıs 2011
- Çocuğumuzla Birlikte Büyümek 1-8 Haziran 2011
- Yaşama Boş Bir Zihinle Bakmak - Boşluğun Bereketi 11-15 Haziran 2011
- Anne'deki Çocuk, Çocuk'taki Çocuk, 18-21 Haziran 2011
- Mutfakta Zen 24-26 Haziran 2011
- Yaşam Okulu 1-7 Temmuz 2011
- Gelenekten Sanata Keçe Atölyesi, 15-17 Temmuz 2011
- Storytelling Training 22-24 Temmuz 2011 (etkinlik dili İngilizce'dir)
- Doğa Gözlem Okulu 29-31 Temmuz 2011
- Anlatım Dili Olarak Fotoğraf 2-6 Ağustos 2011
- Ekolojik Tatil ve Zeytin Atölyesi 25-27 Kasım 2011
- Ekolojik Tatil ve Zeytin Atölyesi 9-11 Aralık 2011
- Ekolojik Tatil ve Zeytin Atölyesi 16-18 Aralık 2011

Daha fazla bilgi:

www.camtepe.org,
www.bugday.org

Anadolu Doğa için Ankara'ya Yürüyor

Doğaya zarar veren faaliyetlerin durdurulması ve doğanın haklarının anayasal güvence altına alınması ana talebiyle ve "Anadolu'yu Vermeyeceğiz" sloganıyla düzenlenen Büyük Anadolu Yürüyüşü Nisan ayında başladı; son durak Ankara. Yürüyüşe katılanlar, Tabiat ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı'nın geri çekilmesini, Anadolu'nun tüm akarsularının mülkiyetinin özel şirketlere satılmasının ve önümüzdeki yıllarda sayıları 4 bini bulacağı tahmin edilen HES ve barajların inşalarının durdurulmasını istiyor. Diğer bazı talepler, dağlara zarar veren binlerce madenin ruhsatının iptal edilmesi, nükleer enerji projelerinin durdurulması, 2B gibi ormanların yok olma ihtimalini doğuran yasa tasarısının geri çekilmesi, doğa üzerinde yok edici etkileri olan her türlü faaliyet ve düzenlemeden vazgeçilmesi.

Büyük Anadolu Yürüyüşü, HES bölgelerinde mağdur olan yöre halklarının yerel örgütlenmelerinin birleşmesiyle ortaya çıkan bir hareket. Yedi ana koldan Nisan ayının farklı tarihlerinde yola çıkan yürüyüşçüler Gölbaşı'nda buluşarak hep birlikte Ankara'ya yürüyecek. Doğu Karadeniz'de Senöz Vadisi, Ege'de İzmir, Akdeniz'de Antalya, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Hasankeyf, Mar-

mara'da Edirne, Doğu Anadolu'da Erzurum ve Batı Karadeniz'de Kastamonu Loç Bölgesi'nden yola çıkan topluluklar geçtikleri il ve köylerde yaşayanların evlerinde konaklayarak ilerliyor. Kervanların tamamı Mayıs ayının son haftası Ankara'da olacak. En uzaktan gelen Doğu Karadeniz Kervanı yaklaşık 50 günlük, en kısa mesafedeki İç Anadolu Kervanı ise yaklaşık 20 günlük bir yürüyüşün ardından başkente ulaşacak. Yürüyüşçüler taleplerini kurumlara duyurana ve somut karşılık alana kadar dönmeyi planlıyor.

Bu kapsamda, Hareketi duyuran "Anadolu'nun İsyanı" adlı bir belgesel film de çekildi ve kısa sürede 100 binlerce izleyiciyle buluştu. Enerji ve kalkınma politikalarının, hidroelektrik santrallerin (HES) doğa, akarsular ve kırsal yaşam üzerindeki olumsuz etkilerini anlatan belgesel gönüllü çalışmayla üretildi. Akdeniz, Ege, Karadeniz ve Doğu Anadolu'da 20 bin kilometre yol kat edilerek çekilen film HES inşaatlarının görüntülerini içeriyor ve yöre insanların bu yatırımlara karşı tepkilerini kendi ağızlarından seyirciye ulaştırıyor. Film www.anadolunehirleri.org/tr.html veya www.vimeo.com/19937849 adreslerinden izlenebiliyor.

Akçansa Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Çalışıyor

Çimento Sektörünün ilk Sürdürülebilirlik Raporu Akçansa'dan...

Akçansa, çimento sektöründe ilk kez yayınlanan **GRI (Küresel Raporlama Girişimi) onaylı B seviye Sürdürülebilirlik Raporu** ile ekonomik, çevresel ve sosyal alanda bugüne kadar kaydettiği başarıların yanı sıra 2020 yılına kadar gerçekleştirmeyi öngördüğü hedefleri de şeffaf bir şekilde ortaya koyuyor.

Bu yıl Çanakkale Fabrikasında devreye alınacak Atık Isı Geri Kazanım Tesisi ile, her yıl 105 milyon kwh enerji tasarrufu sağlanacak ve 60.000 ton karbon emisyonu da önlenecek.

Akçansa 2020 yılına kadar;

- Tüm fabrikalarında alternatif yakıt ve biyokütle kullanımını yüzde 35'e çıkarmayı,
- 1 ton klinker üretimi için karbon emisyonunu 873 kilodan 829 kiloya düşürmeyi,
- 25 hektar (34 futbol sahası) maden sahasını rehabilite etmeyi,
- Yeşil bina projelerinin % 30'unun çözüm ortağı olmayı,
- Geri dönüşümlü agrega oranını yüzde 20'ye çıkarmayı hedefliyor.

www.akcansagriraporu.com

HEIDELBERGCEMENT

AKÇANSA

Sürdürülebilirlik Akademisi Sürüyor

Sürdürülebilirlik danışmanlığı yapan Odak Kurumsal'ın toplumsal sorumluluk projesi Sürdürülebilirlik Akademisi, yeni konferanslarla sürüyor. Farklı alt başlıklara odaklanan konferanslarda sürdürülebilirlik uzmanları bir araya geliyor. Bir sonraki buluşma 17 Mayıs'ta.

Sürdürülebilirlik danışmanlığı, eğitim, konferans ve sosyal sorumluluk projeleri yürüten Odak Kurumsal'ın Mart ayında başlattığı "Sürdürülebilirlik Akademisi" başlıklı konferanslar sürüyor. Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği'nde (BÜMED) gerçekleştirilen buluşmalara iş ve akademi dünyası yoğun ilgi gösteriyor.

Programın ikinci konferansı 20 Nisan'da yapıldı. Konferansta ilk konuşmacı, uluslararası pazarda sürdürülebilirlik alanında stratejik danışmanlık ve yazılım çözümleri sunan PE International'ın İstanbul temsilcisi Matthias Reimers'di. Reimers inovasyon ve yeşil etiketleme üzerine bir sunum yaptı. Ardından sürdürülebilir kalkınma alanında çalışan danışmanlık firması Mavi Consultants'ın yönetici ortağı Lale Çapalov, ürün sürdürülebilirliği ve uluslararası ticaret üzerine konuştu. Konferansta Odak Kurumsal'ın kurucusu Semra Sevinç "sürdürülebilir kurum ve sürdürülebilir marka" ve dünyanın önde gelen küresel tarafsız belgelendirme kuruluşlarından BSİ'dan Özlem Ünsal'ın "sera gazı emisyonu ve karbon standartları-güvenilirlik" üze-

rine sunumları yer aldı. Son konuşmacı WWF Türkiye'den Sedat Kalem'di. Kalem dinleyicilere sürdürülebilir kalkınma ve ekolojik ayak izinin ilişkisini aktardı.

Sürdürülebilirlik Akademisi programının açılışı Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği'nde 29 Mart tarihinde yapılmıştı. Programın ilk konferansında GYİAD ve UNDP uzmanlarının sunumlarıyla enerji verimliliği, sürdürülebilir kalkınma, düşük karbon ekonomisinde çevre politikaları ve yeşil büyüme başlıkları üzerinde durulmuştu. Odak Kurumsal "Sürdürülebilirlik Akademisi" aracılığıyla özel sektör, kamu sektörü, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenler gibi tüm paydaşları bir araya getirerek Yeşil İş Dünya-

sı'nda fikir ve deneyimlerin, başarılı uygulamaların paylaşıldığı bir platform oluşturmayı amaçlıyor. Akademi sürecinde ekonomik, toplumsal ve çevresel sürdürülebilirlik konularında ulusal ve uluslararası alandaki uzmanların katılımını sağlamak, eğitim, atölye, konferans ve sempozyum gibi çeşitli bilgilendirme çalışmaları, araştırmalar ve projeler ortaya konacak.

Sürdürülebilirlik Akademisi'nin bir sonraki buluşması 17 Mayıs tarihinde yapılıyor. Konferans serisi önümüzdeki aylarda da sürecek. Buluşmalarda kontenjan sınırı olduğundan katılmak için kayıt yaptırmak şart. Yeni program web sayfasından da takip edilebilir:

www.surdurulebilirlikakademisi.com

BASF ile faturaları seven serin evler

BASF'nin yüksek yalıtım kapasitesine sahip yapı çözümleri ve enerji tasarrufu sağlayan malzemeleri ile geleneksel yalıtım sistemlerine ve malzemelerine kıyasla çok daha tasarruflu şekilde serineyebilirsiniz. Neopor® ve Elastopor® gibi BASF ürünlerini kullanan evler yaz aylarında daha serin kalarak enerji tasarrufu sağlar, enerji tasarrufu da faturaların azalmasını...

Çünkü BASF'de biz kimya yaratıyoruz.
www.basf.com.tr

International Year of
CHEMISTRY
2011

BASF is a
Global Sponsor

BASF

The Chemical Company

MAVİ GEZEĞEN HEP MAVİ KALIR MI?

Gezegelimizde yaşamın sürdürülebilir olması için, kaynakları koruma sorumluluğunu üstleniyoruz. Bu sorumluluğumuzu, tüm süreçlerimize Blue Life felsefemizi yansıtarak yerine getiriyoruz.

Blue Life; Vitra, Artema ve Vitra Therm'den oluşan Eczacıbaşı Yapı Ürünleri Grubu markalarımızın üretim, tasarım ve yönetim süreçlerini kapsayan bir sürdürülebilirlik felsefesidir...

Bir üretim felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; üretim sürecinde yenilenemeyen doğal kaynak tüketimini en aza indirmektir. Bunun için hammaddenin bilinçli kullanımına ve doğaya geri dönüşümünü sağlayan teknoloji yatırımlarına önem veriyoruz. Bu şekilde, doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, üretim aşamasında da gözetiyoruz. Tesislerimizde çeşitli geri dönüşüm sistemleri geliştirerek hammadde ve enerji kullanımlarındaki kaybı en aza indiriyoruz. 2007 yılından bu yana en

uygun teknolojilerden yararlanarak, etkin atık su arıtma yöntemlerini kullanıyoruz. Seramik pişirimi sırasında gerçekleşen enerji kaybını en aza indirmek amacıyla tesislerimizin fırın ısılarında her yıl %15 enerji tasarrufu sağlıyoruz. Fabrikalarımızda atık kağıt geri kazanımı ve dönüşümüne yönelik gerçekleştirilen inovasyon çalışmaları doğrultusunda ise her yıl kesimden kurtulan 17.178 ağaç, oksijen yaymaya devam ediyor.

Bir yönetim felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; çalışanlarımızla, paydaşlarımızla ve toplumsal faaliyetlerimizde sürdürülebilirlik esas almaktır. Çalışanlarımıza su ve enerji tasarrufu eğitimleri veriyor, birlikte sürdürülebilirlik kavramının önemini vurgulayan projeler üretiyoruz. Beraber çalıştığımız kurum ve kuruluşların da sürdürülebilirlik konusundaki yaklaşımlarını

önemsiyoruz. 2007 yılından bu yana gerçekleştirdiğimiz Eczacıbaşı Hijyen Projesi kapsamında, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'ndaki öğrencilere kişisel hijyen konusunda eğitimler veriyoruz. Okullardaki banyo ve tuvaletleri yenileyerek daha çağdaş, kaliteli ve sağlıklı yaşam koşulları sağlıyoruz. Projelerimizin uluslararası ödüllere layık görülmesinden gurur duyuyoruz.

Dünyanın en az su harcayan klozeti:
2,5/4 lt klozet

250 adet Vitra 2,5/4 lt klozet, 1 yılda 3 olimpik havuz dolduracak kadar su tasarrufu sağlar.

Isı yalıtımında Vitra Therm standartları

Vitra Therm ile yalıtılmış bir binadaki yıllık enerji tasarrufu 103 ağacın sağlayacağı faydaya eşittir.

İnce karo: Slimetric

Ağırlıkları %50 azaltılmış olan Vitra Slimetric karolar, ambalaj, uygulama ve enerji tasarrufunun yanı sıra sevkiyatta da %33 tasarruf sağlar.

Suya sahip çıkan tasarım: Debi regülatörlü el duşu

Bir yılda, bir ailenin kullanacağı kadar suyu, iki ailenin kullanabilmesini sağlar.

Bir tasarım felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, konutlar ve toplu kullanım alanları için sunduğumuz ürünlere de taşımaktadır. Bu nedenle kişi başına düşen su tüketimini akıllı tasarımlarla en aza indirmek, tasarım felsefemizi oluşturuyor. Geliştirdiğimiz pisuvar, klozet ve armatürlerin kullanımının kazandırdığı yıllık su hacmi hane başına 190 tonu geçiyor. Bu, 190 ton suyun barajlarda kalması demek. Suyun barajlarda kalması aynı zamanda elektrik tüketiminde ve karbon salınımında önemli oranlarda tasarruf sağlanması anlamına geliyor. Bu kapsamda üretilen "2,5/4 lt klozet" dünyanın ilk Almanya LGA enstitüsü onaylı klozettir.

Tüm bunları mavi gezegenimiz hep mavi kalsın diye yapıyoruz. Her an doğal kaynakları koruma sorumluluğuyla hareket ediyoruz. Çünkü; yaşamın sürdürülebilirliği aslında doğal kaynakların sürdürülebilirliği demek. Çünkü biliyoruz ki; daha iyi bir hayat için, yerine koymadan tüketmek tek yol değil.

Blue Life

Mavi gezegenimiz için...

Vitra | ARTEMA

ŞİRKETLERİN. YEŞİL DÖNÜŞÜMÜ

“Sürdürülebilir ekonomiye geçmenin finansal, sosyal ve çevreyle ilgili zorunlulukları önümüzdeki on yıl içinde iş modellerinin nasıl gelişeceğini belirleyecek. Post-globalleşme dönemine girdiğimize inanıyoruz; bu dönemde regülasyon, kıtlık, tüketici davranışı ve inovasyon tarafından ateşlenen büyük baskılar sonucu yepyeni iş modelleri ortaya çıkacak.”

Nike firmasının 2009 Mali Yılı Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporundan

Derleyen: Ayşe Bilge DİCLELİ

Sürdürülebilirliğin önümüzdeki dönemin iş yapma tarzı olarak hızla kendini dayatacağını gören ve bunu rekabet avantajı olarak kullanmaya başlayan şirketlerin sayısı giderek artıyor. Konunun önemini farkında olmayan, sürdürülebilirliği bugün sadece bir teknik problem veya akıllı bir pazarlama taktiği olarak kabul eden firmaların bir süre sonra radikal bir dönüşüm arayışı içine gireceklerine ise kesin gözüyle bakılıyor.

Bu yazımızda kurum kültürünü dönüştürmenin ve şirket çalışanlarını yeşil stratejiye kazanmanın hangi aşamalardan geçtiğini göstermeye çalışacağız. Burada aktarılan sonuçlar Interface, Walmart ve Nike deneyimlerinden Ray Anderson, Mona Amedo ve Jim Harzfeld'in çıkardıkları sonuçlardır.

Kuşkusuz, her şirketin sürdürülebilirlik yolculuğu farklı ve kendine özgü olacaktır. Ne var ki, öncü şirketlerin deneyimlerinden çıkan yol haritasından yararlanmak, bu yolu daha hızlı katedebilmek açısından incelemeye değer.

Uyanma: Vizyonun Tanımlanması

Bir şirketin yeşil dönüşüme karar verebilmesi, ekolojik sinyallere açık olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Sinyalin kaynağı üst yönetim, çalışanların ortak iradesi, fiziksel veya teknik zorluklar, itibar zedelenmesi, ana girdi kaynaklarında öngörülmemiş fiyat artışları ya da kıtlık olabilir. Genelde yeşil dönüşüm böyle bir sinyalde başlar.

Örneğin, ABD kökenli bir halı üreticisi olan Interface'de dönüşüm bir müşterinin sözlerinin firma kurucusu Ray Anderson'un kulağına gitmesiyle başladı. Walmart'ta pek çok dış faktörden etkilenen üst yönetimin konuyu incelemesiyle gündeme geldi. Nike'in sürdürülebilirlik yolculuğunu, 1996 yılında Life dergisinde yayınlanan çocuk işçiler yazısı ve diktiği futbol toplarının ortasında gösterilen bir çocuk işçi fo-

Amerikan halı şirketi Interface'in Yönetim Kurulu Başkanı Ray Anderson'un sürdürülebilirlik yolculuğu bir kitapla başladı.

yıl boyunca bu konuyu araştırdılar, okudular, dünyayı dolaştılar ve tartıştılar. Bu bir yılın sonunda, 2005'te CEO Scott "21. Yüzyıl Liderliği" başlığını taşıyan konuşmasıyla şirketin ekolojik hedeflerini ilan etti.

Nefes kesecek kadar cesur bir vizyonun ilk başta kuşkuyla ve dirençle karşılanmaması elbette mümkün değildir. Bu kuşkuları gidermek ağırlıklı olarak üst yönetimin kararlılığına ve iletişim becerilerine bağlıdır. Her durumda üst yönetim, hem mesaj veren, hem eğitmen, hem de amigo durumunda olmalıdır. Egemen paradigmaların ve mevcut yapıların direncini kararlılıkla kırma yeteneği geliştirilemezse, yeni ve alışılmamış sinyaller kuruma sızamaz ve eski düzeni sarsamaz.

Kuluçka Dönemi:

Yol Haritası Oluşturma

Bilindiği gibi, vizyon belirlendikten sonra, buraya nasıl erişileceği konusunda bir yol haritası oluşturulur. Ya-

toğrafı tetikledi. Electrolux'e Greenpeace'in, Mitsubishi'ye Yağmur Ormanları Eylem Şebekesi'nin yaptığı baskılar ciddi dış sinyallerdi.

Bütün örnekler şunu gösteriyor: Sinyal geldikten sonra şirket sorunun büyüklüğünü araştırıp hesaplar yapıyor. Bunun kurum açısından ne anlama geldiği saptanıp ortaya konuyor; sonra da bir gelecek vizyonu oluşturuluyor.

Interface'de vizyonu 1993'te firma kurucusu ve yönetim kurulu başkanı Ray Anderson oluşturdu; doğal hayatı yeşertecek bir iş kültürünü öneren, Paul Hawken'in "Ticaretin Ekolojisi" (Ecology of Commerce) kitabını okumuş ve çok etkilenmişti. Walmart'ta CEO Lee Scott ve üst yönetim ekibi bir

Vizyon

pılan ilk plan ve deneyimlerden sonuçlar çıkartılmalı; bunlar, kurum çapında yayılmalı ve geliştirilmelidir. Bu çalışmalar sonucu yol haritası ortaya çıkar: Hedefler, zamanlama, kaynak kullanımı ve -en önemlisi- ölçüm.

Interface'de Ray Anderson atık konusunda çalışmakta olan geniş bir iç liderlik ekibine sahipti ve şirketin dışında bulabildiği en vizyoner danışmanlardan bir "Ekolojik Rüya Takımı" oluşturmuştu. On sekiz aylık bir süreçten sonra firma "Yedi Cephe İnsiyatifi"ni geliştirdi ve bu 1996'daki ilk Sürdürülebilirlik Raporunda belgelendi. Bu belgede sürdürülebilirlikten ne anlaşıldığı ortaya konuyor, ayrıntılı çözümler öneriliyor ve firmanın "aldığı, yaptığı ve attığı" ne varsa, hepsiyle ilgili ölçümler öneriliyordu.

1996'da medyada kopan fırtınadan sonra Nike'in yöneticileri firma dışından uzmanlarla bir araya gelerek, şirketin kuluçka dönemini başlattılar. Çalışanların hazırlanması ve çevre konusunda davranış kurallarının oluşturulması tam iki yıl sürdü. Bunlar 1998'de, CEO Phil Knight tarafından kamuoyuna açıklandı.

Walmart'ın Sürdürülebilir Değerler Şebekesi ve üç aylık Köşe Taşları Toplantıları da bir dışarıdan beslenme örneğidir. 2005'te firma başlıca ürün kategorileri ile atık, ambalaj ve nakliye gibi ortak konuları ele almak üzere 14 ayrı ekip kurdu. Bu dönemde Walmart çevre gruplarını ve tedarikçilerini de aktifleştirerek devreye soktu. İşbirliği ve yenilikçilik temelinde firma bütün şebeke için kolektif öğrenme olanakları oluşturdu.

Bu süreçte bu şirketler çalışanlarının konuyu giderek daha iyi kavraması için uğraş verdiler. Sorunlar, zorluklar ve fırsatlar sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla yönelik olarak değerlendirilmeliydi. Çünkü bir firmanın yepyeni bir iş tarzıyla yep-

Nike'in CEO'su Phil Knight, dönüşümün zorunluluğunu 1996 yılında, yukarıda gördüğünüz fotoğrafın Life dergisinde yayınlanmasıyla fark etmiş...

yeni ürünler üretmesi için buna bütün çalışanların katılması, dahası önderlik etmesi gerekir.

Bu noktada diyalog, işbirliğine dayanan sorgulama/anket, topluluk oluşturma gibi yeni düşünce tarzlarını ve dönüşümü destekleyecek en gelişkin yöntemler uygulandı.

Dönüşüm: Örgütü Harekete Geçirme

İyi tanımlanmış bir yol haritası ve ilk örnekler oluşturulduktan sonra için en zor safhası, yani şirketin geniş çaplı

dönüşümü başlar. Bu aşamada yaratıcı yöntemlerle kemikleşmiş zihniyetlerin etkisizleştirilmesi ve eski süreçlerin imha edilmesi gündeme gelmelidir. Sürdürülebilirlik, firma içinde sadece bir bünyeyi ve bir grup insanı ilgilendiren bir program değildir. Tam tersine, şirketin bütün sistemleri, yapıları ve süreçleriyle tam tamına uyumlu olmalıdır. Ve kurumsallaşmalıdır.

Interface'de bu süreç, şirketin bütün işlev ve katmanlarını içine almıştı. Çalışanlarla hem egemen şirket değerleri, hem de prim ve ödüller konusunda yaygın bir iletişim gerçekleştirildi. Walmart'ta dönüşüm 2007'de Kişisel Sürdürülebilirlik Projesi başladıktan sonra meydana geldi. 1,8 milyon çalışan, firmanın sürdürülebilirlik yolculuğuna kendi sürdürülebilirlik yolculuklarını entegre ettiler. Ardından bir adım daha atıldı ve bir paketleme puan cetveli aracılığıyla 60 bin tedarikçi de firmanın sürdürülebilirlik yolculuğuna katıldı.

Bu yoğun bir öğrenme ve deney dönemidir. Bu zor zamanda üst yönetim sürekli ve kararlı bir şekilde vizyonu tekrarlamak ve her düzeyde çalışan insanların yanına giderek onları yüreklendirmek zorundadır. Bu noktada liderlik bir yandan inovasyonları desteklemeli, diğer yandan buna bağlı olan riskler konusunda tolerans göstermelidir. Hata yapma izni olmadan yenilenme, dönüşüm gerçekleşemez.

Bu, firmaların teknik değişikliklerin ürünü olan ilk sonuçları aldıkları dönemdir. Bu noktada esas olan durmamak, yola devam etmektir. Yoksa bocalama baş gösterir ve bu noktaya kadar sarf edilen kaynaklar heba olabilir.

Büyük hamlelerin kuruluşdaki herkesin konuyu anlamakla kalmayıp bunu bir dava olarak kabul etmesinden sonra gerçekleşebileceğini biliyoruz.

www Süreko® Güvenilir Atık Yönetimi

Atık yönetiminizi şansa bırakmayın!

Neden Süreko?

Bilgi ve deneyimi paylaşıyoruz

Sorumluluk duygumuz yüksek

Entegre çözümler üretiyoruz

Türkiye'nin her yerindeyiz

Entegre Atık Yönetimi Hizmetlerimiz

- ✓ Atıktan Türelmiş Yakıt Üretimi (RDF)
- ✓ Endüstriyel Atık Kimyasal İşlem
- ✓ Atıktan Elektrik Enerjisi Üretimi
- ✓ Metal Geri Dönüşümü
- ✓ Ambalaj Atığı Toplama Ayrıştırma
- ✓ Endüstriyel Atık Düzenli Depolama ve Nihai Bertaraf
- ✓ Endüstriyel Atık Ara Depolama
- ✓ Atık Yönelimi Danışmanlığı
- ✓ Atık Lojistik Hizmetleri
- ✓ Kalite Kontrol ve Laboratuvar Hizmetleri

A Company of Çimentoş Group

ISO 9001 FM 569230 ISO 14001 EMS 569235 OHSAS 18001 OHS 569236

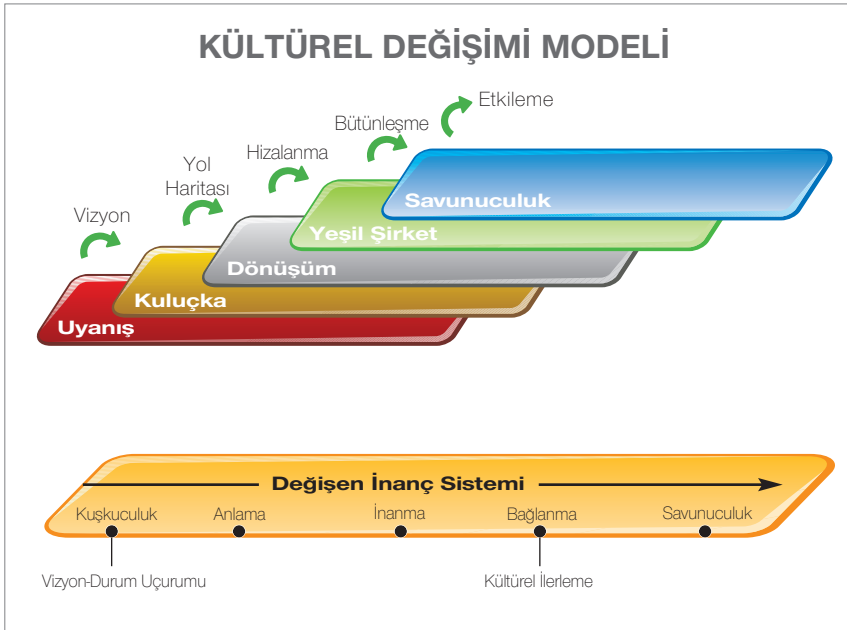
Hız İletişim Hattı

Ege 0530 641 42 61
0530 641 42 62
Batı Marmara 0530 641 42 66
Doğu Marmara 0530 641 42 65
Anadolu 0530 641 42 64

Merkez

Kemalpaşa Cad. No:19
İçkent, Bornova
İZMİR 35070
T +90 (232) 472 20 40
F +90 (232) 472 07 17

Vizyon

Walmart CEO'su Lee Scott 2005'te şirketin ekolojik hedeflerini ilan eden bir konuşma yaptı.

Savunuculuk: Başkalarını Etkileme Çalışmaları

Bir firma uzun yıllardır sürdürülebilirlik yolculuğunda olsa bile, angajman sürekli bir çaba olmalıdır. Her başarı aşamasında yeni sorular ve zorluklar ortaya çıkacaktır. Bu yanıt arama sarmalı neyin mümkün olabileceğiyle ilgili yeni anlayışları tetikler. Çevrimin her döngüsünde derinlemesine öğrenme ve inovasyon bu sayede mümkün olur.

Bir şirket yeşil dönüşüm yolculuğunda ilerledikçe, başkalarını eğitmek ve etkilemek, kendi değişim sürecinin bir parçası haline gelir. Bu savunuculuk rolü hem şirkete hem de topluma yarar. Şirket başkalarına yeşil dönüşüm yolculuklarında yardımcı olma ve öğretme sırasında kendisi de pek çok şey öğrenir. Bu bağlamda Interface, başkalarına yeşil dönüşüm yolculuğunda yardımcı olmak amacıyla InterfaceRAISE adlı bir danışmanlık firması kurdu. Kamuoyunu ve iş dünyasını bilgilendirmek amacıyla kendi çalışanlarından oluşan geniş bir konuşmacı portföyü oluşturdu.

Bu nedenle, dönüşüm kuluçka dönemindeki bilinç yükseltme çalışmalarının sonucu olarak meydana gelir. Şirketin her düzeyindeki insanlar yaptıkları inovasyonlar aracılığıyla mevcut paradigmaları değiştirmeye koyulur. Yeşil dönüşüm yolculuğu da işte böyle başlar.

Yolculuğun sağlıklı bir şekilde devam etmesi için başarıları ödüllendirmek ve kutlamak çok önemlidir; bu amaçla oluşturulacak yapı ve programlar çalışanların adanmışlığını ve yola devam etme motivasyonunu güçlendirir. Gerekli finansal kaynakları ve insan gücünü sağlamak gene üst yönetimin omuzlarındadır.

Bir de sürdürülebilirlik yolculuğunun öyküsü oluşturulmalıdır. Bunun otantik, firmaya özgü olması, hem içerde hem de dışarıda anlatılması gerekir. Sürdürülebilirlik öyküsünün pazarlama iletişimiyle bütünleştirilmesi ise, şirkete takdir, güven ve bağlılık sağlar.

Yeşil Şirket: Sürekli Dönüşüm

Dönüşüm kritik eşiğe ulaştıktan, daha çok sayıda insanı kapsadıktan ve başarısını kanıtladıktan sonra, ivme daha da hızlanır. Sürecin olumlu enerjisi ve elde edilen başarılar sürekli inovasyonlara yol açar. Kurumun tümü "ÖĞREN / YAP / ÖLÇ / REORGA-

NİZE ET" çevrimi içinde şevkle çalışmaya başlar. Ve bir süre sonra firmanın kimliği tümüyle sürdürülebilirlikle anılabilir. Sürdürülebilirlik şirketin DNA'sına işler ve bütün çalışanların ortak kültürü haline gelir. Eğer bu noktaya gelinemezse, bir kuruluş yeşil dönüşümünü tamamlayamaz. ○

Ray Anderson: Interface firması kurucusu ve başkanı.

Mona Amedo: Marka, örgütsel değişim ve sürdürülebilirlik konularına faaliyet gösteren idgroup danışmanlık firması başkanı.

Jim Hartzfeld: InterfaceRAISE firması kurucusu ve genel müdürü.

Kaynak: 2010 State of the World, Transforming Cultures, World Watch Institute, Washington 2010.

Alternatif enerji kaynakları tek alternatif mi?

Enerji üretimi, iletimi ve tüketimine yönelik çevreci portföy çözümlerimiz, CO₂ emisyonlarının düşürülmesine katkıda bulunuyor.

Yenilenebilir enerji kullanımı, yüksek verimlilikte elektrik santralleri, uzun mesafelerde düşük kayıplı enerji iletimi ya da binaların enerji verimli modernizasyonu... Verdiğimiz hizmet ne için olursa olsun, dünyanın en geniş yeşil portföyüyle maliyetlerin ve emisyonların düşürülmesine yardımcı oluyoruz. Yenilikçi çözümlerimiz sayesinde müşterilerimiz, 2010 yılında 270 milyon ton CO₂ tasarrufu yaptılar.

siemens.com/answers

SIEMENS

Söyleşi

Salim Kadıbeşegil:

"Bu İşi Küresel Bireyler Çözecek"

Türkiye'nin en önemli stratejik iletişim ve itibar yönetimi uzmanlarından biri olan Salim Kadıbeşegil, "Aslında insanlık kaybettiği bir şeyleri arıyor. Sosyal sorumluluk kavramı da, bugüne kadar yaşadığımız sosyal sorumsuzluğun açık seçik bir kanıtı. Ama küreselleşen bireyler bu işi çözecek" diyor. Ve ardından ekliyor: "Dört tane temel ilke var. Adil, şeffaf, sorumlu ve hesap verebilir olacaksın. Sürdürülebilirlik zaten kendiliğinden gelecektir".

Söyleşi: Barış DOĞRU Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

Dünya sürdürülebilirlik bağlamında nereye gidiyor sizce?

Sürdürülebilirliğin nereye gittiğini anlayabilmek için, kavramın altında yer alan sürdürülebilir değerler manzumesine bakmak lazım. Bugüne kadar elbirliğiyle sorumsuz bir dünya ürettik; bu konuda hepimize fatura kesilmesi lazım. Son 120 yıla baktığımız zaman, sanayi devrimiyle beraber insanın insana ve doğaya bakış açısının hırs, açgözlülük, doymazlık ve kendine zarar veren her şeyle donatıldığını görüyoruz. Ne kadar zarar verdiğini anlamaya başladığımızdaysa iş işten çoktan geçmişti. İnsanlık tarihi içinde 100 yıl çok uzun bir süre değil ama baktığımız zaman 20. yüzyıl, geçmiş yüzyıllar arasında yüzü en fazla kızarmış dönem olarak hatırlanacak.

1950'lerin sonunda başlayan devinim, 1970'lerde Stockholm Çerçeve Raporu'yla beraber şekilleniyor. 1987'de Brundtland Raporu'yla bu artık uluslararası toplumun gündemi haline geliyor ama altındaki değerlere baktığımızda, şu anda sanılanın aksine, benim gözümde sürdürülebilirlik insanı insan yapan öğelerle donatıldığı zaman anlamlı bir yaklaşım haline geliyor. Bu da bizi, temel ahlaki sorunlarımız içinde kaybettiğimiz değerleri tekrar günlük hayatımızın içine en-

tegre etmeye yönelten bir sürece götürüyor. Açıkçası şirketler eğer bu temel ahlaki donanımı ön plana çıkarmıyorsa, bunu bir şekilde gündemlerinin bir parçası haline getirmemişlerse istedikleri kadar sürdürülebilir olunsunlar, benim için bir anlam taşıyor.

Bu anlamda, doğru sürdürülebilirlik yaklaşımının temel ahlaki değerlerle onun tamamlayıcısı olan etik anlayış arasında bir yere doğru gittiğini düşünüyorum. Dolayısıyla bunlar olmadan sürdürülebilirlik olmaz. Belki herkes bir yerinden bir şekilde sürece dokunabiliyor ama biz seragazi salım oranları, bunun küresel ısınmaya katkısı, doğanın kirlenmesiyle ilgili temel göstergeler gibi işin hâlâ matematiksel kısmındayız.

Ama bu verileri, farkındalığı yaratmanın aşamaları olarak düşünemez miyiz? Doğru. İş zorunlu olarak oradan başladı çünkü acil gündem o. Üzerinde yaşayacağın gezegen yoksa, sen işini çok iyi yapmışsın, çok başarılı olmuşsun, dünyaları fethetmişsin bir anlamı yok ki! Ama bence acil gündemlerden biri de kaybettiğimiz temel değerler, ahlaki normlar ve erdemli olmaktır. Yani bizim Socrates'i tekrar keşfetmemiz gerekiyor. Oraya kadar gitmemiz lazım çünkü onları kaybettik.

Sosyal sorumluluk kavramı giderek daha çok tartışılıyor. Siz bu konuyu nasıl ele alıyorsunuz?

Bu kavrama bugün niye ihtiyaç duyuyoruz; ben buna bakıyorum. Eğer bizim sanayi devriminden bu yana buluşları ve inovatif tüm çalışmalarını insana ve doğaya saygılı bir biçimde yönetmek gibi bir kaygımız olsaydı ve herkes işini buna göre yapsaydı, bugün sosyal sorumluluk diye bir kavrama ihtiyaç duyacak mıydık?

“Bence acil gündemlerden biri de kaybettiğimiz temel değerler, ahlaki normlar ve erdemli olmaktır. Yani bizim Socrates'i tekrar keşfetmemiz gerekiyor”

Yani sosyal sorumsuzluk olduğu için sosyal sorumluluk var diyorsunuz...

Aynen. Ayrıca kavramsal bir karmaşa da var. Buna sosyal sorumluluk mu diyeceğiz, kurumsal sorumluluk mu diyeceğiz, toplumsal yatırım programı mı diyeceğiz veya sürdürülebilirlikle ilişkili birtakım isimler mi takip söyleyeceğiz? Ancak hepsinin aynı kapıya çıktığı bir dünyaya gidiyoruz. Oysa işin özü çok basit; dört tane temel ilke var. Adil olacaksın, şeffaf olacaksın, so-

rumlu olacaksın ve hesap verebilir olacaksın. Yaşamın bütün alanlarına bu dört ilkeyi uyarladığın zaman oradaki sorumluluk kavramı zaten senin şu anda sosyal sorumluluk adı altında yaptığın toplumsal yatırım projelerini veya onun dışında sorumluluk alanına girer tüm konulardaki yapacaklarının hepsini kapsıyor. Yani sen sorumlu olacaksın.

Önce kendine karşı; sonra yakın çevrene, yaşadığın coğrafyaya, en sonunda da bu gezegene karşı. Hemen arkasından da hesap verebilirlik ilkesi geliyor. Eğer hesap verebilirlik anlayışını yaşamına sağlam bir şekilde yerleştirebilmişsen ve herkes, özellikle de şirketler bu ilkeyi uygulayabiliyorsa, o zaman sorunlarımızın çözümüyle ilgili çok önemli bir adım atılmış oluyor. O yüzden “Sorumluluk” kavramını, tek başına, başına sonuna bir şey koymadan değerlendirmenin doğru olduğunu düşünüyorum.

Peki, sorumluluk kimden ve nereden başlayacak?

İş önce bireysel sorumlulukla başlıyor. O bireysel sorumluluk seni sosyal sorumluluğa götürecektir, ardından da kurumsal sorumluluğa kendiliğinden girecek. Ondan sonra hepsi birden düşecek, tek başına “sorumluluk” kalacak.

Bugün yöneticiler yavaş yavaş, etik olma, şeffaf olma, adil olma, hesap verebilir olma, doğaya zarar vermeme, insan hakları, ürün ve hizmet sorumluluğu gibi aklınıza gelebilecek bütün sorumlulukları o kurumsal yelpaze içinde algılamaya başladılar. Kurumları kapsamında bu süreçle bağlantılı birtakım eğitim, kültür, sağlık ve sanat çalışmaları da gerçekleştiriyorlarsa, bunlar onların Sosyal Projeleri değil, “Toplumsal Yatırım Projeleri” olarak değerlendirilmeli. Eğer bunu da

Söyleşi

spor olsun diye yapıyorlarsa büyük bir hata içindeler çünkü aslında kendilerine yatırım yapıyorlar. O toplumu ne kadar geliştirirlerse, entelektüel düzeyi ne kadar artırırlarsa, sağlık, spor vb. alanlardaki gelişime ne kadar katkıda bulunurlarsa o katkının sonucunda ortaya çıkacak kültürel bilinç ister istemez o katkıyı yapan şirketlerin yararına olacaktır. Öncelikle çalışanları, sonra da kendileri nemalanacaklar.

Biraz da Türkiye özeline bakarsak...

Türkiye'yle ilgili bir iyi, bir de kötü senaryo var. Kötü senaryoyu biliyoruz zaten. Çevre kirlenmesiyle, doğa katliamlarıyla, duyarsızlıklarla, eğitim düzeyinin yetersizliğiyle ilgili bir senaryo var. Bu doğru ve gerçek. İyi senaryo da şöyle: İyi ki biz az gelişmiş bir ülke olmuşuz diyorum. Topraklarımız Batı ülkelerine kıyasla çok daha az kirlenmiş durumda. Yani temiz topraklarımız, çok iyi bir insan gücümüz var. Bu toprağın kültürü birçok şeyi yapmaya muktedir bir kültür. Tam bir insan mozağının olduğu bir kültür. Dolayısıyla birçok şeyi başarma şansımız var ve tren henüz kalkmış değil. Önemli olan iyile kötü senaryo arasındaki ilişkiyi nasıl yöneteceğimiz. Bu da siyasetin yönetilmesidir. Eğer bugün Fukuşima'daki tüm gerçekler açık seçik ortaya çıkmış olmasına rağmen Türkiye'de nükleer santraller kurulmasıyla ilgili bir siyasi irade varsa, bizim daha gidecek çok uzun bir yolumuz var demektir.

Üstelik bu konu Türkiye'de açık seçik bir şekilde tartışmaya bile açılmıyor...

Geçen gün televizyonda bir tartışma vardı, Abbas Güçlü'nün Genç Bakış programında gençler, Enerji Bakanı'nı o kadar zor duruma düşürdüler ki! Hele sabaha karşı saat 04:00'da bir genç kızın sorusunu unutamıyorum: "Siz bugün siyasi irade olarak bir nükleer

“En fazla iki yıl içinde Ethical Trading (Etik Ticaret) sertifikası olmayan şirketlerin dünya çapında iş yapması çok zor olacak”

santral yapılmasını istiyorsunuz. Burada siz siyasetçiler, bizler de öğrenciler olarak konuşuyoruz. Ben bir vatandaş ve insan olarak soruyorum: Ben yarın öbür gün anne olacağım ve doğacak çocuğumun nükleer santralin birinden sızan radyasyon sızıntısından göreceği zararın bedelini kim ödeyecek, hesabını kim verecek?” Çok temel ve basit bir soru.

Aslında dediğim gibi temel sorun siyaset donanımında adil, şeffaf, sorumlu ve hesap verilebilirlik ilkelerinin hakim kılınmasında. Bunu gerçekleştirdiğiniz zaman, başta çevre ve sürdürülebilirliğin gündemiyle ilgili somut adımların atılabildiği bir dünyayı yakalama ve içinde yer alma şansımız var. Şöyle bir örnek vereyim. Global Reporting Initiative'in

(GRI) Türkiye'deki ilk kurumsal üyesiyim. Bu konudaki Türkiye'de yayınlanan ilk yazıyı da 2004 yılında Capital dergisine yazmışım. Arşivime baktım, orada demişim ki: “Uluslararası rekabette itibarın yolu GRI'dan geçiyor. Yıl 2004. Şimdi üzerinden yedi sene geçti. Biz henüz GRI standartlı raporlama noktasına yeni geldik. Karbon ayak izi konusunu konuşmalarım, work shop'larım ilk gündeme getirdiğimde yıl 2005'ti. Orada da şöyle demişim: “Ey şirketler! Çok geçmeyecek üç beş sene sonra bütün şirketler karbon ayak izini hesaplamak durumunda kalacak. Bunu gönüllü olarak yapanlar iyi bir itibar notu alacak. Bu sonuçta regülasyonlarla olacak bir şey. Dolayısıyla bu konuya dikkat edin; gündeminizde tutun.” O zaman benim için hayalpeşer adam dendi, uçuk şeyler anlattığımı söylendi. Bu beni rahatsız etmedi. Geçen gün şirket yöneticilerine bir konuşma yapıyordum; bu örneği hatırlattım ve “Bakın beş sene içinde bu gerçekleşti. Bu sene sonunda Çevre Bakanlığı regülasyonlarına dahil olacak. Şimdi 2011'deyiz. Not edin: En fazla iki yıl içinde Ethical Trading (Etik Ticaret) sertifikası olmayan şirketlerin dünya çapında iş yapması çok zor olacak.”

Peki, bunlar niye ortaya çıkıyor? Niye GRI, niye Ethical Trading ve benzer sertifikasyonlar oluyor? İşin özüne baktığınız zaman, kaybettiğimiz ahlaki değerleri yakalamaktan başka bir şey yok ortada. Bunu da standartlaştırıp iş dünyasının anlayabileceği bir dile dönüştürmeye çalışıyoruz. Bu gelişmelerin arkasında ne var? Zaten böyle yaşamak, böyle düşünmek zorunda değil miyiz? Temel sorun bizim kendi hırslarımız, doymazlığımız, açgözlüğümüzle ilgili kavgayı nasıl sonuçlandıracağımız. İnsanlara sık sık soruyorum: “21. yüz-

yılda Amerikan dolarına endeksli bir gelişmişlik göstergesi olacak mı?”

Hiç zannetmiyorum...

Elbette. 1600'lü yıllarda hangi ülke, ne kadar gelişmişti? Hangi birime dayanarak bunu ölçüyorduk? Gelişmişliğin, kişi başına düşen milli gelirin Amerikan dolarıyla ölçülmesi 20. yüzyıla ait bir göstergedi ve bitti. En son 2008'de Wall Street'te tarihin tozlu raflarındaki yerini aldı. Şimdi yeni bir gelişmişlik göstergesine ihtiyaç var. Hangi ülkenin ya da bir toplumun, diğerinden daha az ya da daha çok gelişmiş olduğunu görebileceğimiz bir göstergeye ihtiyaç var. Ben orada enflasyon sepetine benzer bir hesaplama yöntemi olacağını; içinde etik, sürdürülebilir yaşamın temel göstergeleri olan iyi su kaynakları, organik tarım alanları, ölüm-doğum oranları, hayvan hakları, insan haklarının olacağını düşünüyorum.

Biraz fütürizmin alanına giriyoruz ama 21. yüzyıl için başka ne gibi öngörüleriniz var?

Ben bu konuda yola, temel sorunlardan ve onların çözümlerinin nerede olacağından yola çıkıyorum. Bence eğitim, sağlık ve ilaç en temel alandır. Bir de bunların arasına bir şekilde mutlaka sanatı yerleştirmek gerektiğini düşünüyorum çünkü sanat her zaman toplumun elinden tutar götürür. Eğitim, sağlık ve ilaçla ilgili alanlarda yeni bir açılıma ihtiyaç olduğu açık. Bu alanların 21. yüzyılda parayla olan bağlantılarını koparacağını ve bu kaynaklardan tüm insanlığın eşit oranda yararlanabileceğini düşünüyorum. Parayla ilişkisi kesildiği zaman bu evrensel bilginin doğayla insan arasındaki maksimum hedefler için kullanılabileceği yeni kurumsal bir koalisyonun ortaya çıkacağını tahmin ediyorum. Nasıl Birleşmiş

“Fosil yakıtlar yerine o yatırımları yenilenebilir enerji kaynaklarına yapmış olsaydık, bugün acaba nasıl bir dünyada yaşıyor olurduk?”

Milletler başka amaçlar için 1950'lerde kurulduysa, bu konularla ilgili çalışacak yeni bir organizasyona gidileceğini düşünüyorum.

Geçtiğimiz yüzyılın ortalarında kurulmuş bütün uluslararası kuruluşların da dönüştürüleceğini söylemek lazım herhalde...

Dönüştürmekle de olmaz. Onlar yok olacak ama toplumların dönüşümüyle ilgili yeni siyasetler de ister istemez oluşacak. Bu süreçler, herhangi bir coğrafyada, herhangi bir insanın isteğiyle gerçekleşecek şeyler değil. Küresel bir işbirliği gerekiyor. Aynı 1992'de Rio'da olduğu gibi ve bu, bugünkü sürdürülebilirliğin devamı olarak ortaya çıkacak.

Bu bir inşa süreci aslında...

Güzel ifade ettin, tam bir inşa süreci. Bu inşa sürecinde eğitim tabii ki çok

“Küreselleşme Sürdürülebilirliği Getiriyor”

Küreselleşmeyi iyi anlatmamız ve iyi bir içeriğe kavuşturmamız gerektiğini düşünüyorum. Bugün ben bireylerin küreselleştiğini iddia ediyorum. Her birimiz küresel birer bireyiz. Bunu enformasyon teknolojileri sağladı. Enformasyon teknolojilerinin bize sunduğu nimetler karşısında her birimiz küresel birer birey ve ayrıca küresel cemaatlerin de üyesi olduk. Aynı değerleri paylaşan insanlar sanal ortamda bir arada geldi, geliyor. Bu o kadar büyük bir güç ki 2. Irak Savaşı'nda, dünyanın süper gücü Amerika, yanında savaşacak ülke bulamadı. Küresel bireylerin ortak değerlerini temsil eden savaş karşıtı tutumlarını sokaklara yansıtması bunu önledi. Şirket skandallarıyla ilgili 2008'de ortaya dökülenler de aynı şeyi gösteriyor. Küreselleşme tutkusu hiçbir zaman ortadan kalkmayacak. Tarihe baktığınız zaman devletler küreselleşmek için

savaşmışlar, koloniler kurmuşlar. Sonra sanayi devrimi olmuş, şirketler ortaya çıkmış. 100 yıl boyunca, marka ve şirketlerin küreselleştiği bir dönemden geçtik. Bana göre aslında bu dönem bitti ama kimsenin işine gelmediği için bunu itiraf edemiyor. Yerine ne geçti? Bireyler küreselleşti. Bu dinamik, şirketlerin ve markaların küreselleşmesi gibi değil. Hatta taban tabana zıt. Sürdürülebilirlik de o yüzden gündemimize girdi. Bugün, çokuluslu bir şirketin CEO'suna baktığın zaman adam aynı zamanda hem küresel birey, hem de kendisi gibi küreselleşmiş bireylerin değerler bazında temsil edildiği birtakım cemaatlerin aktif üyesi. “Savaşa karşı çıkıyoruz” dediğiniz zaman o da geliyor, yan yana yürüyorsunuz. Ama bu adam CEO şapkasıyla bir bankayı, holdingi yönetiyor. Dolayısıyla değişimin dinamikleri hayatı çok yönlü olarak tetikliyor artık...

Söyleşi

önemli. Bilgi düzeyi yükselecek. İnsanlar üretirken, tüketirken, yaşarken, ilişkiler kurarken o kaybettiğimiz değerleri yakalayarak bunları tekrar yaşamaya başlayacak. Bu tabii beraberinde başta organik tarım gibi, yenilenebilir enerji kaynakları gibi konuları gündeme getirecek.

İnsanoğlu 1800'lerde fosil yakıtlardan enerji elde etmek yerine o yatırımları güneş, rüzgâr ve su gibi enerji kaynaklarına yapmış olsaydı, bugün acaba nasıl bir dünyada yaşıyor olurduk? 120 yıl boyunca, yerin binlerce kilometre altındaki fosil kaynaklarından elde ettiğin maddeyle enerji üretmeyi tercih ettin. Çok büyük yatırımlar yaptın, çok bü-

yük paralar harcadın. Ama aynı çabayı alternatif enerji kaynakları konusunda gösterseydik acaba nasıl bir sonuç olurdu?

Bu sorunun cevabını vermek zor ama bugün bu alternatif yolu takip etmek mümkün görünüyor...

İnsanlığın tercihleri çok önemli. Bu yüzyılda birkaç tane temel değişikene ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Benim için en önemli şey Amerikan doları endeksli hayattan bir an önce kurtulmak. Bu var olduğu sürece hiçbir şey yapılamaz. Biraz önce söyledim; eğitim, sağlık, ilaç gibi sektörlerin parayla olan ilişkisini kesmek de son derece önemli. Üçüncü konu da, açık, şeffaf, hesap verebilir, sorumluluk anlayışlarına prim verecek, ödüllendirecek, onurlandırarak -cezalandıracak demiyorum- ve avantaj sağlayacak yönetsel sistemlerin hayata geçmesini teşvik etmek. Bunları yaptığın zaman çok önemli mesafe alıyorsun. Dolayısıyla bütün bunlarla ilgili bir gündemin oluşacağını varsayıyorum. Bu bir.

Önümüzdeki dönemde ikinci önemli başlığın doğal afetler olacağını zannediyorum. Japonya depremi sadece bir hatırlatma. Deprem, arkasından gelen tsunami, onun arkasından oluşan nükleer santral kazası gibi birbirleriyle zincirleme reaksiyonlar önemli bir tartışmayı tetikleyecek. Gelecekte bizi neyin beklediğini bilmiyoruz ama bunlara nasıl önceden önlem alacağımız ve nasıl baş edeceğimiz çok önemli bir konu. Şu an nasıl bazı ülkeler nükleer santralleri kapatma, birinci nesil nükleer santrallerden kurtulma gibi kararları acilen hayata geçirmek zorunda kaldıysa, belki de 10 yıl sonra bir uluslararası kurum bütün bu nükleer santralleri kapatacak. ○

“Victor’a Borcumuz Var”

Aktif olarak 2002'den bu yana Buğday Derneği ile beraberim ama yakın zamanda talihsiz bir şekilde kaybettiğimiz Victor Ananias'la yolculuğumuz 1998'de başladı. Ben de elimden geldiğince derneğe katkı sağlamaya çalışıyorum. Bu asır, sivil toplumun yüzyılı olacak. Buğday gibi sivil toplum kuruluşları bizi doğru tarafta tutacak. O yüzden Buğday özelinde söylüyorum ama diğerleri için de geçerli, bu derneklerin mutlaka

ayakta durması lazım.

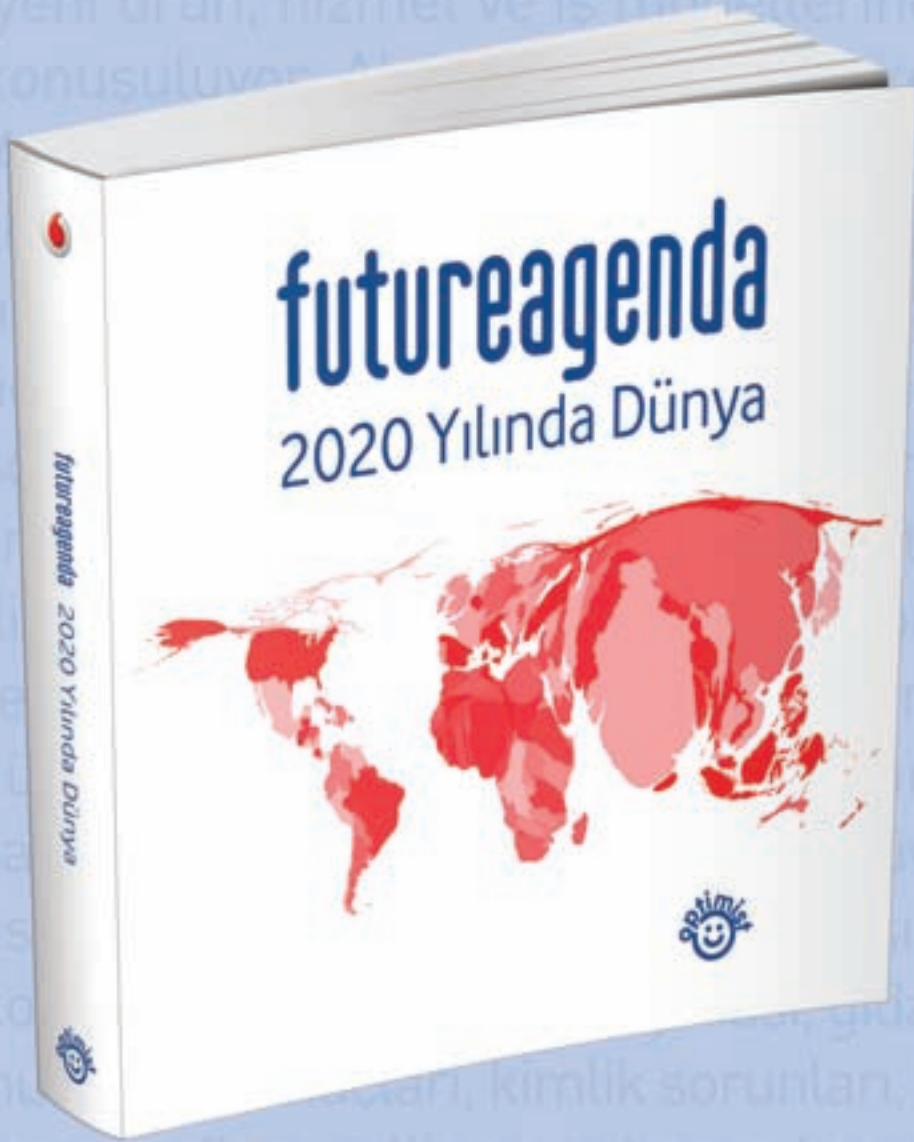
Victor'la çok önemli bir projenin başlangıç aşamasındaydık. Bu gene Victor'un projesi ve vizyonu. Bundan dört sene önce annemle beraber Kastamonu'ya gittiler. Orada eskilerden kalan bir arazimiz vardı. Döndüğünde “Salim” dedi.

“Türkiye'nin bir organik tarım araştırma enstitüsüne çok ihtiyacı var; onu kuralım buraya.” Biz de o fikre çok sıcak baktık. Ama annemin ömrü vefa etmedi. Sonra bu yaz Victor'la masaya tekrar oturduk. “Haydi bakalım ne yapıyoruz?” diye konuştuk. Şubat ayında birlikte Nürnberg'deki BIOFACH Fuarı'na gittik. Orada sözkonusu enstitüyü beraber kuracağımız işviçreli dostlarımızla buluştuk. Her şeyi planladık ama ne yazık ki tam bu sırada Victor'u kaybettik.

Ama bu proje bizim Victor'a olan borcumuz. Bir şekilde bunu hayata geçireceğiz. Kiminle, nasıl, nerede olacağı kısmını şimdi yeni baştan ele alacağız ama mutlaka yapacağız...

2020 YILINDA DÜNYA

İnsanlığın Önündeki On Yıla İlişkin Öngörüler

Çeşitli ülkelerden vizyonerlerin hazırladığı raporlar, yirmi beş ayrı dünya kentinde düzenlenen elli çalıştay ve küresel çapta açık bir öngörü inisiyatifiyle hazırlanan "gelecek raporu."

www.optimistkitap.com
www.iskitaplari.com

Bu Toprağın En Has Çocuğuna Veda

Hız. İsa'nın doğduğu Filistin şehri Beytüllahim'den Şili'ye göç etmiş bir aileden gelen doktor baba ile soyağacı dallanıp budaklanan Türk bir annenin çocuğu olarak Zürih'in bir dağ köyünde başlayan bir hayat...

Ona hamileyken rahim kanseri olan annesine doktorlar doğal hayatı önerince o yıllarda her yerinden bir ünlü ve avenesinin fırlamadığı, sosyetenin de henüz keşfetmediği küçük bir köy olan Yalıkavak'a, doğadan şifa bulmaya geliyorlar ailece. Yolu bile olmayan köyün tek tük kalmış bir yel değirmenine yerleşiyorlar.

Hikâyenin en başı bir modern masalla karşı kaşıya olduğumuzu yeterince anlatıyor.

Elektriği olmayan, suyun kuyudan çekildiği, yenilen herşeyin toprakta yetiştirildiği, bütün yemeklerin ocakta piştiği, çamaşırların küllü suyla yıkıldığı bir evde yetiştiriyorlar Victor'u. Yoksulluktan değil, böyle olmasını tercih ettikleri için. Uzun beyaz elbiseleri ve uzun sakalları ile İsa'ya benzeyen hippî babası Bodrum sokaklarında ev kurabiyesi satıyor. Dün 70 yaşında oğlunun mezarlığına buğday başakları atan annesi kanseri yeniyor...

Victor'u bu toprağın has bir çocuğu olarak yetiştiriyorlar. Anne sütünden başka süt içirmiyorlar. Saçına şampuan sürmüyorlar. Hiçbir hayvanın etini kursağından geçirmiyorlar. Bir paket bisküvi, bir tane çikolata alınmamış bir çocuk...

Tüm bunların yerine Türkçeyi "Yalıkavaklılardan" öğrenmiş bir de toprağa buğday atılırken "kurda, kuşa, aşa" diye dua edildiğini, her rızkın ancak üçte birinin kendisine helal olduğunu...

Sıkıcı üniversiteyi yarıda bırakıp bütün dünyada doğal hayat pratikleri-

nin peşinde, vejetaryen aşçılık yaparak dolaşmış. İskoçya'dan babasının vatani Şili'ye kadar gitmediği, görmediği yer kalmamış.

Doğal hayatın ortak dilini ve felsefesini yerinde keşfediyor. Şilili köylülerle, Yalıkavaklı köylülerin aynı dünyanın insanı olduğunu...

1991'de döndüğü Bodrum'da köylerden satın aldığı doğal ürünleri pazarda satarak başlıyor işe... Aynı yıl doğal ürünlerin satıldığı Başak Cafe'yi açıyor. Sonra da Buğday Vejetaryen Kültür Merkezi geliyor. 1996'da elle yazılıp fotokopiyle çoğaltılan Buğday dergisi çıkıyor. Bir adamın tüm hayatıyla örnek olduğu bu yeni yaşam tarzının etrafında gönüllüler birikiyor. 2002 yılında Buğday Derneği kuruluyor. Köy köy dolaşıp çiftçilere ekolojik tarımı anlatıyor. Ekolojik pazarlar, ekolojik ürünler satılan rafların hepsi onun ve arkadaşlarının eseri...

İşler büyüyünce kendi ifadesiyle yedi yaşındaki oğlu Ali onu "dünyayı kurtaran garip ekoloji kralı babası" gibi görmeye başlayınca 2007 yılında Buğdayname adlı bir mektup yazıp "Tüm iş ve sorumluluklarımdan, hayrına inanarak, kendi rızamla ayrılıyorum. 'kendi rızam' kısmı konusunda 'Allah rızası için' dersem daha dürüst bir ifade olacak benim için" diyerek, Kaz Dağları'nın eteğindeki evine dönüyor.

Saçlarını Antalya Korkuteli'nden getirdiği bir kil ile yıkadığı, yemeğini toprak tencerede pişirdiği, bulaşıkları için arapsabunu ve çam terebentinden bir karışımı kullandığı, keçe üzerinde saf pamuktan bir yorgana sarılıp uyuduğu, tabii ki televizyonu olmayan evinden çıkıp annesini görmeye gittiği Fethiye'de 40 yaşında hayatını kaybetti Victor.

Ekolojiye uzun uzun yaşamak, top-

rağa kök salmak, yaşlanmamak için merak salmamıştı zaten. "Ekolojik ürünler ölümden kaçmak için değil, aksine, güzel yaşamlar ve bir noktada da güzel ölümler içindir" demişti bir yazısında.

"Yaşamda varmak istediğim tek nokta her an Allah rızası için yaşayabilmek" diyen bir dervişti Victor. Dün cenazesinin kaldırıldığı Bodrum Bitez Kaynak Camii'ne gelenlere tohum dağıtıldı. O tohumlara toprağın diğer tohumlardan torpilli davranacağına kuşku yok.

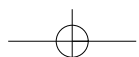
40 yaşında genç bir adama ölüm yakışmaz. Ama bir medya klişesi olan "toprağa verilen" terkihi de, herkes için savrukça kullanılan "bu toprakların yetiştirdiği" tamlaması da çok yakışıyor Victor Ananias'a.

Tanımadığınız ama hayalinizi gerçekleştirmiş bir kahramana, balkon çocuklarının kıskanç ve kötücül "Ekolojinin babası mantardan zehirlendi" başlıklarıyla değil de hak ettiği şekilde veda etmek için yazılmış bir yazıydı bu.

Ona bu kibirli müstehzi ölüm haberleriyle değil, ünlü Mesnevihan Şefik Can'ın ölümü ardından yazdığı bir yazıda Mesnevi'den alıntılıdığı dizelerle veda etmeliyiz:

"Avladığım bir avı, alçaktan yukarılara çıkarmak için, sır aleminden uçup gelmiş bir doğan idim. Burada, kendime uygun bir kimse bulamayınca, girdiğim kapıdan gene dışarı çıktım."

Yıldırım Oğur'un 6 Mart tarihinde Taraf Gazetesi'nde yayınlanan ve Buğday ailesinin yüreğine bir nebze de olsa su serpen bu yazısına EKOIQ olarak tek bir şey ekleyebiliriz: Victor'un sabırla ekip büyüttüğü mirasa sahip çıkmak, hepimizin borcu olsun...

Teknolojik inovasyonlar artık yalnızca hayatımızı kolaylaştırmaya yönelik olarak yapılmıyor. İnovatif ürünlerin tasarımında önemli hedeflerden biri de gezegenimizi korumak ve ömrünü uzatmak. Tarihi 1872'ye dayanan, 40'tan fazla ülkede yayımlanan ABD merkezli Popular Science, dünyadaki teknolojik gelişmeleri titizlikle takip eden, hem en yeni buluşları hem de henüz ürünleşmemiş ilginç inovasyon çalışmalarını dünyaya erkenden duyuran bir dergi. Derginin odaklandığı konulardan biri de yeşil teknoloji. Popular Science'ın 2010 yılında yeşil hassasiyetle yapılan inovasyon çalışmalarıyla üretilen ürünleri inceleyerek seçtiği en iyi 6 yeşil teknolojik icat şöyle:

Ekmek Elden, Su Gölden

Groasis Waterboxx

2010 Yeşil Teknoloji Ödülü'ne layık görülen bu icat, Popular Science listesinin tepesinde. Neden mi? Çünkü sayesinde çorak bir arazi, üzerinde mahsul yetiştirilebilen verimli bir toprağa dönüşüyor. Çöllerde, kayalıklarda, dağlık alanlarda, erozyona uğramış topraklarda, hatta yeni yanmış bir ormanın külle-ri arasında bile ağaç ve çalı yetiştirmek mümkün oluyor, üstelik hiç sulama yapmadan.

Ormansızlaştırma ve aşırı ekim gibi nedenlerle kıraçlaşmış topraklarda bitkiler için derine yol almak, suya ulaşmak ve hayatta kalmak oldukça zor. Groasis Waterboxx'un işlevi, kurak bölgelere dikilen bitkilere kök salma mücadelerinde yardım etmek, ihtiyaç duydukları suya erişmelerini sağlamak. Waterboxx akıllı bir "su inkübatörü" yani su üreticisi. Yağmurla ve yapay yoğunlaşma yoluyla havadan su elde ediyor ve özel tasarımı sayesinde ürettiği suyu hiç enerji harcamadan saklayabiliyor.

Teknolojisi "Doğa Ana'nın taklidi" olarak takdim edilen Waterboxx, yeni dikilmiş bir fidenin çevresini saran halka şeklinde bir tüp. Havayı yoğunlaştıran

sistemiyle her gün üç yemek kaşığı su üreterek toprağa sızdırıyor, böylece ayakta tuttuğu bitkinin köklerini besleyerek onlara daha derine inme cesareti veriyor. Bir yılın sonunda bitkinin kökleri toprağın nemli tabakasına ulaşıyor ve kendine yetebilir hale geliyor. O zaman Waterboxx sökülüp başka bir fideye takılabiliyor ve yeniden kullanılabilirliği sayesinde 10 farklı bitkiye can vererek ömrünü dolduruyor.

Ilıman iklimlerde yüzde 15 ile 30 daha hızlı büyüme sağlayan bu sistem doğadaki tahribatı gidermekle kalmıyor. Alışıldık yöntemlerle ürün yetiştirmenin imkânsız olduğu arazilerde dikilen ağaç ve çalılardan gıda, meyve, yemiş, tahta, ilaç, yağ gibi ekonomik önemi olan pek çok ürün elde edilerek kâr sağlama ihtimali doğuyor. Sahara Çölü'nde yapılan deneylerde Waterboxx ile büyütülen ağaçların yüzde 88'inin hayatta kaldığı görüldü. Kolay kullanımı ve 27 dolarlık satış fiyatıyla bu mucize alet özellikle yoksul ülkelerin tarımsal derterine deva olabilecek nitelikte. Waterboxx'un üreticileri, şu günlerde aygıtın biyolojik olarak parçalanabilir versiyonu üzerinde çalışıyor.

Teknoloji

Hem Tasarruflu, Hem de Göz Yormuyor Philips'ten EnduraLED

Philips'in enerji kaybını görünür ölçüde azaltan LED teknolojisini kullanarak ürettiği EnduraLED ampul 2010'un en iyi yeşil icatları listesinde 2. sırada. EnduraLED'in özelliği, evlerde en çok kullanılan ampul türü olan 60 Watt'lık akkor ampulle tam manasıyla boy ölçüşen ilk LED ürün olması. EnduraLED, 60 Watt'lık ampulün ürettiği ışığın aynısını yalnızca 12 Watt enerji harcayarak yani enerji tüketimini 5'te 1'e indirerek üretebiliyor.

EnduraLED'in 40 dolar civarındaki fiyatı bir ampul için çok gibi görünse de sağladığı enerji tasarrufu ile masrafını dört yılda çıkarıyor. Üstelik akkor ampullerin 25 katı ömre sahip; bu evladiyelik haliyle alternatiflerine kıyasla en yeşil ürün sayılabilir. Verimliliği floresan lambalara yakın olsa da görünümü ve ışığının güzelliğiyle fark atacak olan EnduraLED'i mutlaka denemel.

Eski Telefonlarınız Alınır: EcoATM

Artık telefonlar hem çok daha ucuz hem de envai çeşit. Gün geçmiyor ki kaybetmekten endişe etmeden rahatça kullanılabilecek yeni bir telefon modeli rafları süslemesin. Telefon değiştirmek günümüzde kıyafet değiştirmekten pek farklı bir tavır değil. Hal böyle, peki ya pabucu dama atılan telefonların hali nasıl? Dünyada cep telefonlarının yalnızca yüzde 3'ü geri dönüştürülüyor. Geri kalan milyonlarcası çöplüklere toksik metallerini akıtmaktalar. Atık telefon yığınlarının yarattığı çevresel tehditlere olası çarelerden biri, 2010'un ses getiren icadı EcoATM. Telefon geri dönüşümü için tasarlanmış ilk alet olan EcoATM, telefonları yeniden kullanılabilir hale getiriyor, daha da önemlisi, telefon sahibine gelir sağladığından geri dönüşümün yaygınlaşmasını özendiriyor.

Sistem şöyle işliyor: Cihaz telefonun modelini belirlemek için dış yüzeyini tarıyor. Tarama sonucunu 4000'den fazla telefon örneğinin bulunduğu veritabanıyla karşılaştırıyor. Sonra telefonunuzu uygun kabloya bağlıyorsunuz ve EcoATM onun elektronik özelliklerini inceliyor, LCD ekranında kırık olup olmadığına, biçimsel olarak zarar görüp görmediğine bakıyor. EcoATM incelemesini tamamladığında telefonunuzu alıyor, içindeki verileri silerek temizliyor, telefonun yeniden satış bedeli kadar nakit parayı teslim ederek sizi uğurluyor. Geçen kış piyasaya sürülen ilk 10 EcoATM 33 binden fazla telefonun geri dönüşümünü yaptı bile. Şirket 2011'de 500'den fazla yeni istasyon üretmeyi ve sistemi diğer taşınabilir elektronik eşyalara da uyarlamayı planlıyor.

ekolojik
yenilikçi
modüler
ekonomik

Sistem **ONDUSOLAR**[®] *Elektrik Üreten Çatılar*

Güneşin ulaştığı her yerde, elektrik sizinle!

Yenilikçi teknolojisi ve yüksek kalitesiyle Ondusolar, güneşin ulaştığı her yerde yaşam alanlarına elektrik üretiyor. Güneşten aldığı enerjiyle çatıları elektrik kaynağına çeviriyor.

Modüler yapısı, projeye özel çözümleri, pratik kullanımı ve profesyonel montaj ekibiyle Ondusolar, elektrik ihtiyacınıza en doğal yolla cevap veriyor.

Sorularınız için:
pazarlama@onduline.com.tr

Onduline[®]
AVRASYA A.Ş.
www.onduline.com.tr

Karbonunuz İtinayla Hesaplanır Amee Explorer

Bir karbon veri analizi şirketi olan AMEE'nin geliştirdiği AMEE Explorer adlı tarayıcı, dünyanın en zeki karbon hesaplayıcısı. AMEE karbon hesaplama alanında çığır açan programlama aracını üç yıl önce üretti. Araç devlet kurumlarından, kamu şirketlerinden ve başka kaynaklardan topladığı çok sayıda veri kaynağını ve çevre modelini üst üste koydu, aralarındaki uyumsuzlukları çözdü. Bu karmaşık yazılım sayesinde çok farklı kaynaklardan çıkan veriler birlikte analiz edilebilir hale geldi.

AMEE ürettiği yazılımı toparladığı veri dağarcığını bu işte amatör olanların da kullanabilmesi için bedava indirilebilen, kullanıcı dostu bir web sitesi tarayıcısına uyguladı. Tarayıcıya basit anahtar kelimeler yazarak aradığınız bilgiye, örneğin filanca model arabanızla kaç kilometre yol yaparsanız ne kadar karbon ayak izi oluşturduğunuzun hesabına ulaşabiliyorsunuz.

Bu tür rakamlar bugün için yalnızca merak giderici olarak görülebilir ama AMEE Explorer'a değer biçerken karbon ekonomisi büyüdükçe karbon ayak izi hesabının herkes için bir zorunluluk haline gelebileceğini de unutmamalı.

Yeşil Maratoncu: Infinity eL

Yeniliksever pil firması Neah Power'ın yeni yakıt pili Infinity eL akülerden daha hafif, diğer yakıt pillerinden daha ucuz olmasının ötesinde hepsinden daha yeşil bir ürün. Infinity eL doğrudan metanolle çalışıyor ve silikon bazlı elektrotu sayesinde çoğu yakıt pilinin 40 katı kadar yüzey alanına sahip; bu da daha az platin katalizör kullanarak daha fazla enerji üretmesini sağlıyor. Bu yakıt pili sunduğu avantajlarla yakında lityum-iyon pille çalışan elektrikli araba, dizüstü bilgisayar gibi pek çok taşınabilir alet üreticilerinin de tercihi olabilir.

Tavşan Kaç, Karbon Tut: Calera

Fazla karbondioksit gazının atmosfere salımı dünyanın felaketi haline geldi. Kömür ve doğalgazla çalışan fabrikalar ise halen dünyanın en büyük karbondioksit üreticilerinden. Bilim insanları buna dur demenin yollarını arayıp duruyor. Calera adı verilen sistemle, karbondioksit fabrika bacasından çıkarken yakalanıyor, sudan ve çeşitli kimyasal süreçlerden geçirilerek kalsiyum ve magnezyum karbonat gibi minerallere dönüştürülüyor. Böylece karbondioksit salımı ortadan kalkarken, inşaat faaliyetlerinde kullanılabilen çeşitli katı maddeler ortaya çıkıyor. Calera sistemiyle bir fabrikadan inşaat malzemesi üretimi sırasında çıkan karbon salımının yaklaşık yüzde 70'inin tutulabildiği hesaplanmış. Küresel ısınmayla mücadeleye ciddi bir katkı sayılan Calera, 2010'un en başarılı icatlarından biri kabul ediliyor. 2009'dan bu yana sistemini tanıtmak amacıyla kurulmuş fabrikasını işleten Calera şirketi ise şimdilerde ilk ticari tesisinin planlamasıyla ilgileniyor. Ama asıl sorun her zamanki gibi

maliyetlerde. Sistemin kurulum maliyeti, hem Calera'nın ticari başarısını hem de karbon sorununun ele alınışını belirleyecek...

Fukuşima'dan Sonra Nükleerin Geçmişi ve Geleceği

Yazı: Balkan TALU

Nükleer enerjyle ilgili tartışma bitecek gibi görünmüyor. Türkiye'de nükleer santrallerin kurulumuyla ilgili tartışmayı şeffaf ve açık bir şekilde yapmak da yeterli değil; bunu dünyadaki gelişmelerle el ele almak gerekiyor çünkü Türkiye'de hiçbir nükleer tesis yapılmasa dahi, çevre ülkelerde ve coğrafyalarda çok sayıda nükleer tesisler çalışmaya devam ediyor; yenileri için anlaşmalar yapılıyor. Ve bugüne kadarki kazalardan çok iyi bildiğimiz gibi, nükleer tehlike sınırlar ötesi bir etkiye sahip. İşin daha da endişe verici tarafı, çevre ülkelerde kurulu santrallerin, bugün yapılması gündeme getirilenlerden teknik/güvenlik açısından çok daha geri, kelimenin tam anlamıyla ESKİ olmaları. Dolayısıyla nükleer enerjinin geleceğini, ulusal sınırların ötesinde, uluslararası kurumlar ve gündem bağlamında tartışmanın sayısız yararı var...

Bugüne kadar Japonya'da olan depremler bizim için küçük haberler oldu. Japonya aynı bizim gibi bir deprem ülkesiydi ama çok uzun zaman önce gerekli tedbirlerini almıştı. Çok büyük depremleri hiç can ve mal kaybı olmadan, sükunetle atlattıklarını, biraz da iç geçirerek yıllarca televizyonlardan izledik. Ancak 11 Mart 2011 Cuma günkü durum tamamen farklı bir biçimde cereyan etti. Sendai kentinin 130 km doğusunda meydana gelen depremin şiddeti 9'du. Bu, Japonya için bile büyük bir rakamdı. Bu şiddetteki depremden sonra dünyanın dönme hızının arttığını; günün 1,8 mikrosaniye kısaldığını; gezegenin ekseninde de 20 santim kayma olduğunu söylersek meramımızı anlatmış oluruz herhalde. Depremden hemen sonra okyanusta en az üç metre yüksekliğinde bir tsunami oluştu. Pasifik levhası olarak anılan bölge 20 metre batıya fırlarken, kuzeydoğu Japonya'nın bazı kısımları 2,4 metre doğuya kaydı. Ülkenin tapu kadastro ağı

birçok noktada altüst oldu. Deprem sonrası meydana gelen tsunami, Fukuşima sahilini vurduğunda yüksekliği 10 metreyi bulmuştu. BBC'ye göre ise tsunaminin boyu 15 metreye erişmişti. Fukuşima I ve Fukuşima II santrallerinin tsunamiye dayanma sınırıysa altı metreydi. İletken tuzlu su, reaktörün tesisatına sızdı. Santralin soğutma sistemleri felç oldu. Yedek batarya sistemleri devreye sokularak santralin çekirdeğinin soğutulabilmesi için bir sekiz saat daha kazanılmış ama yetmemişti.

Yedek bataryalar da tükenince esas sorun başladı. Soğutulamayan kalpler ısınmaya başladı. Reaktörlerin kazanları patlarsa ve çekirdekler erirse esas sorun o zaman başlardı. Bu yüzden soğutma işleminin devam edebilmesi için çaresiz deniz suyu kullanıldı. Takviye olarak bölgedeki yerel bir barajdan da su taşınmaya başlanmıştı. Buna rağmen soğutulmaya çalışılan reaktörlerde patlamalar meydana geldi. Patlamalardan sonra üç reaktörün çekirdeğinde kısmi erime meydana geldiği söyleniyor. Sonunda yetkililer uzun süre direndikten sonra kaza alarm seviyesini 7'ye kadar yükselttiler.

Durumun vahametini anlamak açısından, bu değere bugüne kadar sadece Çernobil kazasında ulaşıldığını hatırlatalım. Başta Greenpeace olmak üzere birçok çevre kuruluşu Japon hükümeti-

Kılavuzda Yazmayan Kazalar

Dünya nükleer tarihinde Fukuşima haricinde üç büyük kaza oldu. Bu kazaların en büyüğü Çernobil kazasıydı. Kazaların ardından yaşanan en büyük sorunlardan biri de şeffaflığın olmamasıydı.

"İsveç'in merkezindeki Forsmark Nükleer Santrali'nin dışında bakım yapmakta olan elektrik teknisyenleri, 2006 yılının 15 Temmuz günü, öğle vakti tam olarak saat 13:19'da, tali ünitelerden birinde kısa devreye sebep olur..." Der Spiegel'de yıllarca çevre ve enerji konularında çalışmış olan Gerd Rosenkranz, Forsmark kazası nedeniyle yaşanan korku ve dehşet dolu 22 dakikayı anlatırken söze böyle başlıyordu. Acil durumlarda reaktörün

kontrol ve acil durum soğutma sistemine güç sağlamakla yükümlü dört jeneratörün ikisi çalışmadı. O meşum Salı günü acil durumun en kritik anlarında kontrol odasındaki ekranlar 22 dakika boyunca karanlıkta kaldı. Reaktörün çekirdeğinde neler olduğunu kimse bilemiyordu. Teknisyenlerden biri marş düğmesine elle basana kadar bu gerilimli kör uçuş devam etti. Jeneratörler çalışmaya başladığı anda her şey normale döndü. Kimseye bir şey olmamıştı ama büyük bir kaza ucuz atlatılmıştı. En azından bir Three Mile Island, Çernobil veya Tokaimura vakası yaşanmamıştı. Forsmark kazasına sebebiyet veren anıza hiçbir talimatnamede yer almıyordu. Benzer bir detayı Prof. Dr. Tolga Yarman, Vatan gazetesi muhabiri

nin bu kararı almakta çok geç kaldığını düşünüyor. Sonunda santrale tekrar güç verildi ama soğutma pompaları devreye sokulamadı çünkü tsunami yüzünden zarar gören birçok pompanın değiştirilmesi gerekiyor. Bu yüzden santralin kendi soğutma sistemi hâlâ çalışmıyor. Soğutma için baraj ve deniz suyuna ek olarak Fukuşima santraline havadan helikopterle de su püskürtülüyor.

Santraller Depreme Dayanıklı mı?

Japonya'daki nükleer santrallerle ilgili kritik ve dramatik başka bir belgeyi de, medya dünyasının yeni yıldızı Wikileaks yayınladı. Wikileaks'e göre Japonya, nükleer santrallerindeki güvenlik zaafı sebebiyle uzun zaman önce Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (IAEA) tarafından uyarılmıştı. IAEA'den bir yetkili, Aralık 2008'de Japon hükümetine, nükleer santrallerdeki güvenlik standartlarının çağın gerisinde kaldığı ve şiddetli bir depremde ciddi sorunlar yaşanabileceğini

söylemişti. ABD Dışişleri Bakanlığı yazışmalarında orta çıkan bir belgeye göre ismi belirtilmeyen bir UAİK yetkilisi, Japonya'da nükleer santrallerin depreme dayanıklılığının geçen 35 yılda sadece üç kez kontrol edildiğini söylüyordu. Belgelerde ayrıca, ülkenin batısındaki bir nükleer santralin güçlü depremlere dayanıklı olmadığı gerek-

çesiyle mahkeme tarafından kapatılma kararına Japonya hükümetinin karşı koyduğu ortaya çıktı. İngiliz Daily Telegraph gazetesi ortaya çıkan bu yazışmaların, 1971'de hizmete giren Fukuşima nükleer santralindeki kriz konusunda kararlı bir tutum sergileyememekle suçlanan Başbakan Naoto Kan üzerindeki baskıyı artıracığı yorumunu yaptı.

Fukuşima kazası tam da nükleer enerji üzerine hareketli tartışmaların yaşandığı bir döneme denk geldi. Saygın Alman haber dergisi Der Spiegel, "Nükleer Çağın Sonu" kapak anonsuyla çıkarken, birçok saygın bilim insanı da özellikle iklim değişikliği kapıda-yken enerji tedarik sistemi içinde nükleer yerini tekrardan tartışmaya açı-yordu. Aslında iflah olmaz nükleer taraftarları ve lobileri dışında, nükleer küresel ısınma açısından önemli bir enerji kaynağı olarak görülebileceğine dair tez ve tartışmanın ilk işaret fişegi uzun zaman önce, 2004 yılında James Lovelock tarafından atılmıştı.

Mine Şenocaklı'ya verdiği röportajda da hatırlatıyordu: "Bu özel kazalar bütün güvenlik önlemlerinin dışında, havsala ötesinde gerçekleşmiştir". Dolayısıyla Three Mile Island, Çernobil, Tokaimura... Bu kazalara sebebiyet vermiş olan güvenlik açıkları ve (veya) arızalar hiçbir el kitabında yazmıyordu. Peki, ne olmuştu?

Lambalar Yanmayınca...

Dünyadaki ilk ciddi büyük nükleer kaza Three Mile Island kazasıydı. Bu kaza hâlâ ABD'nin başına gelen en büyük nükleer felaket olarak anılıyor. 28 Mart 1979'da meydana gelen kazada Three Mile Island nükleer santralinin TMI-2 reaktörünün soğutma suyu pompaları arıza yaptı ve durdu. Bu arızadan dolayı sıcaklığı uzaklaştıran buhar jeneratörleri de çalışmadı. Önce türbin, sonra

reaktör otomatik olarak durdu. Tesisin nükleer bölümündeki basınç artmaya başladı. Basıncın artmasına engel olmak isteyen operatör, basıncı düşürebilmek için emniyet valfini açtı. Buraya kadar her şey normal seyrinde gidiyordu. Bir arıza çıkmış ve tedbir alınmıştı ancak küçük bir sorun daha vardı: Basınç belli bir seviyeye indikten sonra emniyet valfinin otomatik olarak kapanması gerekirken kapanmadı ve valfin açık olduğunu göstermekle

yükümlü lambalar yanmadı. İşte bu olanlar öngörülememişti. Bütün bunlara ek olarak reaktör çekirdeğinin soğutma suyu dışarı akarak çekirdeğin ısınmasına yol açtı. Çekirdekdeki su seviyesini gösteren bir gösterge yoktu. Bu yüzden operatörün su seviyesini basıncın yüksekliğine göre tayin etmesi gerekiyordu. Ancak bir sorun daha vardı. Basınç normal gözüküyordu. Dolayısıyla çekirdekdeki soğutucu sıvı seviyesinin de normal olduğu sanılıyordu. Yüksek ısıdan dolayı ikaz alarmı verildiğinde, sebebin soğutucu azlığı olduğu hiç akla gelmemişti ve yapılan bir dizi işlemle soğutucu miktarı daha da azaltılmıştı.

Temizlik Görevlisi

Pompaları Açmayı Unutunca

Su pompaları nükleer santrallerdeki

Çevre Hareketinde Nükleer Tartışması

Akademik kariyerinin çok büyük bir bölümünü NASA'da geçiren ve Gaia Teorisi ile çok değişik tonlardaki çevrecilerin gönlünü kazanan Lovelock tarafından icat edilen elektron çekim (capture) dedektörü daha sonra kloroflorokarbonların ozon delinmesine olan katkısının araştırılmasında kullanıldı. Lovelock aynı dönemlerde Mars gezegeninin yapısıyla da yakından ilgilendi. Dolayısıyla Lovelock'un en büyük ilgi alanlarından biri gezegenin yapısındaki karbondioksitin seyri oldu.

Lovelock 2004 yılının Mayıs ayında küresel ısınmanın olası yıkıcı etkilerini şöyle anlatıyordu: "Grönland'da eriyen buzullar sel olup Kuzey Buz Denizi'ne akıyor. Grönland'daki buzulların erimesine biraz daha zaman var ama süreç tamamlanıncaya kadar deniz seviyesi yedi metre kadar yükselmiş olacak. Venedik, Kalküta, New York, Tokyo ve Londra gibi deniz seviyesinde

bulunan şehirler yaşanılmaz hale gelecek. Sadece iki metrelik bir yükselme bile Florida'nın güneyinin sular altında kalmasına yetecek."

"Bir Elli Yılımız Daha Yok"

James Lovelock işte bu acil krize çözüm olarak nükleer enerjiyi gündeme getiriyordu: "Altı milyarlık bir nüfus artmaya devam ederken sadece su, dalga, rüzgâr ve güneş enerjisiyle, var olan ihtiyaçlarımızı karşılayamayız. Eğer bir 50 yılımız daha olsaydı bu seçenekleri ana kaynak olarak kullanabilirdik ama ne yazık ki bir elli yılımız daha yok."

James Lovelock, yine 8 Ağustos 2004'te Independent gazetesine yazdığı bir makalede insanların sürekli olarak belli bir dozda radyasyona maruz kaldığını hatırlatıyor. Lovelock'a göre Çernobil'den sonra bölgenin tahliye edilmesi zorunluluğunu getiren, radyasyon miktarının güvenlik eşliğini geçmiş olmasıydı. Üstelik bölge tahliye edildikten ve radyasyon se-

Ünlü çevreci araştırmacılar James Lovelock (üstte) ve Stewart Brand (altta), nükleerin alternatif enerji kaynağı olarak kullanılabileceğini savunuyorlar.

ısınma miktarını kontrol eden en önemli aksamlardan biri. Three Mile Island'da bu pompalardan üç tane vardı. Amaç biri bozulunca öbürünün devreye girmesini sağlayabilmektir. Oysa bu santralde ardi ardına devreye sokulan her üç pompa da devreye girmedi. Bu aksaklığın sebebi ise, santralin temizlik ve bakım görevlilerinin 42 saat önce yaptıkları kontroller sırasında her üç su pompasını da kapattıktan sonra açmayı unutmuş olmalarıydı. Three Mile Island kazası kimsenin burnu kanamadan atlatılmıştı ama nükleer enerjinin ne kadar güvenli olduğuna dair ilk şüphe bulutları da ortaya çıkmaya başlamıştı. Felaketin esas büyüğüyse Çernobil'de yaşandı.

Başarısız Bir Deneyden 20. Yüzyılın En Büyük Kazasına

Fukuşima'nın diğer yan etkileri henüz ortaya çıkmadı ama nükleer kazalar tarihinde en büyük ve vahim kaza herhalde Çernobil kazasıydı. Her şey 26 Nisan 1986'da nükleer santralde elektrik kesintisi durumunda reaktörün otomatik sistemleriyle soğutulmasının devam edip etmeyeceğinin bir deneyle test edilmesine karar vermekle

başlamıştı. Buna benzer bir test daha önce denenmiş ama başarısız olmuştu. Deneyin amacı şebeke elektriğinin kesilmesi durumunda türbin yavaşlayıp durmadan, acil durum dizel jeneratörleri devreye girinceye kadar, acil durum sistemiyle reaktör soğutma pompalarına yeterli gücü sağlayıp sağlayamayacağını belirlemesiydi. Deneyin yapılabilmesi için reaktörün gücü kademeli olarak düşürüldü. 1000 megavatta sabit tutulması gereken reaktörün gücü tuhaf bir hatalar zinciriyle 30 megavata kadar düşürüldü. Deneyin sonucunu görebilmek için acil durum reaktör soğutma sistemi de elle iptal edildi. Yaptıkları hatayı fark eden operatörler gücü 1000 megawatt'a yükseltebilmek için hayati öneme haiz, çalışması gereken sistemleri devre dışı bıraktı.

viyesi normale indikten sonra Çernobil'de doğal yaşam tekrardan canlanmıştı. Lovelock nükleer karşıtı çevrecilere de sitem ediyor ve şunları söylüyordu: "Yeşilci lobilerin önceliği küresel ısınma olmalıydı ama onlar hâlâ dünyanın kendisine yönelik tehditlerden çok insanlara yönelik tehditlerle ilgileniyorlar."

Bütün Dünya Disiplini (Whole Earth Discipline) kitabının yazarı Stewart Brand ise yıllardır çevreci kimliğiyle bilinen bir akademisyen. Kendi tabiriyle on yaşından beri çevreci. Brand, Bütün Dünya Disiplini teorisinde hem yoğun nüfuslu şehirlerin, hem de nükleer enerjinin bir gereklilik olduğunu düşünüyor. Brand, artık 1970'lerin çevreci söylemlerinin neden işe yaramadığını şöyle açıklıyor: "Biz o zamanlar şehir hayatından nefret ederdik. Artık günümüzde yeşil şehirleri konuşuyoruz." Brand'a göre özellikle kırsal bölgelerde yaşayan insanlar hareketin olduğu bölgelere, yani büyük şehirlere gidiyor. Bu görüşü birçok şe-

Türkiye, yapılması düşünülen nükleer santralleri tartışadursun, oldukça eski ve geri bir teknolojiyle üretilmiş nükleer santrallerden biri, burnumuzun dibinde tehlike oluşturmaya devam ediyor: Metsamor (Ermenistan).

Yüksek ısı yüzünden önce yakıt boruları eridi ve peş peşe iki ayrı patlama meydana geldi. Patlamalar sonucu reaktör çekirdeği açığa çıktı. Çernobil felaketi 20. yüzyılın en büyük nükleer kazasıydı. Reaktörde meydana gelen patlamadan sonra Hiroşama'ya atılan bombanın 100 katı kadar radyasyon ortaya çıktı. Radyasyon bulutları Türkiye'yi de etkilemişti. 2005 yılının Eylül ayında Tabipler Birliği ve Hopa Belediyesi işbirliğiyle yapılan taramalarda 1939 evde yaşayan 7 bin 831 kişi üzerinde araştırma yapıldı ve 76 kanser vakası tespit edildi. Hopa ilçe merkezindeki sağlık ocağının kayıtlarına göre 2003 yılında meydana gelen 38 ölümün 21'i, 2004'te 36 ölümün 14'ü, 2005'te 22 ölümün 11'i kanser nedeniyle gerçekleşti. Bu üç yıl içinde meydana gelen 23 ölümün

nedeniyse saptanamadı. Bu istatistiklere göre Hopa'da son üç yılda gerçekleşen ölümlerin yüzde 47,9'unun nedeni kanserdi. Türkiye'de kanser sebebiyle gerçekleşen ölümlerin payı ise sadece yüzde 11. 1999 yılında Japonya Tokaimura santralinde meydana gelen kaza ise teknisyenlerin yakıt tankına fazladan uranyum koymasıyla meydana geldi. Uranyumu karıştırırken hata yapan üç mühendis tankın içine fazladan yedinci uranyum nitrat demetini eklemişti. 40 litrelik çözeltinin içine 16 kiloluk uranyum konulunca teknisyen ve işçiler yüksek miktarda radyasyon sızıntısından etkilendi. Bölgedeki radyasyon oranı normal değerlerin 15 bin katına çıktı. 10 kilometrelik alan yasak bölge ilan edildi. 310 bin kişinin evinden dışarı çıkmasına izin verilmedi.

Hatayı yapan teknisyenlerden biri hemen olay yerinde, iki kişi de birkaç gün içinde öldü.

Ya Şeffaflık?

Fukuşima'yı hariç tutarsak Three Mile Island, Çernobil ve Tokaimura kazaları nükleer enerjiye olan güveni epey sarstı. En büyük sorunlardan biri de şeffaflıktı. Örneğin Çernobil kazası olduktan sonra 48 saat boyunca kazanın gerçek boyutları halktan saklanmıştı. Santralde basit bir kaza olduğu ama tedbir için insanların üç gün boyunca evden çıkmamasının isabetli olacağını söylemişlerdi. Tokaimura'da ise Japon yetkililer işletmenin gayri ciddi yönetildiğini çok sonra kabul edeceklerdi. Türkiye'de Çernobil'den sonra çay içen bakan görüntüleri ve

hircilik ve demografi uzmanı da paylaşıyor zaten. Brand özellikle Hindistan'da insanların yoksulluktan bu şekilde kurtulabildiğini savunuyor. İsrarla şehir yaşantısından vazgeçilemeyeceğini vurgulayan Brand, "Şehir hayatı demek yedi gün, 24 saat mesai demektir. Yazları serin, kışları sıcak geçirebilmek için ise çok fazla elektriğe ihtiyacımız olacak" diyor.

Brand nükleerin neden gerekli olduğuna dair teorisini dört ana madde üzerine kuruyor. İlk aşama olan üretim maddesine göre güneş ve rüzgârın haddinden fazla kesintili bir güç kaynağı. Birçok bilim insanı gibi Brand da güneş battığı, rüzgâr kesildiği zaman kesilen enerji arzının önemli sorunlar yaratabileceğini vurguluyor. Brand ikinci olarak, rüzgâr ve güneş sistemlerinin dünya üzerindeki ayak izinin nükleerden çok daha fazla olduğunu savunuyor. Brand yaklaşık 1 gigawattlık güneş ve rüzgâr santralinin 250 milkare (647 kilometrekare) alan kapladığını hatırlatıyor ve Kaliforniya

Hibrid araçların mucidi olarak bilinen Amory Lovins (üstte) nükleere ihtiyacımız olmadığını düşünüyor. Andrew Winston (altta) da aynı fikirde...

Mojave Çölü'nde kurulan güneş santralini örnek veriyor: "Mojave oldukça yeşil bir alandı ama yeşil enerji kurulabilmesi için bölgedeki ağaçlar mecburen tahrip edildi." Brand'ın nükleer enerji savunusunun üçüncü ayağı ise, diğer birçok nükleer taraftarı bilim insanı gibi, seragazları salımını azaltabilmemiz için seçeneklerimizi çoğaltmamız gerektiği. İnsanoğlunun dünyadaki yaşamının yaklaşık bir on bin yıl daha sürebilmesi için hem seragazı salımlarımızı azaltmamız hem de belli bir medeniyet çizgisini korumamız gerektiğini hatırlatan Brand, bu anlamda enerji kaynaklarımıza yenilenebilir kaynaklar ve hidroelektriğin yanı sıra nükleeri de eklememiz gerektiğini savunuyor. Steward Brand dört nokta teorisinin son halkasında ise nükleerin rekabet sorununu gündeme getiriyor ve hükümetleri eleştiriyor. Hükümetlerin yanlış politikaları yüzünden nükleer enerjinin pazarda rekabet edemediğini savunan Brand ekonomileri merkezden idare edilen Çin ve

bedava dağıtılan fındıklarla ilgili efsaneler hâlâ hafızalarda.

Türkiye'de, şimdi tekrar dondurulmuş olsa da, halihazırda üç tane nükleer santral projesi var. Akkuyu'dan sonra Sinop ve İğneada'ya (olmazsa Tekirdağ'a) nükleer santral kurulması planlanıyor. Bu üç noktadan yer lisansı alınmış tek bölge Akkuyu. Üstelik Akkuyu'yla ilgili lisansın tekrar gözden geçirilip güncellenmesi gerekiyor. Bu lisans güncellenirken 300 km uzunluğundaki Ecemiş fay hattının

Akkuyu'nun 20-25 km yakınından geçtiğini de hesaba katmak gerekiyor. Akkuyu dışında proje olarak sunulan diğer santraller eğer bu şekilde kurulursa "Geçmişte ve Bugün Nükleer Enerji Tartışması" kitabında Tolga Yarman'ın da belirttiği üzere dünyanın ilk kaçak santralleri olarak tarihe geçecek. Tolga Yarman bu ifadeyi sadece Sinop'ta yapılması düşünülen santral için kullandı ama İğneada'da kurulması düşünülen santralin lisansı olduğuna dair bir emare de yok. Şeffaflık demişken, ihalelerin kapalı kapılar ardında bitirilmiş olması da diğer bir sorun. Akkuyu'ya yapılacak santralin üçüncü nesil olacağı söyleniyor. Bu durumda reaktörlerin radyoaktif sızıntıyla daha dayanıklı olacağı öngörülüyor. Akkuyu santralinin ayrıca 8 şiddetindeki depreme de

dayanıklı olacağı belirtiliyor. Sinop ve İğneada santralleriyle ilgili detayları ise henüz bilmiyoruz. Sadece Prof. Dr. Hayrettin Kılıç'ın EKOIQ dergisine verdiği söyleşiye göre bu santrallerin dünyada bir örneği yok. Nükleer enerji muhtaralı bir mesele. Kurulan santrallerin işletilmesi ciddi birikim ve titizlik gerektiriyor. Ne kadar titiz olunursa olunsun kazalar hep oluyor. Üstelik bu kazaların hiçbirisi standart sebeplerden kaynaklanmıyor. Bu kazaların en büyüğü olan Çernobil'den ciddi ölçüde etkilenmiş Türkiye'nin de seçeneklerini dikkatlice araştırması ve bu araştırmanın sonuçlarını da kendi vatandaşlarıyla paylaşması gerekiyor. Kapalı kapılar ardında atılan imzalar ya da televizyonda çay içen bakanlar artık pek bir mana ifade etmiyor.

Eksikliğini hissetmediğiniz o şeyleri biz yok ediyoruz

İZAYDAŞ

(262) 316 60 00
www.izaydas.com.tr

Çalışınca oluyor.

 KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Hindistan gibi ülkelerin nükleere daha çok yatırım yaptığını hatırlatıyor.

Özellikle Steward Brand'ın bu tezlerine cevaplar, bizim için oldukça tanıdık bir araştırmacıdan, hibrid araçların mucidi ve Rocky Mountains Institute'un kurucusu Amory Lovins'ten geldi.

Hangi Güç Kaynağı Kesintisiz ki!

Rüzgâr ve güneşin fazla kesintili bir güç kaynağı olduğuna dair tezle ilgili Amory Lovins şöyle diyor: "Dünyanın hiçbir yerinde kesintisiz güç kaynağı diye bir şey yoktur. Kömür, nükleer, rüzgâr veya güneş fark etmez. Güneş ve rüzgârın durumu nasıl hava koşullarına ve gece gündüz koşullarına göre değişiyorsa kömür santrallerinin ve nükleer santrallerin de duraklama periyotları vardır. Prensipte olarak arada bir fark yoktur. Diğerlerinden farklı olarak rüzgâr ve güneş enerjisinin kesintiye uğrama sebepleri daha fazla öngörülebilir. Bu kesintilerin sebep olduğu arızaların giderilmesi de çok daha kolay ve ucuzdur."

Lovins'in nükleer enerji ve diğer yenilenebilir kaynakların ayak izi hesaplanırken kullanılan metoda da ciddi itirazları var. Lovins'e göre arazi kullanımını kilowatt/saat başına üretilen enerji miktarına göre hesaplandığında, örneğin rüzgâr enerjisinin kapladığı alan, nükleerin kapladığı alanın binde birine kadar düşebiliyor.

Brand'ın enerji karması oluşturmak gerektiğine dair argümanı diğer birçok bilim insanı tarafından da paylaşılıyor. Küresel ısınmayla mücadele için seçenekleri çoğaltmamız gerektiği fikri çok sayıda araştırmacı tarafından kabul görüyor. Öte yandan Amory Lovins bu şekilde düşünmüyor ve enerji bagajımızın içine her şeyi tıktırmanın mümkün olmadığını ve bazı seçimler yapmamız gerektiğini savunuyor. "Bazı seçenekler diğerlerinden

Fukuşima felaketinden sonra nükleer tartışmada hangi kefenin ağır basacağını tahmin etmek çok da zor olmasa gerek. Çünkü bu dünyada hayattan daha değerli hiçbir şey yok...

best pazarlarda kendilerine gerçek bir rekabet alanı bulabilmeleri. Çin, Hindistan ve Güney Kore gibi devletin ağırlığını koyduğu, merkezi olarak belirlediği piyasa oluşumlarındaysa, bu sefer diğer alternatifler pazarda kendilerine serbestçe yer bulamıyor.

Nükleer enerjinin geleceği konusunda tereddütlü araştırmacılarından biri de, "Yeşilden Altına" kitabıyla tanıdığımız Andrew Winston. Nükleere karşı çıkışında iki temel gerekçe gösteriyor Winston. İlk olarak Winston, nükleerin özellikle enerji verimliliği kıstaslarına göre, çok pahalı bir seçenek olduğunu savunuyor. Lovins'in Brand'a cevabına da referans veren Winston temel olarak rüzgâr, güneş ve jeotermal gibi kaynakların bedava oluşundan yola çıkıyor.

Winston'un sorduğu ikinci önemli

daha az etkindir ve yatırım yapmaya değmez" diyen Lovins küresel ısınma üzerine endişeli olanların tam da bu yüzden daha mantıklı yatırımlar yapmaları gerektiğinin altını çiziyor.

Son olarak Amory Lovins, Brand'ın pazar rekabeti üzerine çıkarımını kabul etmiş gözüküyor. Nükleer enerji gerçekten de serbest pazarlarda rekabet edemiyor. Lovins'e göre bu durumun sebebi, diğer alternatiflerin ser-

soru ise şu: Bugün mevcut olan yenilenebilir teknoloji seçeneklerine rağmen biz hâlâ devasa (kömür, gaz, nükleer fark etmez) merkezi santraller kurmaya mecbur muyuz? Evlerin çatılarına, arabalara yerleştirilen güneş panelleri, mahallelere dikilen rüzgâr türbinleri, jeotermalle ısıtılan bölgeleri hatırlatan Winston, dağıtılmış enerji sistemlerinin, merkezi üretimde dağıtım sırasında yaşanan devasa enerji kayıplarına göre önemli bir avantaj sağladığını vurguluyor.

Winston son olarak eski CIA başkanı James Woolsey'nin nükleer santrallere yönelik terörist saldırı endişesini sadece farazi bir komplo teorisi olarak almamanın isabetli olacağını belirtiyor.

Dünya 2009 yılında enerji ihtiyacının yüzde 14'ünü nükleer enerjiden karşılıyordu. 2011'e gelindiğinde ise 47 ülke nükleer enerji üretmeye başladı veya başlamak üzere. Mart 2011 itibarıyla ise üretimde olan 62, tasarım aşamasında olan 158 ve gelecekte yapılması önerilen 324 nükleer santral var. Dolayısıyla nükleer enerji hâlâ dünya devletlerinin gündeminde. Öte yandan Fukuşima'nın ardından Çin nükleer yatırımlarını tekrar gözden geçireceğini açıkladı. Almanya eski santrallerini kapatma kararı alıyor (Kamuoyu gözlemcileri, son nükleer felaketin, Almanya seçimlerinde Yeşiller'in oylarını kayda değer biçimde artırdığına da dikkat çekiyor). Dolayısıyla dünyanın bitmez tükenmez enerji ihtiyacının nasıl sağlanacağı ve burada nükleer enerjinin yerinin ne olacağı daha uzun süre tartışılacak gibi. Brand-Lovelock-Amory Lovins tartışmasının tekrar ateşlenebileceği de tahmin edilebilir. Ama Fukuşima felaketinden sonra bu tartışmanın hangi kefesinin ağır basacağını tahmin etmek çok da zor olmasa gerek. Çünkü bu dünyada hayattan daha değerli hiçbir şey yok... ○

Önüm Arkam Sağım Solum Nükleer

Türkiye'nin nükleer macerası yılan hikâyesine dönerken ve tartışma büyürken, komşu ülkelerdeki nükleer tesisler gözden kaçıyor. Halbuki biz kurmasak bile, çevremizdeki bu tesisler bize her an cehennemi yaşatmaya hazır durumdadır. Dolayısıyla tartışmanın hızla uluslararası boyuta taşınmasında sonsuz fayda var.

Bulgaristan: Bulgaristan'da bulunan Kozloduy nükleer santrali 1974 yılından beri faaliyet gösteriyor. Bulgar hükümeti ikinci santralini Tuna Nehri kıyısındaki Belene'de kurmaya hazırlanıyor. Öte yandan Avrupa birliği Kozloduy santralinin güvenliğinden edişe ettiğinden altı reaktörün ikisi kapatıldı. İki reaktörün daha kapatılması söz konusu. Çevreci gruplar Belene'de kurulacak santralin ise deprem kuşağında olduğunu söylüyorlar.

Ermenistan: Depremler sırasında güvenlik tehlikesi arz edebilecek

santraller arasında gösterilen Metsamor, Türkiye sınırının sadece 16 kilometre uzağında. 70'li yıllarda inşa edilen santralin faaliyetleri, Aralık 1988'de 25 bin kişinin öldüğü depremden bir yıl sonra durduruldu. Ancak Ermenistan'ın enerji ihtiyacının yüzde 40'ını karşılayan santral bir süre sonra yeniden devreye sokuldu. Santralin bir reaktörü devre dışı bırakıldı ama diğeri çalışmaya devam ediyor.

Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu, 10 yılı aşkın bir süre önce santralin güvenliğinin artırılması konusunda bazı adımlar attı. Ancak Dünya Nükleer Enerji Birliği'ne göre, bu tedbirler Avrupa Birliği ve Türkiye tarafından pek de yeterli görülüyor.

İran: Yapımı 1975 yılından beri devam eden Busehr nükleer santraline nihayet 2011 yılının Nisan ayında yakıt verilmeye başlandı. Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad, ülkede yirmi santral daha kurulacağını söyledi.

Etkinlik

Çocukları Değiştir, Dünya da Değişir

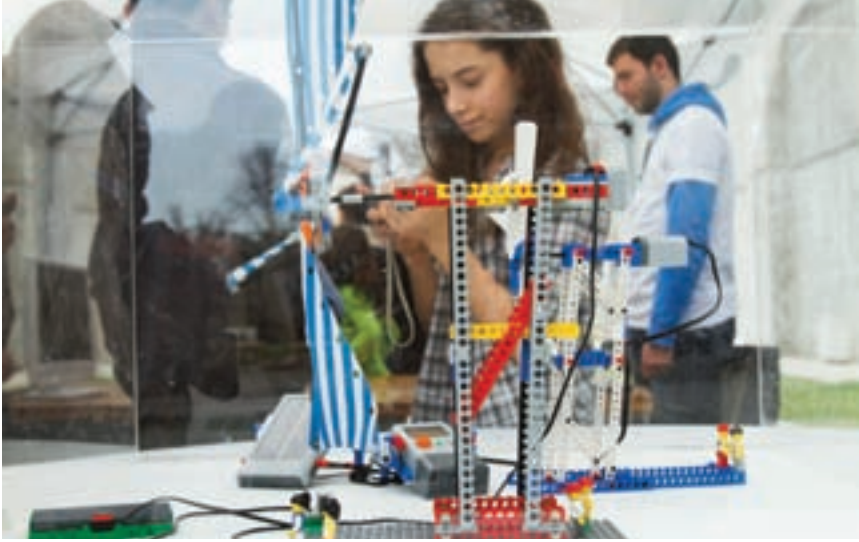
Avrupa Komisyonu'nun öncülüğünde yıllardır birçok Avrupa ülkesinde gerçekleştirilen Avrupa Birliği Sürdürülebilir Enerji Haftası (EUSEW), Santral İstanbul'un organizasyonuyla bu sene Türkiye'de de gerçekleştirildi. 11-17 Nisan tarihlerinde düzenlenen bu önemli etkinlik, yarının büyüklerine enerjinin ne kadar hayati olduğunu en eğlenceli yöntemlerle öğretmesi açısından dikkat çekiciydi. Organizasyonun mimarlarından Santral İstanbul Eğitim Birimi Koordinatörü Sibel Çetingöz, "Araştırmalar çocukların, ailelerinin enerji konusundaki tavırlarının değişmesinde en önemli unsur olduğunu gösteriyor" diyor.

Yazı: *Yonca CİNGÖZ* Fotoğraflar: *Saygın SERDAROĞLU*

Güneşli bir gün, Enerji Haftası etkinliğine göz atmak için Santral'deyiz. Açık alanda iç içe geçmiş farklı okullardan gelen öğrenci grupları, etraf cıvıl cıvıl. İlk bakışta kampusun hali kocaman bir çocuk parkını andırıyor, oysa burada olup bitenler sıradan eğlencenin ötesinde. Öğretmenleriyle kampusa uğrayan çocuklara ve gençlere öyle oyunlar ve malzemeler hazırlanmış ki eğlenirken öğrenmemek, öğrenirken eğlenmek mümkün değil.

Bir köşede ayaklı bir çark, çocuklar sırayla çeviriyor, cep telefonunu şarjda unutan kaybederken, dişini fırçalarken suyu kapatan kazanıyor. Öbür köşede İTÜ öğretim görevlisi bir genç, legolardan yapılmış maketlerle miniklere güneşin, rüzgârın nasıl enerjide dönüştüğünü anlatıyor, ardı arkası kesilmeyen soruları canlı bir ses tonuyla, sabırla yanıtlıyor. Enerji Müzesi'nin girişinde elektrikle çalışan motosikletlere binerek poz veren çocuklara göz kırıp Enerji Müzesi'nin içine geçiyoruz; içerde yok yok. Hidrojen, rüzgâr, güneş enerjileriyle su türbini için ayrı istasyonlar kurulmuş. Çocuklar her bir enerji türünün ortaya çıkış süreçlerini minyatür mekanizma üzerinden kolayca izleyip anlayabiliyor. Deney istasyonlarında çocuklar kendi üledikleri rüzgârla elektrik üretiyor, uzaktan kumandalı güneş arabası yapıp yürütüyor. Deneyden yorulan çocuklar soluğu çizgi filmlerin, belgesellerin başında alıyor, izlerken hem dinleniyor hem öğreniyorlar.

Santral İstanbul'un Enerji Müzesi ve çevresinde yoğunlaşan bu coşkulu atmosferi sağlayan Enerji Haftası, Avrupa Komisyonu'nun teşvik ettiği Avrupa çapında bir etkinliğin Türkiye ayağı. Avrupa Birliği Sürdürülebilir Enerji Haftası (EUSEW), Avrupa Komisyonu'nun öncülüğünde yedi yıldır birçok Avrupa ülkesinde sürdürülüyor.

Aslında her şey çocukların gözlerinde gizli. Pür dikkat alternatif enerji kaynaklarını inceleyen bu çocuklar, yarın çok daha yaşanabilir bir dünyayı elbirliğiyle kurabilirler.

2005'teki ilk Enerji Haftası tek bir etkinlikte geçmiş, katılımcı ülke sayısı giderek artmış. Tek bir logo altında aynı tarihlerde gerçekleştirilen etkinliklere AB üyesi olmayan ülkeler de katılabiliyor. Bu yıl Enerji Haftası bağlamında 44 Avrupa ülkesi enerji konulu 600'e yakın etkinlik düzenleniyor. Türkiye ise Sürdürülebilir Enerji Haftası'na ilk kez bu yıl, Santral İstanbul'un organizasyonu ile dahil olmuş.

Santral İstanbul Enerji Haftası'nın programı, Santral İstanbul Eğitim Birimi ekibi ile Dünya Enerji Konseyi Türkiye Milli Komitesi, Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO), İTÜ Alternatif Enerji Kulübü ve enerji alanında çalışan birçok firmanın ortak çalışmasının ürünü. Kampustaki

Enerji Müzesi ve yeşil alanlarda Enerji Haftası için sunulacak projeler, deneyler ve ürünler seçilirken, bu yıl Avrupa'daki enerji haftalarının iki ortak teması ana çerçeveyi oluşturmuş: Alternatif enerji kaynakları ve enerji verimliliği.

Santral'in Eğitim Birimi çalışanları bu organizasyonu hiç zorlanmadan götürüyor çünkü yıl boyunca çocuklara ve gençlere yönelik bilim atölyeleri düzenleyen ekip hem enerji konusunda hem de çağdaş çocuk eğitimi teknikleri konusunda oldukça birikimliler. Eğitim Birimi Koordinatörü Sibel Çetinoğlu'ndan Santral İstanbul'un Enerji Haftası'na hazırlık sürecini dinledik, eğitim programlarına ve çocuklarla çalışmanın anlamına uzandık.

Etkinlik

Sürdürülebilir Enerji Haftası'na Santral İstanbul nasıl dahil oldu? Sizin için bu etkinliği takviminize almak neden önemli?

Santral İstanbul açıldığından bu yana mekanı nedeniyle enerjiyle yakından ilgileniyor. İlk günden beri Enerji Müzesi'nde, neredeyse tamamen çocuklara ve gençlere yönelik, enerjiyle ilgili eğitimler veriyoruz. Bu eğitimlerimizde iki ana tema var: Alternatif enerji kaynakları ve enerji verimliliği. Santral İstanbul'un Enerji Müzesi'ni bu temaları aktarmak için bir araç olarak kullanıyoruz. Okul dışı bir ortamda çocuklara ve gençlere enerjinin onlardan kopuk değil tam da hayatlarının içinde ve çok önemli bir konu olduğunu anlatmaya çalışıyoruz. Avrupa Birliği Sürdürülebilir Enerji Haftası'nın da iki ana teması var; alternatif enerji ve enerji verimliliği. Bizimle çok örtüşen bir organizasyondur; bunun bir parçası olmak için kolları sıvadık. Kâr amacı gütmeyen ve eğitimi içeren bir etkinlik programı hazırlamak gerekiyordu. Başvurduk, dahil olduk.

Enerji Haftası'na çocukların ilgisi ve tepkilerine dair gözlemleriniz neler? Katılım oranı beklentinizi karşıladı mı?

Enerji haftası, açık havayı da işin içine kattığımız için diğer eğitimlerden daha da canlı, renkli, bir festival havasında geçiyor. Çocuklar hem Enerji Müzesi'nin kendi içeriğiyle hem de Enerji Haftası için oluşturulmuş içerikle bir arada oluyorlar. Öğretmenlerin geziye ayırdığı vakit onlara yetmiyor, büyük bir merakla izliyor, birbirlerine aktarıyorlar.

Etkinliği duyurmak için İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği yaptık. Müdürlükten okullara bir bilgilendirme gitti ve kâr amacı gütmeyen, ücretsiz bir etkinlik olması sayesinde çok büyük bir ilgi oldu. Her gün 2400-

"Bugün çocukları yakalarsak yarının yetişkinlerini yeniden eğitmek zorunda kalmayız. Bu, ayrıca çok daha ucuz ve kalıcı bir yöntem"

2800 arasında çocuk ziyaret etti. Toplam rezervasyonlu öğrenci sayımız 14 binin üzerinde; ayrıca bireysel olarak katılan çocuklar ve yetişkinler de var.

Santral'de çocuklara yönelik enerji eğitimlerinizde neyi amaçlıyorsunuz? İçerikleri nasıl hazırlıyorsunuz?

Enerji genel olarak çok bilinmeyen bir konu. Sadece çocuklar ve gençler değil yetişkinler de bunu daha çok devletlerin ve şirketlerin ilgi alanı olarak algılıyor. Küresel ısınma ve tükenen enerji kaynaklarıyla birlikte üzerine daha fazla düşünmeye başladık ama daha önce bizden uzak, "Bireysel olarak ne

yapabiliriz ki?" dediğimiz bir konuydu enerji. Biz çocuklara ve gençlere enerjinin müfredatın içinde ezberlediğimiz enerji formüllerıyla sınırlı olmadığını, günlük yaşamımız içinde ciddi bir rolü olduğunu, bireysel olarak çok şey yapabileceğimizi, bunun da kolektif olarak bir fark yaratabileceğini anlatmaya çalışıyoruz. Okul öncesi, ilköğretim, lise gibi farklı yaş gruplarına göre farklı içerikler hazırlıyoruz. Program süresi de okul öncesi için 1,5 saate kadar, daha büyükler için 2 saati aşmayacak şekilde ayarlanıyor.

İki ana alt başlığımız var. Birincisi, alternatif enerji kaynaklarının anlamları ve tükenen enerji kaynaklarından farklılıkları. Çocukların bir kısmı bu kavramlarla yeni tanışıyor, anlamlarını bilmeleri çok önemli ama "şu demektir" şeklinde değil alternatif enerji kaynaklarıyla ilgili geliştirdiğimiz bir oyunu oynayarak anlatıyoruz. 15-20 dakika sonunda enerji türlerinin isimlerini ve tükenen enerji kaynaklarıyla farklılıklarını öğrenmiş oluyorlar. İkinci başlık ise enerji tasarrufu ve verimliliği. Tasarrufun sadece odadan çıkarken ışığı kapatmaktan ibaret olmadığını, enerji verimliliği konusunda yapabileceklerimizi yine çeşitli oyunlarla, çalışma kağıtlarıyla aktarıyoruz.

ENERJİNİZİ DOĞADAN ALIN

SENAenerji

www.senaenerji.com.tr

Eski Yapanlar Plaza, Şehit Mehmet Fatih Öngül Sok.
No: 1/1 Kat: 5 Kozyatağı, Kadıköy / İstanbul
T: +90 (216) 445 66 66 (pbx) F: +90 (216) 445 08 03

SUNGAST GMBH
Kurfürstendamm No:138
10711 Berlin T: 0049 163 464 45 64

www.senasgroup.com.tr

SENAS
group

Etkinlik

Eğitimlerin verimli olmasını sağlamak için hangi metotları kullanıyorsunuz?

En önemlisi, eğitimlerin didaktik olmaması, interaktif ve keyifli geçmesi. Bu yüzden içinde oyunlar, çalışma kağıtları, beyin fırtınası gibi bütün interaktif yöntemleri kullanıyoruz. Bu, dünyada iyi bilinen, eğlenirken öğrenme anlamına gelen “edutainment” yöntemi. İnfomal bir eğitim ortamı olarak bizim rolümüz ve sorumluluğumuz bilgi aktarımı değil bir bilinç oluşturma, farkındalık geliştirme. Örneğin küçük yaş grupları eve gittiklerinde kömürün oluşum hikayesini ve bir gün bitebileceği bilgisini ailelerine aktarıyorlar. Daha büyüklerin gazetede alternatif enerji kaynaklarıyla ilgili bir haber gördükleri zaman artık fikir sahibi oldukları için onu okuduklarını biliyoruz.

Kullandığımız mekanı seçerken de çok önemli bir amacımız var. Tüm eğitim programlarını bir müzede yapıyoruz. Böylece çocukların, gençlerin müzeyle ilgili algılarını değiştirmek istiyoruz. Müze çoğumuz için sıkıcı, hafta sonu gitmeyi düşünmediğimiz, bizden kopuk bir mekan. Oysa ki bütün bu enerji eğitimlerini, sanat eğitimlerini

yaparken çocukların buradan keyif almalarını sağlayabilirsek onları müze konusunda da kazanmış oluyoruz.

Katılacak çocuklara nasıl ulaşıyorsunuz? Başladığınız günden bu yana ilgi de artış oldu mu?

2007’de başladığımızda kendimizi tanıtmak için çalışmalar yaptık ama şu anda buna gerek kalmadı. Okullardan çok yoğun bir talep alıyoruz, ocak ayında mayıs ayı rezervasyonlarımız dolmuş oluyor. İnteraktif olması için çok kalabalık gruplarla çalışmıyoruz. Sayı sınırimız var, en kalabalık gruplarımız 25-30 kişi. Rezervasyon ön şartımız ancak okullar rezervasyonlarını yaptırıyorlar ve akın akın geliyorlar. Hafta içi eğitim programlarının dışında hafta sonları da pek çok atölye yapıyoruz. İlk açıldığımız yıl sanat atölyeleri çok doluyken bilim atölyelerinin büyük bir kısmı çok az sayıda çocukla gerçekleştiriliyordu ve katılanların çoğu oğlandı, “Kızlara uygun değil” gibi. Son birkaç yıldır her şey değişti. Sanata göre bilim atölyeleri çok daha fazla talep görüyor ve kız-oğlan ayrımı yok.

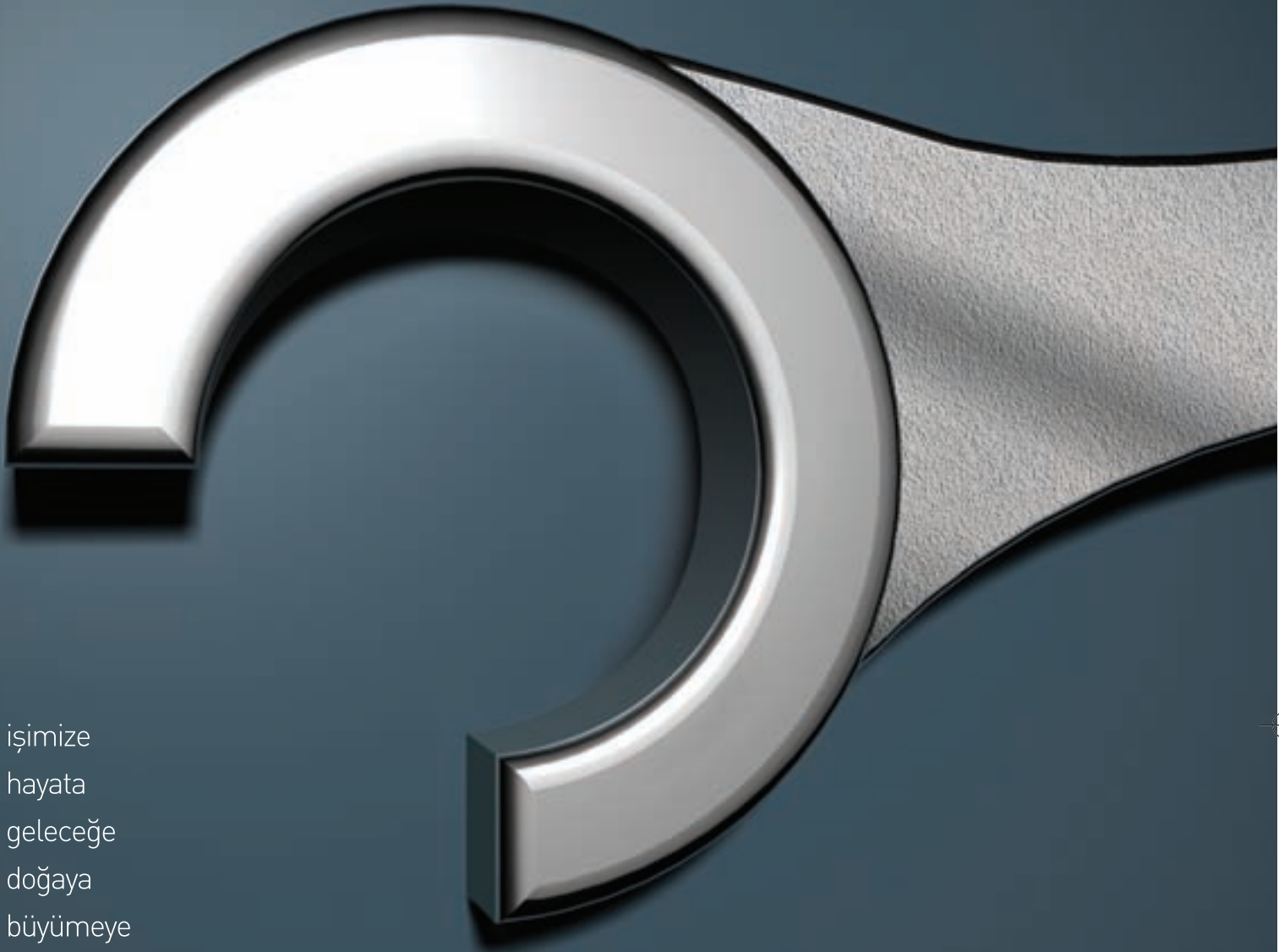
Buradaki enerjiyi ve onu nasıl tüketmek gerektiğini çocuklara öğretmek neden önemli?

Çocuklara yönelik eğitimlerin günlük hayatlarına nasıl yansıdığını gösteren araştırmalar var. Avrupa Komisyonu’nun “Enerji Üzerine Eğitim: Geleceğin Tüketicilerini Yetiştirmek” başlıklı raporuna göre, çocuklara yapılan enerji eğitimi, aileleri ve yakın çevreleri üzerinde yüzde 76 oranında bir davranış değişimine sebep oluyor. Bu, vergileri yükseltmek, gelişmiş teknoloji ürünleri kullanmayı zorunlu kılmak vb. başka hiçbir yöntemle elde edilemeyen bir oran. Bir başka araştırma, çocuklarının enerji konusunda eve taşıdığı bilgilere, diğer kaynaklara kıyasla ailelerin iki kat daha fazla önem verdiklerini gösteriyor. Bu bilgiler varken çocuklara yönelik eğitimi göz ardı etmek mümkün değil.

Enerji eğitimi konusunda “Neden çocuklar?” dediğimizde iki cevabı var. Birincisi, hemen şimdi kendilerine ve yakın çevrelerine, arkadaşlarına etkileri. İkincisi ise geleceğin karar vericileri ve enerji tüketicileri olduklarından geleceğe etkileri. Aslında çocuklar bugünün de enerji tüketicileri çünkü odalarında çok sayıda elektronik eşya var. Bugün çocukları yakalarsak yarının yetişkinlerini yeniden eğitmek zorunda kalmayız. Bu ayrıca diğer tüm yöntemlere göre çok daha ucuz ve kalıcı bir yöntem. Kalıcı bir davranış değişimini yetişkinlerde eğitimle yaratmak çok zorken çocukta çok mümkün. Ayrıca çocuklar büyüklerin üzerinde zannedildiğinden çok daha etkili... ○

Santral’in Eğitim Birimi çalışanları bu organizasyonu hiç zorlanmadan götürüyor çünkü hem enerji hem de çağdaş çocuk eğitimi konusunda sağlam bir birikime sahipler.

iřimize
hayata
geleceğe
doğaya
büyümeye
yeni fikirlere
insanlara

Sıkı sıkıya bağlıyız

Gayrimenkul

Enerji

Çimento

Döküm

Türkiye'de Üreticiler Yabancı Müşterilerin Sürdürülebilirlik Taleplerine Hazır mı?

Sorun gayet basit: Dev uluslararası firmalar sadece kendi üretim ve iş süreçlerini sürdürülebilirliğe uydurmakla yetinmemeye; aynı uygulamaları tedarikçilerinden de beklemeye karar verdiler.

Peki, bu şirketlere mal ve hizmet sunmaya Türk şirketleri ne kadar hazır?

*Yazı: John BUFFINGTON**
Çeviri: Başak GÜNDÜZ

İşte Türkiyeli üreticiler için küçük bir test:

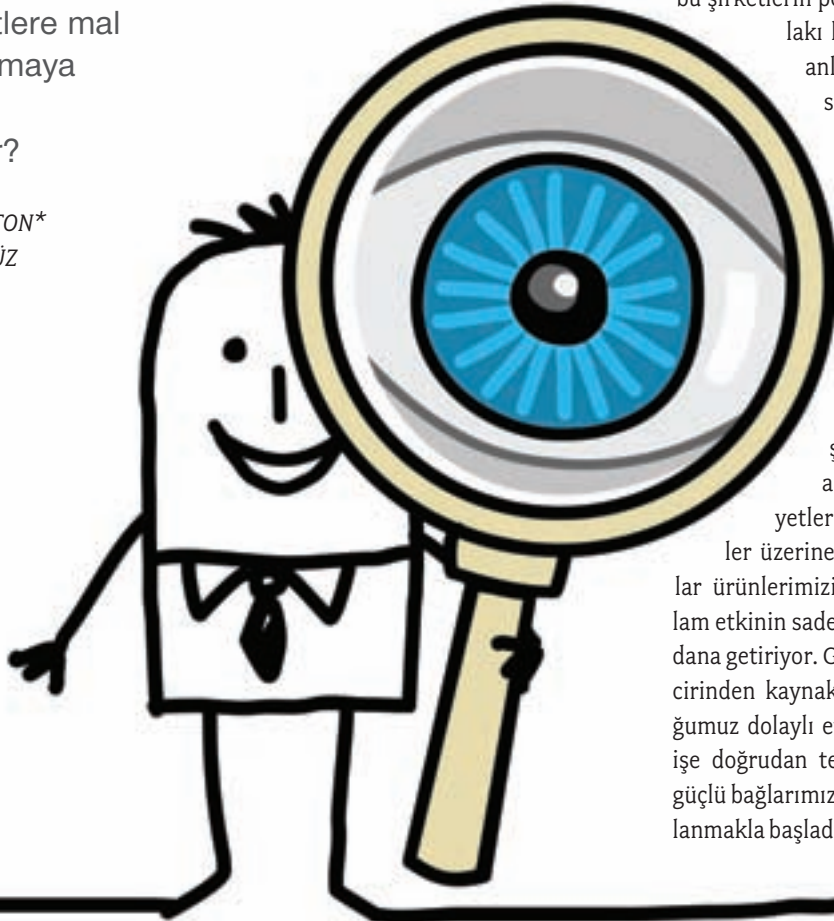
CO₂ salımlarınızın toplam miktarı nedir? Ne kadar elektrik ve yakıt kullanıyorsunuz? Toplam su sarfiyatınız ne kadar? Ne kadar atık üretiyorsunuz? Tüm bu sayımlar için azaltım hedefleri koydunuz mu? Bu hedeflere ulaştınız mı? Karbon Saydamlık Projesi'ne (Carbon Disclosure Project - CDP) CO₂ salımlarınızı rapor ediyormusunuz?

Eğer büyük bir yabancı perakende firmasına veya markalı tüketim malla-

rı üreten bir şirkete malzeme sağlayan bir tedarikçi firmaysanız, yakın bir gelecekte bu soruların bazılarını veya tümüne "evet" cevabı verebiliyor olmanız gerekecek. Aksi takdirde satışlarınızı düşebilir. Neden mi?

Tüm dünyada üreticilere yönelik yeni bir beklenti dalgası yükseliyor. Büyük, kurumsal müşteriler, kendi "sürdürülebilirlik" taahhütlerinin veya çevresel ve sosyal performanslarının tedarikçiler tarafından da paylaşılmasını gittikçe daha fazla bekliyor. Artık bu şirketlerin pek çoğu bilindik iş ahlakı kurallarının veya etik anlayışlarının çok ötesine geçerek, tedarikçilerini belli standartlara ve eylemlere teşvik eden gerçek adımlar atıyor.

Perakende giyim firması Gap Inc'in Çevre Direktörü Melissa Fifield durumu şöyle açıklıyor: "Şu anda doğrudan faaliyetlerimizin yarattığı etkiler üzerine odaklansak da, bunlar ürünlerimizin sebep olduğu toplam etkinin sadece yüzde 20'sini meydana getiriyor. Geri kalanı tedarik zincirinden kaynaklanıyor. Neden olduğumuz dolaylı etkileri ele almak için, işe doğrudan tedarikçilerimizle olan güçlü bağlarımızı manivela olarak kullanmakla başladık. Onlarla, enerji kul-

lanımı, buna bağlı CO₂ salımları, su kullanımı ve atıklar gibi konularda birlikte çalışmayı umuyoruz.”

Korkmayın, İyi Haberler Var!

CO₂ salımlarının ne olduğu hakkında çok bilgi sahibi değilseniz veya CDP'yi daha önce hiç duymadıysanız, hemen endişelenmeyin. Bunlar aslında gayet iyi haberler. Bu konuda bir liderlik rolü üstlenmek isteyenler içinse muhteşem haberler. İlk yapmanız gereken, neler olup bittiğine bakmak. Üç temel uygulama dalgasıyla karşılaşmayı bekleyebilirsiniz.

İlk dalga, genel olarak şirketin ya da tesisin performansına odaklanan, yukarıda yazılanlara benzer sorular olacaktır. Aslında, muhasebe müdürünüz veya çevre sorumlunuz bu tür bir soru formu almış bile olabilir (umarız ki bu form e-mail kutusunda, okunmamış bir şekilde durmuyordur). Procter & Gamble'ın (P&G) Sürdürülebilirlik Karnesi (Sustainability Scorecard) ve Walmart'ın Tedarikçi Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi (Supplier Sustainability Assessment) örnek olarak verilebilir ama elbette başkaları da var.

Bu şirketler soru formlarının, en büyükten başlayarak tüm tedarikçileri tarafından doldurulmasını bekliyorlar. Bu basit bir bilgi edinme talebi değildir; bu soru formları tedarikçinin performansını değerlendirmek için bir temel oluşturur. Formları doldurmak ciddi şekilde önerilse de zorunlu değildir. Tabii şimdilik... Tedarikçiler arasında yapılan böyle bir değerlendirme, sürdürülebilirliğe dayanan satın alma kararlarına zemin hazırladığı çok açık; bu nedenle firmaların yakın zamanda bu konuya dikkat etmesi gerekecek.

Ayrıca, pek çok büyük şirket artık tedarikçilerinin, sera gazı salımlarını ve bu salımları azaltma çabalarını kamuoyuna duyuran uluslararası bir or-

“Sürdürülebilirlik konusunda ilk atılımı yapanlar müşteri ilişkilerini derinleştirmek için gerçek bir fırsata sahip olarak satışlarını artırabilirler”

üyeri arasında artık Adidas, Esprit, Gap Inc., Hanes Brands, H&M, Levi Strauss, Marks & Spencer, Nike, Otto Group, Target, Timberland, Verite, VF Corporation ve daha pek çok firma bulunuyor.

ganizasyon olan CDP'ye katılmasını istiyor. Halihazırda neredeyse 50'den fazla şirket yaklaşık 2000 tedarikçinin CDP'ye katılımını sağlamaya çalışıyor. Bu rakamlar önümüzdeki dönemde büyük bir hızla artacak ve Türkiye'den de pek çok tedarikçi, şirketlerin hedef alanına girecek.

Satışlarınız Düşebilir ama Artabilir de!

İkinci dalga, belli ürünlerin çevresel ve sosyal performansı açısından ölçülmesi ve puanlanması olacak. Yeni ve çok önemli bir örnek Sürdürülebilir Konfeksiyon Birliği'dir (Sustainable Apparel Coalition). Bu Birlik, giysi ve ayakkabıları derecelendirmek üzere ortak bir araç oluşturmak için çalışan Avrupalı ve Amerikalı 30'dan fazla şirketten oluşuyor. Walmart ve outdoor giyim şirketi Patagonia tarafından başlatılan bu grubun

Bu, kritik kitledir. Bu grubun çalışmalarının, pamuğun yetiştirilmesi, kumaşların boyanması ve dikilmesi, zehirli kimyasalların kullanılması, testteki enerjinin ve suyun kullanımı gibi konularda gerçek küresel standartlara öncülük edeceğini düşünmek yanlış olmaz. Elektronik, yiyecek, kimyasal ürünler ve mücevher gibi çok çeşitli ürün türlerine yönelik olarak, firmalar tarafından tek başına veya grup halinde benzer çabalar ortaya çıkıyor.

Son olarak, üçüncü dalga bu şirketlerin ve ürün standartlarının getireceği zorunluluklar olacak. Bu, beklenti-

“Önce davrananlar, oldukça sınırlı olan, büyük işbirliği fırsatlarını da kazanabilir”

leri karşılamazsanız satışlarınızın düşeceği anlamına geliyor. Henüz Timberland gibi sadece bir avuç şirket sürdürülebilirlik gerekliliklerini geniş bir tabanda tedarikçilerine zorunlu tutmaya başlamış durumda. Ancak neredeyse herkes, bunun gidilecek son nokta olduğunu ve birkaç yıl içinde buraya varılacağını söylüyor.

Daha hedefe yönelik örnekler arasında, işçilerin sağlığını tehdit eden kumlama işlemini yasaklamaya yönelik H&M ve Levi's firmalarının aldığı karar ve Adidas'ın, ürünlerinde kullanılan pamuğun 2018 itibarıyla Better Cotton Initiative'in standartlarını karşılamasına yönelik yeni planı yer alıyor.

Peki, tedarik zinciriyle ilgili olarak yükselen bu farkındalık dalgası neden üreticiler için iyi bir haber? Pahalı enerjinin ve doğal kaynakların etkin şekilde kullanılmasını sağlayacak ve hızla büyüyen yeşil ürün piyasasına yönelik yeni ürün tasarımlarını teşvik edecek sürdürülebilir iş örneklerini ispatlayan çok sayıda kanıt bulunuyor.

McKinsey & Co. tarafından 2010 yılında yapılan bir araştırmaya göre pek çok üretici “toplam enerji kullanımını nispeten küçük yatırımlarla yüzde 10 veya daha fazla; ciddi ve daha büyük yatırımlarla yüzde 35 oranında azaltabilecek durumda”. Verimlilik kazanımları, su kullanımı ve hammadde için de benzer tasarruflar sağlayabilir.

Petrol fiyatlarının arttığı ve bunun doğalgaz fiyatlarını da yukarı çekeceği göz önüne alınırsa bu, zamanlama açısından çok iyi bir fırsattır. Şu anda Türkiye, elektriğinin yaklaşık yüzde 50'sini doğalgazdan elde ediyor.

Rekabet Sürdürülebilirliğe Kayıyor

Tüm bunlar bu konuda öncülük eden tedarikçiler için aslında gerçekten

harika haberler. Sürdürülebilirlik konusunda ilk atılımı yapanlar müşteri ilişkilerini derinleştirmek için gerçek bir fırsata sahip olarak satışlarını koruma ve yükseltme kapasitelerini güçlendirecekler.

Geçmişte, bu güçlü yabancı şirketlerin pek çoğu en düşük fiyatı bulmak amacıyla tedarikçiler arasında fiyat kırmaktan gayet memnunnardı. Tarihsel olarak müşteri-satıcı ilişkisi alım-satım üzerine odaklı olmuştur ve her zaman böyle işbirliği değildir. Fiyatlar her zaman başlıca unsur olmaya devam ederken, sürdürülebilirlik alıcıların aritmetiğini ve süreç içinde tedarikçiler için rekabetin boyutunu genişletecek. Müşterilerinin sürdürülebilir tedarik zinciri hedeflerine ulaşmasına yardımcı olabilen tedarikçiler, paha biçilmez bir kredi kazanacak.

Buna ek olarak, önce davrananlar, oldukça sınırlı olan, büyük işbirliği fırsatlarını da kazanabilir. Bu hareketlenmeyle birlikte aslında tam bir bilinmeze doğru gittiğimizden, çok sayıda perakendeci ve ürün şirketi, yeni yaklaşımlar denemeyi ve pilot projeler yapmayı istiyor. Bu şirketler, eğitimler verecek, uzman ortaklar şeklinde kaynaklar sunacak ve belki de hepsinden değerlisi yeni fikirler duymak ve birlikte öğrenmek için alan açacaklar.

Örneğin, Marks & Spencer tedarik zincirini, en iyi tarım uygulamalarına, daha sürdürülebilir şekilde elde edilen deniz mahsullerine, suyun etkin kullanımına yönlendiriyor. Başlıca ürün kategorilerinin neredeyse tamamı için, sürdürülebilirlik stratejileri Plan A'nın parçası olarak bir tedarik zinciri işbirliği hedefi belirlemiş durumda.

Benzer şekilde Ford Motor şirketi de en büyük 35 küresel tedarikçisiyle beraber enerji kullanımını incelemek

ve azaltmak için sistematik bir yaklaşım geliştirmek üzere çalışıyor. Bu çalışma, bu pilot grup içinde paylaşılan en iyi uygulamalara erişimi de içeriyor.

Bir başka iyi örnek de Walmart'ın en büyük 200 Çinli tedarikçisiyle yaptığı çalışmadır. Amerika'da kurulan ve kâr amacı gütmeyen Çevre Savunma Fonu (Environmental Defense Fund – EDF) isimli grupla işbirliği içinde gerçekleştirdiği çalışmalarla Walmart bu tedarikçilerin enerji verimliliğini yüzde 20 oranında artır-

maya ve bu süreçte daha geniş bir tedarik tabanında da benzer azaltımları harekete geçirmeye çalışıyor. Walmart – EDF işbirliği, tedarikçilere temel eğitimlerin ve incelenebilecek belirli potansiyel projelerin listesini sunuyor ve tesislerin ön enerji bilançolarının hazırlanmasına yardımcı oluyor.

Tamam, Walmart örneği Türkiye'yle değil, Çin'le ilgili. Ama iki nedenden dolayı Türkiye'yi de ilgilendiriyor. Birincisi, diğer şirketlerden buradaki tedarikçiler için de benzer

“Bireysel olarak, Türk üreticiler daha yeşil bir üretim için birbirlerine karşı rekabet üstünlüğü sağlama fırsatına sahipler”

programlar sunmasını bekleyebiliriz; özellikle de öne çıkıp gönüllü olanlar için. İkincisi, Çinli üreticiler ister müşterileri tarafından, ister kendi hükümet programları tarafından zorlanarak olsun, bu yeni rekabet devrine hazırlanmaktadır.

Bireysel olarak, Türk üreticiler daha yeşil bir üretim için birbirlerine karşı rekabet üstünlüğü sağlama fırsatına sahipler. Kolektif olarak ise, Türkiye'yi bir yeşil üretim üssü haline getirmek için kritik bir şansa sahipler ve bu, gelecekteki küresel rekabet açısından çok önemli bir nitelik olacaktır. ○

** John Buffington, İstanbul'da bulunan danışmanlık şirketi Karbon Ekonomi'nin kurucu ortağı ve yöneticisidir.*

Doğal ve organik ürünleri nerede bulabilirim?

GIDA, KİŞİSEL BAKIM,
ANNE & BEBEK & ÇOCUK,
SAĞLIK, TEMİZLİK,
TEKSTİL, YAYIN

Hepsi tek bir adreste!
www.naturey.com

**EKOIQ okurlarına
% 5 Özel İNDİRİM!**

İndirim Kodu:
EKOIQNaTuReY

Naturey.com'dan yapacağınız çevre dostu alışverişte yukarıdaki EKOIQ İndirim Kodunu girin, ilk alışverişinizde % 5 indirim kazanın!

iyi yaşam rehberiniz

Torunlarımız da Tatil Yapabilsin Diye!

EKOTURİZM

“Mevcut turistlerin ihtiyaçlarını karşılarken geleceğe dair imkanları da koruyup geliştiren turizm türü” olarak tanımlanan “sürdürülebilir turizm”in ilkelerini belirginleştiren ilk uluslararası etkinlik, 1992 Rio Dünya Zirvesi oldu. Ekoturizm konusundaki ilk dünya zirvesiyse, “Dünya Ekoturizm Yılı” olan 2002’de gerçekleşti. O günden bu yana, sürdürülebilir turizmin ilkelerini belirlemek ve kitle turizmine dur demek için çalışmalar büyük bir hız kazandı. Önümüzdeki yıllar ekoturizmin, bir soyutlamadan gerçek bir tatil pratiğine dönüştüğü yıllar olacak. Ancak “yeşil tatiller” için bugün de çeşitli alternatifler mevcut...

Yazı: Yonca CİNGÖZ

Eskiden tatil demek hemen hepimiz için deniz-kum-güneş üçlüsü demektir. Oysa son yıllarda tatil fikrini bu üçlüye hapsedmeye niyeti olmayan turist sayısı gittikçe artmakta. Bu artışın altında “sınırsız tüketim, sınırsız dinlenme, sınırsız eğlence” için sahil beldelerine yığılan binlerce kişinin arasında ezber geçirilen tatillerden bıkmışlık kadar, belki daha çok, şehir hayatından kaçmak, doğal kaynaklara, farklı canlı türlerine temas etmek gibi dürtüler yatıyor. Doğaya açlığı doğanın huzurunu kaçırmadan doyurmayı amaçlayan “ekoturizm” bugün dünya turizminin yükselen trendi. Turizm sektörünü ekolojik sorumluluk kavramıyla kaynaştıran ekoturizm, doğa korumanın ekonomik sürdürülebilirliğinin yollarını buluşturuyor ve turizm yatırımcılarını her geçen gün daha çok ikna ediyor.

Ekoturizmin Kaçınılmaz Yükselişi

Ekoturizmin literatürde yer etmesi oldukça yeni aslında. 70’li yıllarda, çevreci hareketlerin güçlenmesiyle, kitle turizminin ekosistem üzerindeki yıkıcı etkilerine karşı sesler yükseldi. Böylece turizm sektörünün karar alıcıları, kitle turizminin yarattığı tahribatın, sektörün varlığını da tehdit ettiği gerçeğiyle yüzleşti. Aynı dönemde, ekolojik bilincin artışıyla, turistlerde doğa temelli turistik etkinliklere yoğun talep oluştu. Talep arzı doğurdu ve kitle turizmine karşı “alternatif turizm” devri başladı.

Ekoturizm akımı, alternatif turizmin çevresel temalara dayalı bir kolu olarak ortaya çıktı. Doğaya dönük alternatif turizm farklı ihtiyaçlara göre doğa turizmi, macera turizmi, köy turizmi, sorumlu turizm gibi isimler olsa da, “ekoturizm” tüm bu türleri kapsayan ve aşan niteliğiyle yaygın üst başlık oldu.

İlk kez Meksika’da etkili bir çevreci

Sürdürülebilir nitelikteki ekoturizm faaliyetleri, az gelişmiş ülkelerde bir yoksullukla mücadele stratejisi olarak da görülüyor.

dernek olan PRONATURA’nın kurucularından Hector Ceballos-Lascurain tarafından “Manzara, yabani bitki, hayvanlar, bu alanlarda bulunan kültürel kalıntılar, nispeten bozulmamış bölgelere yapılan seyahatler” diye belirlenen ekoturizm tanımı zamanla genişledi. Günümüzde en sık kullanılan tariflerinden biri, 1990’da ekoturizmi yaygınlaştırmak amacıyla kurulan Uluslararası Ekoturizm Derneği’ne (TIES) ait: “Çevreyi koruyan ve yerli halkın refah düzeyini yükselten, doğal alanlara karşı sorumlu seyahat”.

Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm

Ekoturizmin ilkelerini belirginleştiren ilk uluslararası etkinlik, 1992 Rio Dünya Zirvesi oldu. 1987’de uluslararası gündeme katılan “sürdürülebilir kalkınma” kavramının geliştirildiği, sürdürülebilir dünyanın kriterlerinin ortaya konduğu bu zirvede “sürdürülebilir turizm” tanımı belirlendi: “Mevcut turistlerin ihtiyaçlarını karşılarken geleceğe dair imkanları da koruyup geliştiren turizm türü”. Böylece ekoturizm

sürdürülebilir turizm ile birlikte anılmaya, sürdürülebilir kalkınmanın bir parçası, doğal alanlardaki uygulaması olarak değerlendirilmeye başlandı.

Ekoturizm konusundaki ilk dünya zirvesiyse, “Dünya Ekoturizm Yılı” ilan edilen 2002’de gerçekleşti. Dünya Ekoturizm Zirvesi Kanada’nın Quebec kentinde BM Çevre Programı ile Dünya Turizm Örgütüncü düzenlendi. Sürdürülebilir nitelikteki ekoturizm faaliyetlerinin hem az gelişmiş ülkelerde bir yoksullukla mücadele stratejisi, hem de tehdit altındaki ekosistemlerin çevresel korunması olarak savunulduğu Zirve, ekoturizm ile sürdürülebilir turizmin ilişkisini kuvvetlendirdi.

Turizmin Dizginleri Ekoturizmin Elinde

2000’li yıllarda kazandığı büyüme ivmesiyle, turizm bugün ulaşım ile birlikte dünya ekonomisinin en büyük sektörlerinden biri oldu. Dünyadaki gayrisafi yurtiçi hasıllar toplamının yüzde 5’ini oluşturuyor; dünya istihdamının ise yüzde 6-7’sini sağlıyor yani 230

Boğaziçi Üniversitesi Turizm Bölümüyle birlikte Kastamonu kırsalında yürütülen ekoturizm projesi, turistlerin köy hayatına ve üretimine katılımlarını sağlamayı hedefliyor.

milyondan fazla insanın iş kapısı. Ulaşımın kolaylaşması ve ucuzlaması, tatil yapma ihtiyacının artması ve kısa tatillerin sıklaşmasıyla dünyada turist sayısı her yıl katlanarak artıyor. Dünya Turizm Örgütü'nün son verilerine göre, uluslararası turist sayısı 1995 yılında 528 milyon iken 2010'da 935 milyona yükseldi, 2020'de 1,5 milyarı geçeceği tahmin ediliyor.

Bu büyüme özellikle dış turizmden büyük gelir elde eden yoksul ve gelişmekte olan ülkeler için önemli. TIES verilerine göre son 10 yıldır yoksul ülkelerin sürekli kâr sağlayabildiği en büyük sektör olan turizm bu ülkelerde dünya genelinden daha hızlı ilerliyor ancak şimdi bunun bedellerini hesap etme zamanı.

1980'lerden beri alternatif turizm akımına bir kalkınma adımı olarak sıcağın bu ülkeler, şimdi turistik kaynaklarını daha iyi korumanın da endişesini taşıyor. Zira "eko" etiketinin yalnızca bir pazarlama sloganı olarak kullanıldığı, ilkesiz ve denetimsiz yapılan faaliyetler, kitle turizminin

bugüne kadar yarattığı tahribatın aynısını bakir doğal alanlarında yaratıyor. Altyapı zorlanıyor, doğal kaynaklar, tarihi eserler, bölgede yaşayan canlılar, yerli halkın geçim kaynakları ve ülkenin turistik gelirleri tehlikeye giriyor. Turizm aktivitelerini ekolojiye zarar vermeyecek standartlara getirmek, turizmi yaşatabilmek için hayati bir ihtiyaç.

Türkiye'de Ekoturizm Nereye?

Uluslararası turizmde son 10 yıl istatistiklerine göre dünyanın en hızlı büyüyen ülkesi olan Türkiye de aynı tablonun bir parçası. İklimi, coğrafi özellikleri, flora ve faunası, pek çok medeniyetin izleri olan tarihi ve kültürel kaynaklarıyla uluslararası turizm için değerli bir coğrafya olan Türkiye, aynı zamanda sürdürülebilirliğe en muhtaç topraklardan biri. 1980'lerden itibaren kitle turizminin yerleştirilmeye çalışıldığı ülkemizde ekolojik bilinçten yoksun politikalar doğaya ve tarihi eserlere acımasız müdahalelerle, kapasite aşımı, kirli-

lik ve betonlaşmayla sonuçlandı.

Türkiye'de sürdürülebilir turizm ilk kez 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda gündeme alındı. Kitle turizmine alternatif olarak özellikle ekoturizm, doğa ve kültür turizmi olmak üzere inanç turizmi, dağ ve kar turizmi, aktivite tatileleri, özel ilgi turizmi, yatçılık ve kongre turizmi gibi pazarlardan daha fazla pay alınması hedeflendi.

Yabancı turistlerin sürdürülebilir turizm talepleriyle birlikte Türkiye'de şirketlerin ve girişimcilerin bu yönde yatırım oranı da giderek artıyor. Artık ülkenin dört bir köşesinde yerli ve yabancı turistlerin doğayla, hayvanlarla iç içe, yöre halkıyla temas ederek, gündelik hayatlarını ve ürünlerini tanıyarak tatil yapabileceği doğa dostu pek çok çiftlik, otel, köy ve konuk evi var.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Küre Dağları, Kızılırmak Deltası, Kaz Dağları, İğneada gibi hassas ekosistemlerde ekoturizmin gelişme projeleri ile çevre dostu tesislere yeşil yıldız verme uygulaması sürüyor. WWF Türkiye'nin Pınarbaşı'ndaki ekoturizm rehberliği eğitimleri STK projelerine erken bir örnek. Buğday Derneği, gönüllüleri ekolojik çiftliklerle buluşturan TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi, Gönüllü Bilgi ve Tecrübe Takası) projesini yıllardır yürütüyor ve projeye üye çiftlik sayısı yıldan yıla artıyor. Türkiye Ormancılar Derneği Ekoturizm Grubu da ekoturizmle ilgili bilinçlendirme çalışmaları yürüten öncü insiyatiflerden. Devlet kurumları ile sivil girişimcilerin çabaları sayıca çok ancak ekoturizme özel yasal düzenleme ve denetimin yokluğu, önümüze oldukça dağınık bir portre çıkarıyor.

Birçok gelişmekte olan ülkede görüldüğü gibi Türkiye'de de, hiçbir ekolojik sorumluluk almadıkları halde tatil organizasyonlarını ekoturizmi çağrıştıran "yeşil" ve "ekoloji dostu" gibi etiketlerle sunarak yüksek kazanç sağla-

yan şirketler var. Ekoturizm şirketlerinin aslını taklidinden ayırt edebilmek için, ekoturizmi diğer doğa tatillerinden ayıran temel unsurları hatırlamak ve sormak gerekiyor: Turizm yapılan doğal alanlarda yerel nüfusa saygı, onların yaşam biçimlerini tehdit eden doğaya zararlı unsurlarla mücadele, böylece yerli halkın refahının yükseltilmesine katkı; söz konusu turistik aktivite bu koşulları sağlıyor mu?

Ekoturizm Envanteri Çıkarılıyor

Türkiye’de sayıları her geçen gün artan “ekolojik” faaliyetleri bu sorular ışığında sorgulayan turizm örgütlerinden biri, ekoturizmin bir etikete indirgenmeden, ilkeleriyle ve sürdürülebilirlik şemsiyesi altında özüm-senip uygulanmasını amaç edinen Türkiye Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği. İlk olarak 2002’de Ekoturizm Derneği adıyla kurulan örgüt sürdürülebilir turizm ve kentsel turizm türlerini de kapsamak amacıyla 2006’da yeni adını almış. Kurucusu Gülsen Kırbas aynı zamanda TÜRSAB Doğa, Çevre ve Sürdürülebilir Turizm Komitesi üyesi. Acentesi Novitas Travel’da yıllardır kentsel ve kırsal sürdürülebilir turizm etkinlikleri yapıyor; bir yandan herkese sür-

Türkiye Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği Başkanı Gülsen Kırbas: “Böyle Ekoturizm Olmaz”

Her doğal alanda hangi faaliyet yapılıp yapılamayacağı bilinmeli ve buna göre ekoturizm yapılmalı. Kapasitesi aşılacak ve doğası tahrip olan bir bölgenin ekoturizm potansiyeli de yok olur. Türkiye’nin doğası bana göre turistlerden çok daha büyük oranda, devlet eliyle yapılan düzenlemelerle zarar görüyor. Turizm konusunda devletin birimleri ortak hareket etmiyor. Bir kurumun verdiği bir karar, diğerinin tüm iyi niyetli çabalarını bir anda yok edebiliyor. Çevre ve Orman Bakanlığı çevre koruma ile ilgili olumlu düzenlemeler yaparken hükümet bir yere nükleer santral, HES yapmak için karar çıkarttığına bu çalışmaların hepsi boşa gitmiş oluyor. Örneğin, Kastamonu’daki Küre Dağları birinci derecede doğal koruma alanı ve yüzyıllardır girilemeyen, girilmemesi gereken bölgeleri var. Buralar turizme açılsa bu coğrafyaya zarar görür. Çok değerli Doğu Karadeniz yaylaları yapılaşmaya açılıyor. Tümü karayollarıyla birbirine bağlanacak, betonarme inşaata izin verilecek. Birkaç yıl içinde yaylaların çevresinde oteller yükselecek, onların ağaç kesimleri, atık, kirlilik, ısınma sorunları ortaya çıkacak. 2000 dereye HES kurulması planlanıyor. Bu akarsuların suladığı alanlar dağdan tamamen geri çekilecek ve zincirleme reaksiyonla birkaç sene içinde o bölgede doğal yapı nereye gider, kestiremiyoruz. Önemli bir örnek Çoruh Vadisi. Türkiye’nin dünya çapında önemli rafting merkezi olan, hayvan gözlemciliği, dağcılık yapılan, kiliseleriyle kültürel mirası zengin olan bu bölgeye dizi dizi barajlar yapıldı ve artık belli yerlerine turlar yapılamıyor, rotalar değişti, doğa bozuldu, rafting çok etkilendi. Nükleer santral

planlanan Mersin Akkuyu’da turizmciler bağırıyor, bu bölgede seracılığın da, turizmin de biteceğini söylüyorlar. Dev demir borular döşenen, baraj yapılan, nükleer santral yapılan yerde ekoturizm mümkün olmaz. Hem doğa, hesap edilemeyecek bir süre için, belki yüzlerce yıl için öldürülüyor hem turizmin önü kesiliyor, yerel halkın gelir kapısı kapanıyor. Doğadaki faaliyetlerde çalışacak rehberlerin de mutlaka sertifikalandırılması gerekir. Rehber eğitiminde hâlâ eski zihniyet geçerli: Çok yabancı turist gelsin, yabancı dili iyi olan rehberler turistleri gezdiresin, bol para harcansın. Oysa artık iç turizm çok hareketli, Türkler de geziyorlar. Zaten ekoturizm yapmaya gelen yabancı turistlerin çoğu konuyu çok iyi bilerek, donanımlı geliyor. Oysa mangalını alıp doğaya çıkan yerli turistler özellikle dağlık bölgelerde büyük tehlike yaratıyor. Halkın bilinçlenmesi için öncelikle iç turizme yönelik, özelleşmiş alanlarda sertifikalı Türkçe rehberlik çok gerekli. Doğa turizmi için çok uygun alanlarda yaşayan birçok yerli insan bu işi yaparak yaşamak istiyor ancak belgesi olmadığı için kaçak yapıyor. Bu tür insanlara gerekli eğitim ve belge verilse bu işi kolayca yapabilir, geçinebilir ve denetlenebilirler; acenteler de turlarını onlara gönderebilir.

Turizm

Küresel Sürdürülebilir Turizm Kriterleri

2000'li yıllarda ekoturizm küresel olarak yaygınlaşırken artık sürdürülebilir turizm şemsiyesi altında görülüyor, standart belirleme çabası da bu başlığa odaklanıyor. Sürdürülebilir etkinliklerin ortak ilkelere göre ilerlemesi için dünyada pek çok eğitim, sertifika ve akreditasyon programları düzenliyor, sürdürülebilir turizm etkinliklerine "eko" etiketi veren sertifika programlarının sayısı giderek artıyor.

Tüm bu gelişmelere karşın, sürdürülebilir turizmin dünyada yaygınlaşabilmesinin önünde temel bir engel, bu kavramın tanımı ve uygulamalarının sınırlarının halen netleşmemiş olması. Yeşil turizm için dünyada farklı tanımlarla hareket edip farklı kriterlere göre değerlendirme yapan yaklaşık 130 farklı sertifikasyon sistemi var. Bu çokluğa karşın otel ve tatil köylerinin yalnızca 100 bin kadarı bunlardan herhangi birine uygun olarak işliyor. Belirsizlikten gelen kafa karışıklığı, firmaların sürdürülebilir davranmaya isteksiz yaklaşmasına neden oluyor.

Küresel Sürdürülebilir Turizm Kriterleri İçin Ortaklık, tanım sorununu çözmeye çabasında. 40'tan fazla

organizasyonun bir araya geldiği ortaklığa Rainforest Alliance, Birleşmiş Milletler Çevre Programı, Birleşmiş Milletler Vakfı ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Organizasyonu öncülük ediyor. Ortaklığın temel hedefleri evrensel sürdürülebilir turizm prensipleri belirlemek, bunları duyurmak ve bağlantılı çalışmalarla sürdürülebilir turizm uygulamalarının daha iyi anlaşılmasını sağlamak. Ekip 2007'de sürdürülebilirlik uzmanları ve turizm endüstrisinden fikir alarak çalışmaya başladı. Sertifikasyon sistemlerinde ve gönüllü olarak uygulanan 60'tan fazla kriter seti ve 4500'den fazla farklı kriter incelendi ve bir evrensel kriterler listesi oluşturuldu.

Kriterlerin dört ana teması var: Etkili sürdürülebilirlik yönetiminin görünür kılınması, yerli halkın elde ettiği sosyal ve ekonomik faydanın en yüksek düzeye getirilmesi, kültürel mirasın güçlendirilmesi ve çevreye olumlu etkilerin en üst düzeye çıkarılması. Küresel Sürdürülebilir Turizm Kriterleri'nin tam listesi için: http://www.sustainabletourismcriteria.org/index.php?option=com_content&task=view&id=58&Itemid=188

dürülebilirliği anlamının ve buna uygun davranmanın turizm için gerekliliğini anlatmaya çalışıyor.

Derneğin ilk projesi olan Türkiye'nin ekoturizm envanterini çıkarma çalışması sürüyor ancak 81 vilayetteki valilikler, özel idareler, kaymakamlıklar ve belediyelerden bilgi istediklerini anlatan Kırbaş, hemen hiçbir ilden kapsamlı bir döküm alamadıklarını, bu nedenle çalışmanın ağır ilerlediğini dile getiriyor. Konuya ilgili ve gönüllü insan sayısının azlığından muzdarip olan dernek, buradan hareketle öncelikle ekoturizm faaliyeti gösteren tüm kişi, kurum ve dernekleri bir araya getiren, çalışmalarının tanıtıldığı ve sorunların tartışıldığı bir web portalı kurmaya yoğunlaşmış durumda.

Bir başka çalışmaları da geçen yıldan beri Boğaziçi Üniversitesi Turizm Bölümüyle birlikte Kastamonu kırsalında yürütülen, yabancı turistlere yoğunlaşan bir köy ekoturizmi projesi. Amaç turistlerin orada köy hayatına ve üretimine katılmalarını sağlamak. Proje önümüzdeki yıllarda da sürecektir.

Türkiye'deki ekoturizm organizasyonlarında yöre halkına kalan gelirin adaletli dağılmadığını, erken davranan birkaç köylünün kazançlı çıktığı durumlarda halk içindeki çekişmeden dolayı ekoturizmin hızlı ve dengeli gelişemediğini dile getiren Kırbaş, Avrupa'da çok örneği olan, köylülerin ekoturizmi geliştirmek için birbirlerine destek olarak çalıştıkları ve kooperatif çevresinde örgütlenerek geliri paylaştıkları modelin uygulanması gerektiğini söylüyor. Kırbaş ve ekibi Kastamonu'daki projelerinde benzer bir model benimsediklerini, köyün muhtarı ve ihtiyar heyetiyle birlikte çalışarak, turistlere verilecek hizmetler ve elde edilecek gelirin köylüye eşit şekilde dağılması ve faturalandırılmasını sağladıklarını anlatıyor.

ARKASI GELECEK!

Bilim ARGE Merkezi.
Tam 4.500 metrekare laboratuvar alanı.
110 bilim insanı ve
220 son teknoloji ürünü ekipman.
48 ülkeye gerçekleştirilen ihracat.
150'yi aşkın ürün.
Bunların hepsi ne için?
Dünyanın daha sağlıklı bir
gelecekte yaşayabilmesi için.

 bilim
İLAÇ
www.bilimilac.com.tr

Doç. Dr. Nazmiye Erdoğan: “Sürdürülebilirlik Her Turizm Türü İçin Zorunlu”

Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim üyesi Doç. Dr. Nazmiye Erdoğan, rekreasyon, turizm ve çevre sorunları üzerine dersler veriyor. Bu konuda “Çevre ve (eko)turizm” başlıklı kitabının yanı sıra çok sayıda makalesi olan Erdoğan’la Türkiye’de ekoturizm uygulamalarının ekonomik ve çevresel etkilerini konuştuk.

Türkiye’de ekoturizmin kitle turizminin yerini alması ekonomik ve çevresel açıdan ne ölçüde avantaj sağlıyor? Dünyada ve Türkiye’de ekoturizmin kitle turizmine gerçekten alternatif olup olamayacağı sorgulanan bir konu. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, küçük ölçekli turizm faaliyetleri kitle turizmiyle aynı ölçüde ekonomik kazanç imkânı yaratamıyor. Kitle turizminin çevresel bozulmayla eşanlı görülmeleri ve ekoturizmin buna çözüm olarak sunulması da bir bakış açısı hatası. Yalnızca ekoturizm değil, çevreye önem veren, planlı ve kontrollü yürütülen kitle turizmi de çevre üzerindeki olumsuz etkileri azaltabilir. Her turizm türü için sürdürülebilirlik esas alınmalı. Bu da çevresel değerlerin turizmin temel ögesi olarak korunması, turizm faaliyetlerinin çevreye karşı sorumlu bir şekilde yapılması ve turizmin ekonomik gelişmesiyle çevresel değerlerin korunması çabalarının eşgüdümle yürütülmesi demektir.

Ekoturizmin Türkiye’deki uygulamaları yerel halkın fayda sağlaması açısından etkili oluyor mu?

Ülkemizden korunan alanlarda gerçekleştirilen doğaya dayalı turizm faaliyetlerine, yörede yaşayan insanlar,

yerel kılavuzluk yaparak, ziyaretçileri evlerinde konuk ederek, yöresel mutlak ürünlerini sunarak, el sanatları ve yöresel ürünleri satarak, taşıma araçlarını kullanarak ve geri hizmetlerde çalışarak katılıyorlar. Bu faaliyetlerden belli oranlarda ekonomik gelir elde etseler de toplam gelirin büyük bir bölümü turizm acente ve şirketlerine gidiyor. Yerel halka düşen gelirin büyük bir kısmı da yalnızca birkaç birey ve aile arasında dağılıyor. Oysa ekoturizmin yerel halkın ekonomisi ve kültürüne katkısı ancak planlanmasına yerel halkın katılımıyla, yerel çıkarların temsilinin sağlanmasıyla gerçekleştirilebilir. Dışarıdan planlama ve karışmanın en aza indirgenmesi için özellikle kaynaklar üzerinde yerel insanların kontrolü güçlü olmalı.

Doğal alanları koruma konusunda ekoturizmin prensipleriyle pratikleri arasında bazı uyumsuzluklar olduğunu dile getiriyorsunuz. Bunları açar mısınız?

Bu yalnızca ülkemize özgü değil. Ekoturizm kavramının çok iyi anlaşılma-

ması ya da mevcut ekonomik ilişkiler nedeniyle taşıma kapasiteleri dikkate alınmadan turların düzenlenmesi, ekoturizm potansiyeli olan alanlarda bitki örtüsü ve yaban hayatı üzerinde çok yönlü olumsuz etkilere neden olabiliyor. Denetimsiz ve doğayla bağdaşmayan yapılaşmalar, hava ve gürültü kirliliği, aşırı insan trafiği, doğal patikaların genişlemesi ve bozulması, toprağın yıpranması, ağaçların zarar görmesi gibi sonuçlar ortaya çıkıyor. Bu olumsuzluklar çoğunlukla turistlerin davranışlarına, bazı sorumsuz tur operatörlerine, seyahat acentelerine ve yasal yapının eksikliklerine bağlı olarak yaşanıyor.

Bu bağlamda ülkemizde de ekoturizm çalışmaları henüz planlama aşamasında; uygulamaya geçmiş çok fazla örnekten bahsedemeyiz. Öncelikle Türkiye’de ekoturizm denince uygulama alanı olarak neden akıllara sadece korunan alanların geldiği sorusu, “Korunan alanlar dışındaki doğal alanlara gitmek ekoturizm değil mi?”, “Tahrip edilmiş, koruma altında olmayan alanlarda da korumanın teşvik edilmesi gerekmez mi?” gibi soruları da beraberinde getiriyor. Milli park, tabiat parkı ve benzeri yerlerin oluşturulmasındaki temel amaç, bu alanlarda bulunan tür ve genetik çeşitliliği, doğal ve kültürel değerleri korumaktır. Ekoturizmi, korunan alanları kitle turizmine karşı kurtarıcı bir araç olarak görebiliriz fakat sonuçlarına baktığımızda bunun henüz başarısız olduğunu görüyoruz. Kullanım ve koruma arasındaki çelişki göz ardı ediliyor. Koruma alanlarında kullanımdan ve içeri sokulan maddelerden dolayı çevresel bozulmalar oluyor. ○

Sürdürülebilirliğe daha yakından bakmak için...

İş dünyasının en deneyimli kalemlerinden kritik içgörüler, yeni perspektifler, çalkantılar çağının senaryo ve stratejileri

KAOS YÖNETİMİ
Philip KOTLER
John A. CASLIONE

YENİ PAZARLAMA KURALLARI
Jay Conrad LEVINSON
Shel HOROWITZ

SÜPER ŞİRKET
Rosabeth Moss KANTER

ÇÖZÜM BULMA SANATI
Hamish McRAE

www.optimistkitap.com
www.iskitaplari.com

Dünyadan

C 2

Karbondiyoksite Röveşata

Yazı: Bernhard PÖTTER Çeviri: Ural ATEŞER

Futbol ve iklim değışikliği ifadelerini yan yana kullanmak bugün bize zor görünebilir ama Alman Birinci Ligi Bundesliga'da kulüpler sadece birbirlerine gol atmak için değil, iklim değışikliğinde bir adım öne geçmek için de mücadele ediyorlar. Almanya'da yayınlanan Greenpeace Magazin'in mart sayısından aktarıyoruz. Belki yeni yeni stadlar yapıp, aklına iklim korumayla ilgili hiçbir şey gelmeyen bizim kulüplerimizin kulağına kar suyu kaçıırız...

1. FSV Mainz 05 futbol kulübü senelerden beri yalnız futboluyla değil, aynı zamanda Alman birinci ligi Bundesliga ekipleri arasında ilk "iklim dostu" takım olma özelliğiyle de dikkat çekiyor. Kaleyi korumakla görevli kaleci ve stadyumun bakımından sorumlu bir stat görevlisinin yanı sıra, kulüpte bir de çevre ve iklim korumasından sorumlu görevli var. Stephan Bandholz, bu görevi çerçevesinde kulübün tüm alanlarında çevre ve iklimi koruyucu önlemleri hayata geçiriyor. Stadyum, kulübün idari binası, taraftar malzemelerinin satış yeri ve bütün yiyecek-içecek hizmetlerini tedarik eden firmada yenilenebilir kaynaklardan sağlanan ekolojik elektrik kullanılıyor. Stadyumun havalandırma sistemleri en uygun düzeye getirilmiş durumda. Çevre Enstitüsü'nün tespitlerine göre bütün bu önlemler, yılda 250 ton karbondiyoksit tasarrufu sağlıyor. Kulüp Başkanı Harald Strutz, kulüp tesislerinin

neden olduğu, -240 Alman vatandaşının bir yılda ürettiği miktara denk gelen- yıllık 2400 ton sera gazı emisyonunun verdiği tahribatı Kanada'da katıldıkları yeniden ormanlandırma çalışmalarlarıyla dengelemeye çalıştıklarını belirtiyor.

Maça Bisikletle Gelin!

Kulübün neden olduğu en büyük karbondioksit salımı ise, taraftarların stadyuma arabalarıyla gelmelerinden kaynaklanıyor. Bu yüzden, kulüp yönetimi, geçtiğimiz Aralık ayında HSV Hamburg takımına karşı evlerinde oynadıkları lig maçı gününü "Otomo-

bilsiz Gün" ilan etti. Havanın güzel olmamasına rağmen taraftarlar maça bisikletleriyle geldiler. Futbolcular da kulübün bu politikasını destekliyor: Çevre ve iklim korumasından sorumlu Stephan Bandholz'un, "çevre ve iklim koruması" konusunda futbolculara verdiği eğitim seminerleri de meyvelerini vermeye başladı. Birçok futbolcu evinde ekolojik elektrik kullanmaya başladı ve savunma oyuncusu Niko Bungert "çevre ve iklim elçisi" olarak atandı. Bütün bu eylemlerin arkasında, kulübün ana sponsoru olan elektrik üreticisi "Entegra" firması var. Firma bir milyon abonesinden yakla-

Dünyadan

şık 400 binine, çoğunluğu hidroelektrik santrallerinden elde edilen ekolojik elektrik veriyor.

Çevre ve iklim korumasını keşfeden tek Bundesliga kulübü elbette Mainz değil. Hamburg da 2010 yılından beri Entegra elektriği kullanıyor. Hamburg Stadyumu'nun enerji iyileştirmesi çalışmalarını yapan, inşaat şirketi Imtech, çalışmalar bittiğinde stadyumda yüzde 20-30 oranında daha az enerji tüketileceğini ifade ediyor.

Bremen'de de inşaat çalışmaları sürüyor. Bremen Kulübü'nün stadyumunun cepheleri ve çatısı, yakında toplamı iki futbol sahası yüzeyi kadar olan fotovoltaik sistemle döşenmiş olacak. Yeşil-beyazlı takımın betonundan mabedi mavi ışık saçan bir hi-tech stadyuma dönüşecek. Solar piller futbol liginin giderek yeşilleştığının gözle görülür işareti oluyor. Freiburg, Kaiserslautern, Dortmund ve Nürnberg'de de stadyum çatıları elektrik üretiyor.

Bazen "Yeşil Gol" de Kurtaramıyor

Almanya'da bu yaz Kadınlar Futbol Dünya Şampiyonası düzenlenecek. 2006'daki Futbol Dünya Şampiyonası'nda başlatılan "Yeşil Gol" girişimi bu şampiyonada da devam ettirilecek. Bütün stadyumlar, çok katı çevre kurallarına göre kontrol edilecek ve şampiyona süresince organik ve yöresel yiyecekler sunulacak. Almanya Futbol Federasyonu (DFB) bundan sonraki bütün çalışmalarında çevrenin korunmasını gözetmek için, bu şampiyonayı başlangıç olarak kabul ediyor.

Çevre ve iklim korunmasında daha önemli sorunlar aslında büyük stadyumların uzağında, dört bir yana dağılmış spor mekânlarında yatıyor. Almanya'daki 100 binden fazla spor ve yüzme salonunda ısıtma, sıcak su ve ışıklandırma yoluyla yılda yaklaşık 7,5

1. FCV Mainz 05 kulübünün genç oyuncusu Niko Bungert, sadece rakip takımlara karşı değil, iklim değişikliğine karşı da savunma görevini üstlenmiş. Demek ki bir futbol takımının sadece başkan ve sporculara değil, "Çevre ve İklim Elçisi"ne de ihtiyacı varmış...

milyon ton karbondioksit salımı gerçekleşiyor. Bu miktarın azaltılma olasılığı oldukça yüksek. Alman Olimpik Spor Birliği'nin (DOSB) verilerine göre, 1950-1965 yılları arasında inşa edilen spor salonlarındaki enerji tüketimi yüzde 60 oranında azaltılabilir ve sırf bu yolla bir milyon ton sera gazı daha az üretilmiş olur.

DOSB, www.klimaschutz-im-sport.de (sporda iklim koruması) adresindeki web-portalında enerji danışmanlığı, eğitim ve finansman konularında hizmet veriyor. Alman Olimpik Spor Birliği'nden Bianca Quardokus'a göre, "spor alanlarının iyileştirilmesine

olan talep oldukça yüksek. Daha iyi ısı yalıtımı ve yeni ısıtma sistemleriyle çevre ve iklim korunacağı gibi spor kulüplerinin bütçeleri de rahatlayacak".

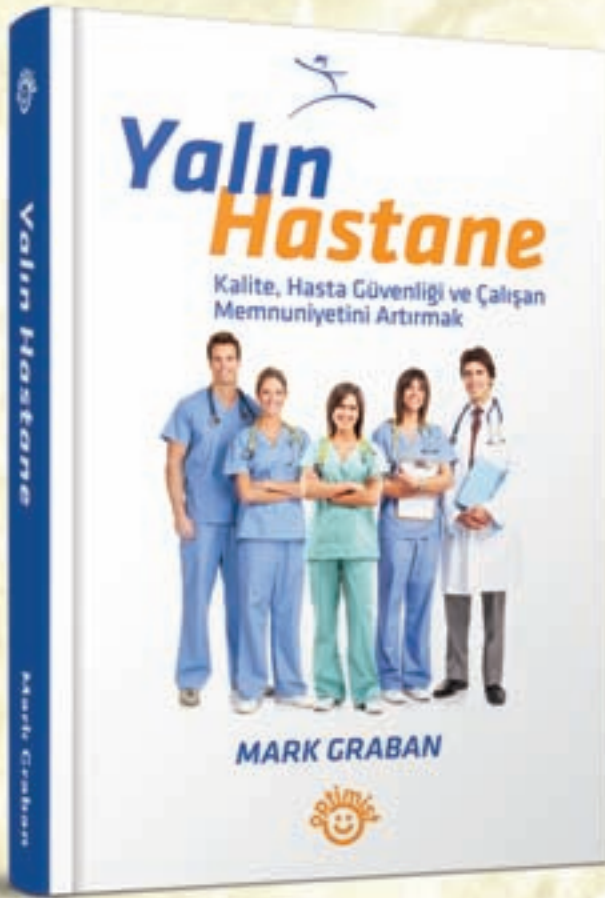
Ancak seyahat biçimleri spordaki en büyük çevre sorunu olarak yerini koruyor. Bu yüzden Alman Olimpik Spor Birliği, Yeşil Hareket İnternet Platformu'nu (www.greenmobility.de) spor faaliyetlerinde birlikte seyahat olanaklarını örgütlemesi konusunda özendiriyor. Bundesliga'daki takımlar deplasman maçlarına trenle de gidebilirler ama uluslararası spor faaliyetlerinde bunu uygulamak zor. 2006'daki şampiyonada yüzbinlerce futbol taraftarının, Almanya'ya gelmek için yaptıkları uçak seyahati yoluyla sebep oldukları çevre kirliliğini, başarıyla uygulanan "yeşil gol" sistemi de dengeleyemedi.

Hamburg Futbol Kulübü bu konuda da eylemsiz kalmıyor. Oyuncuların uçak yolculuklarıyla sebep oldukları çevre ve iklim zararlarını, "atmosfair" Derneği'nin sertifikalarıyla "telafi etmeye" çalışıyor. Bu dernek geliştirmekte olan ülkelerde karbondioksit azaltım projelerini destekliyor. Ancak futbolun içinde barındırdığı ticari çelişkileri bizzat Hamburg Kulübü de gösteriyor çünkü formalarının göğsünde çevre ve iklim kirliliğini destekliyorlar: "Fly Emirates"! ○

Yalın uygulamaların yeni örneklerini takip etmek için..

Bir alet çantası, bir yönetim sistemi ve bir eylem planı

YALIN DÜŞÜNCE

www.optimistkitap.com
www.iskitaplari.com

Araba Değil, İnsan Merkezli Ulaşım

Bugüne kadar kentlerde hep arabaları hızlandırmaya çalıştık. Yollar yaptık, üstgeçitler, altgeçitler inşa ettik ama ulaşım bir türlü rahatlamadı. Ancak World Resource Institute (Dünya Kaynakları Enstitüsü) ulaşım birimi Embarq'ın Türkiye ayağı SUM (Sürdürülebilir Ulaşım Merkezi) Türkiye'nin 6-8 Nisan tarihleri arasında Kartepe'de düzenlediği "Sürdürülebilir Ulaşım 2011 Sempozyumu" bunun nedenini öyle açık bir şekilde ortaya koydu ki! Üstelik dünyanın dört bir kentinden gelen önemli konuşmacıları, 16 büyükşehir belediyesi ve 95 binin üzerinde nüfusu olan 41 il ve 19 ilçe belediyesinin yöneticileri dinledi. Organizasyonun sonuçlarını, kent trafiğinde bire bir görmek dileğiyle...

Yazı: Barış DOĞRU

Türkiye'de yapılan geniş kapsamlı konferanslar, ne yazık ki insanda çoğu zaman bir yerinde sayma duygusu yaratır. Mutlaka uzun vadede değişime yönelik bir katkı sunar ama bu, gözle görülemeyecek kadar küçük ve belirsizdir. Ancak World Resource Institute (Dünya Kaynakları Enstitüsü) ulaşım örgütü Embarq'ın Türkiye birimi SUM (Sürdürülebilir Ulaşım Merkezi) Türkiye, 6-8 Nisan tarihleri arasında Kartepe'de öyle bir sempozyum düzenledi ki, değişime yönelik gerçek bir etkinlik nasıl gerçekleştirilir cümle alem gördü.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Embarq işbirliği, Türkiye Belediyeler Birliğinin de desteğiyle düzenlenen "Sürdürülebilir Ulaşım 2011 Sempozyumu"nu bu kadar sıradışı kılan birkaç temel neden var aslında. Bunların başında da, özellikle İstanbul'da yapılan etkinliklerde görmeye alışmadığımız hayli büyük bir dinleyici kitlesini, Kartepe'de bir otele getirebilmesi geli-

yor. Dile kolay 16 büyükşehir belediyesi ve 95 binin üzerinde nüfusu olan 41 il ve 19 ilçe belediyesinin yöneticileri, sürdürülebilir ulaşımın hemen her önemli konu başlığı hakkında önemli konuşmalar dinlediler. Aralarında birçoğu belki de "sürdürülebilirliği" ilk kez duydular; kentsel ulaşım ile bu kavramın bir araya gelmesinin nasıl yeni bir yol açacağını öğrendiler. Sempozyumun ikinci önemli yanı ise, dünyanın dört bir yanından, farklı yapıda, farklı büyüklükte, farklı geçmişlere sahip kentlerin sürdürülebilir ulaşım çözümleriyle ilgili deneyimleri birinci ağızdan dinleme olanağıydı.

Yeni Ulaşım Paradigması Ezber Bozuyor!

Neredeyse her alanda olduğu gibi ulaşım konusunda da kapsamlı bir paradigma değişimi gerekiyor aslında. Olaylara aynı bakış açısıyla bakmaya devam ettiğimiz sürece yollar, üst geçitler, alt geçitler inşa etmeye devam

edeceğiz. Ancak bunun adının araç merkezli ulaşım ve kent anlayışı olduğunu hiç akıldan çıkarmamak gerekiyor. Bir Greendrinks toplantısında Prof. Dr. Şener Oktik, paradigma değişimini nefis bir çeviriyle “ezber bozmak” şeklinde açıklamıştı (bu açıklamanın kendisinin de ezber bozma olduğunu düşünüyorum). Evet, bu ezberlerle düşündüğünüzde trafiği hızlandıracak çözümler arar durursunuz ama yolları ne kadar genişletirseniz genişletin, ne kadar kavşak düzenlemesi yaparsanız yapın sonunda “hununin en dar yerinde” trafik sıkışıklığının içinde bulacaksınız kendinizi.

Sempozyumun açılış konuşmalarının birinde, Embarq Türkiye'nin Direktörü Sibel Bülay, bu durumu ezber bozan fotoğraflarla, Türkiye'nin güneyinden kuzeyine, batısından doğusuna, moderninden gelenekseline tüm kentlerinden fotoğraflarla öyle büyük bir netlikle ortaya koydu ki!

Aslında toplantının uluslararası katılımcılarının neredeyse hepsi başka bir ulaşımın, başka bir kentin, dolayısıyla başka bir dünyanın mümkün olduğunu anlatan çarpıcı örneklerle karşımıza gelmişlerdi. Sözgelimi dünyanın en gelişmiş kentlerinden biri olan Londra'nın ulaşımını düzenleyen Transport for London'un yöneticisi Nick Bromley, geliştirdikleri Yeni Ula-

Yorgos Voukas'ın aktardığı, Mexico City'deki ulaşım kooperatiflerinin Metrobus şirketine dönüşme hikayesi, Türkiye için önemli bir ders.

şım Paradigması kapsamında, nasıl bisiklet kullanımını artıracaklarını, ulaşım kaynaklı karbon emisyonlarını nasıl düşüreceklerini, 2031 yılına yönelik bir vizyonla aktardı. Bromley'in önemli vurgularından biri de, bütün bu çalışmaların arkasına geçecek, sadece bu konuya odaklı güçlü bir liderlik, iyi ve açık bir şekilde kurulmuş bir strateji gerekliliği.

Süt İçmek İçin İnek mi Beslemek Lazım?

Sempozyumun bir başka ders niteliğindeki ve yine ezber bozucu konuşması ise, Almanya, Bremen'den geldi. Kentin “Sürdürülebilir Ulaşım” Proje Yöneticisi Michael Glotz-Richter'in konuşmasının ana gündemi, kent ulaşım modelinde arabaların rolünün nasıl en aza indirileceği üzerineydi. Ayrıntılarıyla aktardığı Carsharing Projesi (araba paylaşımı) gayet ibret verici bir çalışma olarak aklımıza kazandı. Glotz-Richter'in sorusu basitti: Süt içmek için inek mi besliyorsunuz? O halde neden her gün toplu ulaşımı kullanıp, ihtiyaç duyduğunuz özel durumlarda da araba paylaşımı sisteminden istediğiniz arabayı alıp seyahat etmiyorsunuz? Vergi yok, yıllık bakım yok, bozulma derdi ve park yeri sorunu da yok (Bu proje İstanbul'da gerçekleştirilirse ilk katılımcısı olmak istiyorum!). 2020 yılında 20 binin üzerinde kentliyi araba paylaşımına dahil etmeyi hedeflediklerini söyleyen Glotz-Richter'in aktardığı, 2010 yılında yaptıkları bir anketin sonuçları ise oldukça çarpıcı: Kentte yaşayan gençlerin yüzde 45'i büyük arabaları, demode ve zevksiz buluyor. Bremenli gençlerin yüzde 40'ının arabaları “hiç de havalı” bulmadıklarını gösteren sonuç ise, kentteki çalışmaların nasıl bir fikri dönüşümü tetiklediğini gösteriyor (Darısı bizim başımıza).

İstanbul'la önemli bir benzerliğe,

Ulaşım

Sempozyum oturumlarında sık sık vurgulandığı gibi, kent içinde yapılan alt ve üst geçitler, hiç de düşünülmediği gibi akıllı çözümler değil. Tabii insan merkezli bir kent ve ulaşım politikaları için...

yani uzun bir tarihsel mirasa sahip olan Roma'nın sempozyumdaki temsilcisi Bruno Corbucci, kent merkezinin arabalardan temizlenmesinin gerçek bir zorunluluk olduğunu anlatan konuşmasında, her kentin kendi reçetesini kendi şartlarına göre oluşturması gerektiğinin altını çizdi ama her kentin bilgi ve deneyiminden dersler çıkarmanın önemini vurgulamayı da ihmal etmedi. Roma'nın kent merkezinden arabaları çıkarmanın önemli araçlarından biri olarak kullandığı "Elektronik Kapıların" ve bu teknolojik inovasyonla getirilen ücretlendirme sistemlerinin İstanbul için de önemli olduğunu düşünmeden edemiyor insan.

Avusturya'nın Graz kentinin ulaşım sorumlularından Gudrun Uranitsch'in "Gentle Mobility" ("Aheste Ulaşım") şeklinde çevirebiliriz belki) kavramı ve bu çerçevede anlattıkları da, sempozyumda oldukça yankı buldu. İnsanlar için mekanlar, alanlar bırakmanın önemine vurgu yapan Uranitsch, bu çalışmaların merkezine halkın katılımını teşvik edecek kampanyalar koyduklarının da altını çiziyordu.

Sempozyum anlatmakla bitecek gibi görünmüyor ama Embarq Kolombiya'dan Dr. Dario Hidalgo'nun Bogota ve diğer Latin Amerika kentleri için Hızlı Otobüs Uygulamaları (BRT) -İstanbul'un metrobüsünün de esin kaynağı-, Embarq Meksika'dan Yorgos Voukas'ın özellikle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin örnek almaya çalıştığı

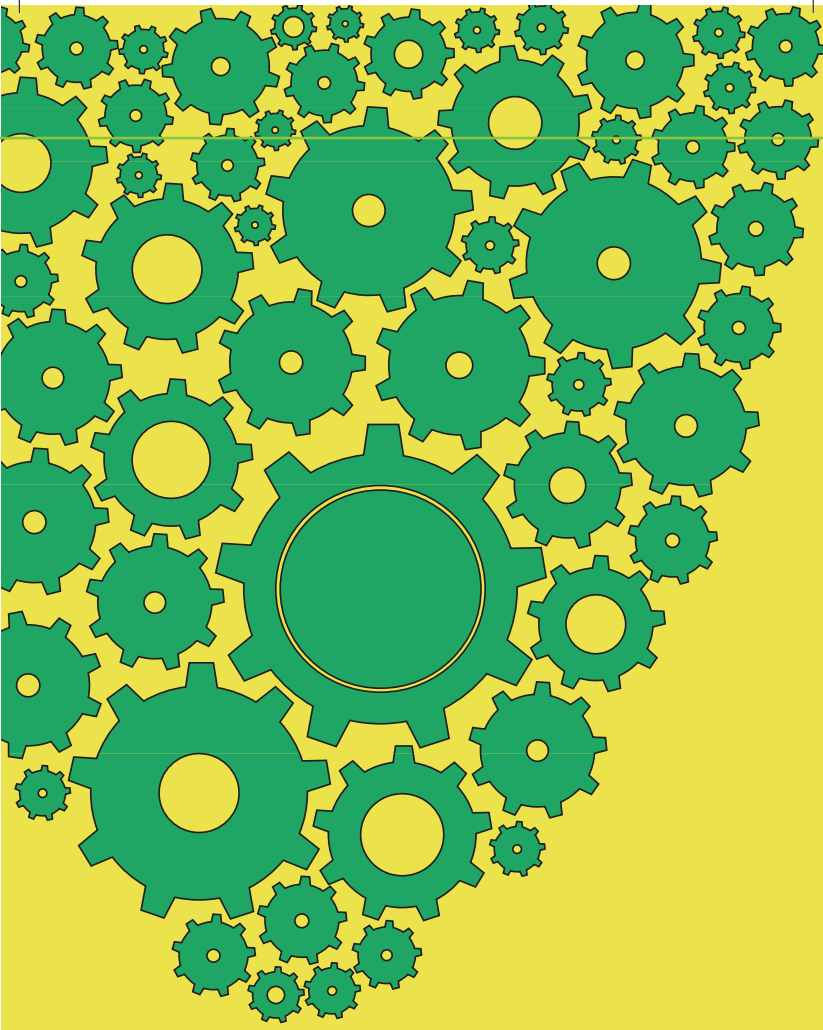

Bremen bisikletlilere verdiği önemle, sürdürülebilir ulaşım için önemli adımlar atıyor.

Mexico City'deki ulaşım kooperatiflerinin Metrobus şirketine dönüşme maceraları gerçekten vurgulamaya değer sunular olarak hafızamıza kazandı. Amsterdam'dan Porto'ya Kassel'den Toulouse'a kadar dünyanın dört bir yanındaki sürdürülebilir ulaşım projelerini dinlemek ve bunlardan Türkiye'nin kentlerinin de dersler çıkarabileceğini bilmek insanı hem sevindiriyor hem de ümitlendiriyor.

Embarq Türkiye, ulaşım alanında sürdürülebilir politikaların, işin gerçek sahipleri olan yerel yöneticilerle

birlikte nasıl oluşturulacağına dair yöntem açısından da önemli bir örnek ortaya koydu. Yerelin kendi dilinden, olanaklarından yola çıkılarak üretilen bu çalışmanın, geri dönüşümden yenilebilir enerjiye, atık yönetiminden kentsel politikalara kadar Türkiye'deki sürdürülebilirlik çalışmalarının birçok alanına önemli bir yol-yordam sağladığını söylemekte de sakınca yok. Hem yerel yönetimlerle hem de özel kurumlarla işbirliğine açık olduklarını söyleyen Embarq Türkiye'yi yürekte kutluyoruz. ○

2011 yılının başında UNEP, 626 sayfalık kapsamlı bir rapor yayınladı. “Yeşil Ekonomiye Doğru” başlıklı Raporda doğal kaynakların da birer değer olduğu vurgusu yapılıyor. Kirlenmiş, kahverengiye dönmeye başlamış sektörler tek tek ele alınıyor ve bu sektörlerin nasıl sürdürülebilir hale getirilebileceği konusunda anahtar öneriler sunuluyor.

Derleyen: Balkan TALU

Yeşil Bir Ekonomiye Doğru

2008 ve 2009 yılları arasında yaşanan ekonomik resesyon (buhran) bize sağlam bir ders verdi aslında. Kendimizi nerede biteceği pek de belli olmayan bir tüketim furçasına kaptırmışken ilk defa ayaklarımız gerçekten yere bastı. Hollanda asıllı bilim kadını Saska Sassien'in geçtiğimiz TOKİ Konferansı'nda "Esas kitle imha silahı mortgage kredileriydi" derken demek istediği de buydu büyük ihtimalle. Dünyanın en büyük ekonomilerinden birinde bir gecede yüz binlerce kişi sokakta kalınca hepimizin aklı başına geldi. Artık yeni bir alternatif ekonomi modeli oluşturmanın zamanı gelmiş. Sürdürülebilir ekonomi ve yeşil ekonomi bu şekilde küresel gündeme geldi oturdu.

Son birkaç yıl içinde sürdürülebilir modeller ve yeşil ekonomi üzerine yüzlerce metin ortaya çıktı. Son yıllarda özellikle küresel kuruluşlar bu konuda bir öncülük rolü de oynamaya çalışıyor. Dünya Bankası (DB) her ülkenin bir yeşil bütçe oluşturma önerisini 2010 yılı sonunda dünya kamuoyunun dikkatine sundu. Birleşmiş Milletler (BM) ise önce Kalkınma Programı (UNDP) aracılığıyla sürdürülebilirlik için bir vasıta oluşturmaya girişti. Bu hedef için oluşturulan Global Compact Sözleşmesi'nin (Küresel İlkeler Sözleşmesi) bugün 8 binden fazla imzacısı var. BM Çevre Programı (UNEP) ise bu yılın başında yaklaşık 600 sayfalık Yeşil Ekonomiye Doğru Raporu'nu (YED) yayınladı.

BM Çevre Programı (UNEP), yaklaşık 600 sayfalık Yeşil Ekonomiye Doğru Raporu'nu (YED) bu yılın başında yayınladı.

Artık dilimize yerleşmiş olan "krizi fırsata çevirmek" terimi Yeşil Ekonomiye Doğru Raporu'nun ana konularından birini oluşturuyor. Rapor, giriş bölümünden başlayarak çevresel riskleri artırmadan, ekolojik tahribat yaratmadan ve hatta zengin ile yoksul arasındaki sınıfsal eşitsizliği derinleştirmeden de yeni bir ekonomik model kurmanın mümkün olduğuna vurgu yapıyor.

Yeşil Ekonomi bugün artık bilimkurgusal bir fantezi değil. UNEP tarafından hazırlanan Yeşil Ekonomiye Doğru Raporu, yeşil yapmanın argümanlarının ekonomik ve sosyal açıdan birçok unsurla desteklenebiliyor olmasının altını çiziyor ve yeşil dönüşümü hedefleyen kamu birimlerine ve özel kuruluşlara sağlam bir temel sunma iddiası taşıyor.

YED'e göre bu dönüşümün ilk ayağı olan hükümetler oyun sahasını yeşil ürünler için düzenlemek ve halkın bu ürünlere kolay erişimini sağlamakla yükümlü. Bu bağlamda üzerinde en çok durulan örneklerden biri ise zararlı teşvikler. Sözelimi balıkçılık sektörüne verilen teşviklerin fazla geniş oluşu aşırı avlanmaya yol açabiliyor. Yine Raporda, 2008 yılında fosil yakıtlara 650 milyar dolarlık teşvik verilmişken temiz enerjinin nasıl yaygınlaşabileceğine dair çok ciddi saptamalar bulunuyor. YED'de bu tür teşviklerin kademeli olarak ortadan kaldırılması gerektiği açık bir şekilde ifade ediliyor. Rapor bu yüzden, hükümetlerin mali politikalarını, teşvik sistemlerini gözden geçirmelerini, yeşil sektörlerle yönelik kamu yatırımlarını hedeflemelerini ve devlet tarafından sunulan hizmetleri yeşillendirmelerini öneriyor. Tabii bu noktada özel sektörün de devlet tarafından yapılacak reformlara istinaden yeşil ürün çeşit ve inovasyonuna daha fazla yatırım yapması bekleniyor.

Sermaye Günahları Çağı

Son birkaç yılımız krizlerle geçti. İklim krizi, ekonomik kriz, biyoçeşitlilik krizi, su krizi, karbon salımları... 2007-2008 yıllarında petrol fiyatları zirve yaptıkça gıda ve diğer tüketim mallarının fiyatları da artmaya baş-

ladı. Bu artışın temelinde hem yapısal aksaklıklar hem de doğaya tehdit oluşturan risklere yönelik kalıcı bir çözüm üretilememiş olması yatıyor. YED, bu noktada son 20 sene içinde sermayenin dengesiz bir şekilde sadece emlak, fosil yakıtlar ve finansal varlıklara yatırım yaptığına işaret ediyor. Öte yandan yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, toplu ulaşım, sürdürülebilir tarım ve ekosistemlerin korunması gibi alanlara ayrılan paylar minimum düzeyde kaldı. Bugüne kadar ekonomik büyüme stratejileri, sadece fiziksel, finansal ve beşeri sermayenin büyümesini ölçüt olarak aldı. İktisadi gelişim bu kıstaslar üzerine kurulurken doğal sermaye geri dönülemez bir şekilde son hızla tüketilmeye devam edildi.

On yıllardır doğal kaynakların yüzde 60'ı kendilerini yenilemelerine izin verilmeden tüketildi ve sürdürülemez bir şekilde kullanıldı. Örneğin balık stoklarının yüzde 52'sinin tamamı tekrar üremelerine izin verilmeksizin kullanıldı. Yirmi yıl içinde su kaynakları dünya nüfusunun sadece yüzde 60'ına yetebilir hale gelecek. 1990 ve 2005 yılları arasında her yıl 13 milyon hektar orman yok edildi. Tarımda kullanılan kimyasal gübreler sayesinde hasat verimliliği artmış gibi gözükse de, toprak kirliliği de aynı şekilde doğru orantılı olarak arttı.

Bir Sermaye Türü Olarak Ekosistem

Doğal sermayeye yönelik ilk çalışmalardan biri 1989 yılında yazılmış olan "Yeşil Ekonomi Tasarısı" (Blueprint For A Green Economy) isimli kitaptı. Kitabın ana tartışma konusu doğal sermayeyi tüketmeye haddinden fazla eğilimli ekonomilerin sürdürülebilir bir büyüme hedefine ulaşamayacağı üzerine kuruluydu. Doğal sermaye kavramı orman örtüleri, su kaynakları, aşırı avlanma sebebiyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan balıklar ve biyoçeşitliliği kapsıyor. YED, kamu yararına yönelik yeni yol haritalarında bu kaynakların da birer değer olarak dikkate alınması gerektiğine vurgu yapıyor. Bu vurgu Dünya Bankası'nın geçen sene sonunda yaptığı "Yeşil Bütçe"

Ayvalık-Haylazlı'da Sürdürülebilir Balıkçılık

Raporun "Balıkçılık" bölümünde, "Uluslararası Başarılı Deneyimlerden Öğrenmek" başlığı altında Türkiye'den de bir örnek yer alıyor: Ayvalık-Haylazlı Lagün Balıkçılığı. Raporu göre, 1994 yılında kurulan Ayvalık-Haylazlı Su Ürünleri Kooperatifi, balıkçılık giderlerinin düşürülmesi, avlanmanın sınırlandırılması gibi konularda başarılı adımlar atmış. Yine de en büyük geçim kaynağı olan havyarda son yıllarda dramatik azalmalar görüldüğü kaydediliyor.

Bu arada Yumurtalık Lagününün 2005 yılında Ramsar Sözleşmesine dahil edildiğini de belirtelim.

Kaynak: Türkiye'deki Ramsar Alanları Değerlendirme Raporu WWF 2008

Raporu göre, balık stoklarının yüzde 52'sinin tamamı, tekrar üremelerine izin verilmeksizin kullanıldı.

Ekonomi

önerisiyle de örtüyor. YED doğal sermayeye vurgu yaparken, varoluşu bu doğal kaynaklara doğrudan bağlı olan, kırsalda yaşayan yoksul insanları da hatırlatıyor. Doğal sermaye, özellikle tarımla ve balıkçılıkla uğraşan yoksulların durumunun iyileştirilebilmesi için de hayati bir önem arz ediyor. Çevre ekonomisi üzerine uzman bir akademisyen olan Partha Dasgupta ekosistemleri "Sermaye Varlıkları" olarak tanımlıyor. Doğal sermayenin korunabilmesi için ilk önce dünya ölçeğinde var olan ekosistemlerin değerlerinin belirlenmesi gereki-

Oldukça kapsamlı bir şekilde hazırlanmış Yeşil Ekonomiye Doğru Raporunda, ulaşım ve su kaynaklarının dikkatsizce kullanımı üzerine de önemli bilgiler var.

yor. UNEP tarafından desteklenen uluslararası bir araştırma girişimi olan Ekosistem ve Biyoçeşitlilik Ekonomisi (TEEB), doğal çevre tarafından sunulan ürün ve hizmetlere maddi bir değer biçmek ve bu konuda doğru bir veri tabanı oluşturabilmek için çalışıyor. Bu veri tabanı doğru oluşturabildiği takdirde, disiplinler arası bir çalışmayla sürdürülebilir bir gelişim için doğal sermayenin ne kadarının başka tip sermayelere dönüştürülebileceği de ortaya çıkacak. Böylece ormanların ne kadarının tarlaya dönüştürülmesinin uygun olduğu, balık avlanma mevsimleri, yeraltı sularının ne kadarının kullanıma müsait olduğu gibi konular tekrar tartışılacak ve doğal sermayenin mümkün olduğu kadar az harcanması konusunda da bir karara varılacak.

Korumacılık Değil, Doğru Yöne Teşvik

YED Raporu, yeşil ekonomiye yönelik açılımların sürdürülebilir gelişimi sağlamanın yanı sıra yoksullukla mücadeleye de yeni yaklaşımlar getirebileceğinin altını çiziyor. Bunun için de öncelikle kavramsal olarak ekonomiyi yeni baştan düşünmemiz öneriliyor. Bunun ilk adımı olarak da doğal sermayeyi tekrar oluşturmamız ve genişletmemiz gerekiyor. İkinci olarak da günümüzde kahverengi olan sektörleri yeşillendirmek için adımlar atmamız gerekiyor. Rapora göre, düşük karbonlu toplu ulaşım araçlarının olduğu, temiz enerjinin kullanıldığı, atık yönetimi ve geri dönüşüme yatırım yapıldığı bir dünyada, yaygın kanının aksine, yeni işkollarıyla ekonomik büyüme de, istihdam artışı da sağlanabilir. Yeşil ekonominin eğitim altyapısının düzgün kurulması ve mali düzenin temiz kaynakların kullanımına uygun hale getirilmesiyle sürdürülebilir gelişime doğru yumuşak geçiş sağlanabilir. Rapor, yeşil ekonomilerin bir yandan iklim değişikliğini önleyici yeni işkollarını teşvik edip, kahverengi işkollarının ortadan kalkmasının yarattığı kayıpları telafi ederken, hantal mekanizmalara sebebiyet verecek "korumacılık" tuzağından uzak durmaları gerektiğinin de altını çiziyor.

Yeşil Ekonomiye Ölmek

Rapora göre, Yeşil Ekonomiye geçişin en önemli aşamalarından biri de bu sürecin ölçülenmesi olacaktır. Örneğin ülkelerin karbon emisyon oranları ile nüfusun ne kadarının enerji kaynaklarına ulaşamadığının sürekli ölçülmesi gerekiyor. Raporda, söz konusu enerji açıklarına istinaden yenilenebilir enerji yatırımlarına yönelik uygulanabilir hedefler konulması ve bunların hızla harekete geçirilmesi gerektiği ifade ediliyor. Enerji yatırımlarının dışında kurumların geri dönüşüme yönelik hedefler belirlemeleri ve bu hedeflerin takibini yapmaları da oldukça önemli. Geri dönüşüm ölçülenmesinin en önemli değişkenleri arasında ise hammadde ve enerji üretim-tüketim yoğunluğu yer alıyor. YED, doğru modelleme yapıldığı takdirde Yeşil Ekonominin gelecekteki kahverengi ekonomiden bile daha hızlı büyüyebileceğine vurgu yapıyor. Üstelik Yeşil Ekonomide hem enerjiyi hem de doğal kaynakları gerçekten daha verimli kullanabileceğiz. Üstelik bu seferki büyüme gerçekten de alt sınıfların mağduriyetlerini gideren bir büyüme olabilecek.

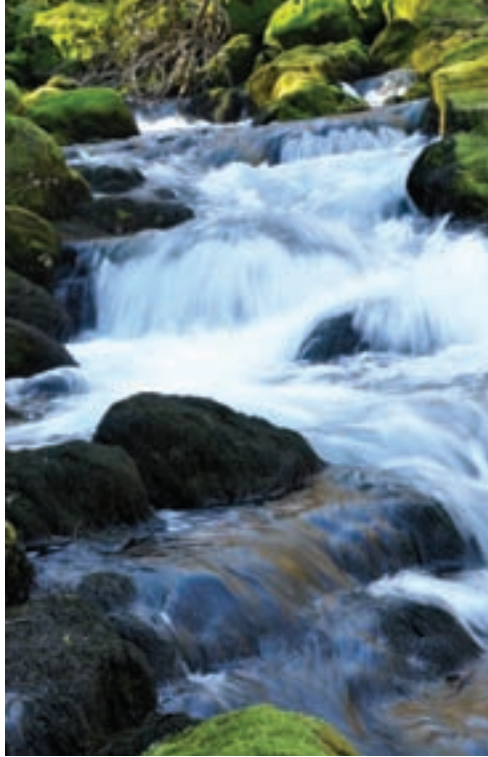
Çevreyle ilgili sorunlar yaklaşık olarak 30-40 yıldır tartışılıyor. Son 10 yıldır ise özellikle iklim değişikliği sayesinde bu tartışmalara kulak tıkıyor olmanın sonuçlarını yaşıyoruz. Tartışmayı yürüten değişik ve zıt düşüncelere sahip çevreler, yıllardır farklı argümanlarla neredeyse bize aynı şeyi söylediler: Ekonomik büyümeyle çevresel sorunların çözümü birlikte olamaz. Ya birini ya da öbürünü seçeceksiniz.

Şimdi tüketim alışkanlıklarımızda ve üretim biçimlerimizde belli değişiklikler yapmamız, bazı alternatif seçenekleri daha fazla dikkate almamız gerektiğinin doğru olduğu ama bunun için ekonomik gelişimden ve büyümeden vazgeçmemiz gerektiği ortaya çıkmaya başlıyor. 600 küsur sayfalık UNEP Raporu'nun özeti bu aslında. Doğayı ve kaynaklarımızı koruyarak da refahımızı koruyabilir, artırabiliriz. Tabii bunun için "refahi" yeniden tanımlamamız gerekecek. Hâlâ ikna olmayanları son bir

Johannesburg Konut İdaresi (JHC)

Raporda sürdürülebilir kalkınma ve yeşil ekonomiye geçiş konusunda yer alan sayısız örnekten biri de, Güney Afrika'da Johannesburg Konut İdaresi (Johannesburg Housing Company - JHC). 1995 yılında kurulan JHC'nin ilk amacı eski Apartheid rejiminin koyduğu bariyerleri kaldırmak ve yıllardır izole edilmiş ve gecekondulara itilmiş yoksul nüfusa yeni barınma imkanı sağlamak. Bu kapsamda, otuz yıldan sonra ilk defa yeni yerleşim yerleri kurulmuş; geçim sıkıntısı yaşayan kiracılara yönelik destek programları oluşturulmuş; kreşler açılmış.

En önemli kistaslarından biri sürdürülebilirlik olan JHC, kendi yönetimi altındaki binalarda enerji tasarrufuna yönelik yatırımlar da gerçekleştirmiş. Bu yatırımlar sensörlü aydınlatmalar, enerji tasarruflu ampuller, kazan daireleri izolasyonu ve su tesisatlarının yenilenmesine kadar her şeyi içeriyor. JHC, binalarını adım adım yeşillendirirken ülkedeki dar gelirli sınıfa da büyük bir istihdam alanı yaratmış oldu. Raporun sık sık vurguladığı gibi, sürdürülebilirlik, refah ve istihdamın bir arada yürüyebilmesinin en güzel örneklerinden biri JHC...

Çevre ekonomisi üzerine uzman bir akademisyen olan Partha Dasgupta ekosistemlerin "Sermaye Varlıkları" olarak tanımlanmasını savunuyor.

defa uyaralım: Böyle devam ederseniz birdenbire elinizde, avucunuzda hiçbir şey kalmayacak. Ne büyüme ve refah, ne de yaşanabilir ve çocuklarımıza bırakılabilir bir doğa parçası... ○

Ulaşım

Bisikletliler Derneği Başkanı
Murat Suyabatmaz:

“Bisikletle, 6 Milyar Cebimizde Kalabilir”

Bisikletle ulaşım sağlayabilir, spor yapabilir ve üstelik çevreyi koruyabilirsiniz. Bisikletliler Derneği Başkanı Murat Suyabatmaz tam da bu yüzden “İsviçre çakısından daha fonksiyonel bir araç” olarak tanımlıyor bisikleti. Suyabatmaz, devlet katında bisikletin de bir ulaşım aracı olarak kabul edilmesi için uğraş veriyor.

Yazı: Balkan TALU Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

**BiSİKLET
PARKI**

PARK ET ve DEVAM ET

Ulaşım

Bize biraz Bisikletliler Derneği'nden bahsedebilir misiniz?

Dernek 2008 yılında kuruldu ama geçmişi 1992 yılına kadar uzanıyor. O dönem dernek çalışması yapan arkadaşların birikimlerinden yararlandık. Sonra da diğer başka kuruluşlarla ortak konseptler oluşturup işbirlikleri yaptık. "Sağlık için bisiklet" dedik; Kalp ve Diyabet Vakfı ile çalıştık. Çevre için bisiklet dedik; TEMA ve ÇEKÜL ile çalıştık. AKUT işle çalışarak doğal afetlerde arama kurtarma çalışmalarında bisiklet konusuna bile girdik. Bu şekilde birçok dernekle işbirliği protokolü yaptık. Çünkü bisiklet kullanılarak hem ulaşım sağlayabilirsiniz, hem sağlığınıza hem de çevreyi koruyabilirsiniz. Bu kadar fonksiyonel başka bir araç yok. İsviçre çakısı bile alsanız bir defada sadece bir iş yapabilirsiniz. Biraz da bu yüzden çok farklı fuarlara katıldık. Aynı hafta içinde hem Turizm Fuarına hem de Enerji Verimliliği Fuarına katıldık. Turizm Fuarına katıldığımızda bir de müjde verdik. Bugüne kadar AB ülkelerinde 66 bin kilometrelik bir bisiklet turizmi yol ağı varken Türkiye'de hiç yoktu. Bu yüzden Türkiye'de bisiklet turizmi yapılamıyordu. Bundan sonra artık Karadeniz bölgesinde bisiklet turizmi yapılabilecek. Orijinal adı "Iron Curtain Trail" olan rotaya,

"Bisikletliler Derneği olarak şu anda ulusal bazda 42 temsilciliğe ulaştık"

Karadeniz'den Türkiye'ye ulaşacak 20 bin km daha ekleniyor. Bisiklet turizmi Avrupa'da 10 milyon kişiyi bulmuş durumda. Bu 10 milyonun 10 binini bile Karadeniz'e gelse bu büyük bir potansiyeldir. Bu yüzden Trabzon ile Samsun hattındaki bütün yerel yönetimleri (valiler, kaymakamlar, belediyeye başkanları) bilgilendirdik.

1992'den beri bisikletle ilgili çalışmalar yürütüyorsunuz. Bu sürecin arka planı konusunda bize biraz bilgi verebilir misiniz?

Ben eski milli bisikletçiyim. Sporculuk dışında hocalık ve idarecilik de yaptım ama sonra gördüm ki bu konuda bir sivil toplum kuruluşuna ihtiyaç var. Ondan sonra 1992 yılında Karadeniz Ereğlisi'nde Bisiklet Sevenler Derneği'ni kurdum. 1996'ya kadar bu dernekte çalışmaya devam ettim. 1999'da İstanbul'a taşındım. O zaman Bisiklet Koruma Kalkınma olan derneğin adını Bisiklet Sevenler Derneği olarak değiştirdik ama var olan eski bir derneğin üstüne yenisini kurup faaliyet yürütmek biraz zor oldu. 2007'de oradaki faaliyetlerimizi sonlandırdık 2008'de şimdiki derneği kurduk.

Geçen sayımızda Yaya Derneği ile konuştuk ve özellikle İngiltere'de çok uzun yıllara dayanan bir yaya hakları

derneği varken bizde ancak 2008 yılında kurulduğunu öğrendik. Sizce neden yıllardır kimsenin aklına gelmemiş böyle bir organizasyon?

1970'lerde, 1980'lerde sivil toplum örgütleri bir gelişim içindeyken önce siyasi saflaşmalar, sonra 1980'lerde de büyük bir gerileme yaşandı. 1990'lardan itibaren tekrardan bir toparlanma oldu. Bizler de 2008 yılında kurduğumuz dernekte bir yenisinden yapılanma oluşturduk. Yeni koyduğumuz hedefler doğrultusunda tüzüğümüzü değiştirdik. Ulusal bazda 42 temsilciliğe ulaştık ve Avrupa Bisikletliler Derneği (ECF) üyesi olduk.

ECF hakkında bilgi verebilir misiniz? Bu tür uluslararası örgütler bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak için neler yapıyorlar?

ECF bir çatı örgütü. Üyeleri arasında Japonya, ABD ve Kanada da var. ECF tarafından yapılan Velocity (Bisiklet Şehirleri) toplantıları daha önce iki yılda bir yapılırken şimdi yıllık olarak gerçekleştiriliyor. Çünkü yurtdışında bisiklet çok fazla önemseniyor. Örneğin New York raylı sistem altyapısını yıllar önce çözmüş bir şehir. Daha önce beş şeritli yollar yapmış olan New York, son dört yılda şeritlerden birini tamamen bisikletlere ayırdı ve 450 kilometrelik yeni bisiklet yolu yaptı.

Sydney, 200 km'lik bir yeşil koridor açıyor. Paris, 400 km'lik yol yaptı. Berlin'de 1000 km'lik yol var. ECF, her yıl bisiklet dostu kentler yarışması yaparak madalyalar dağıtıyor. Portland ve Oregon bu konuda öncüler. San Francisco ve Kaliforniya da arkadan geliyor. Söz konusu şehirlerde bisikletle ulaşımın payı yüzde 60'a ulaşmış durumda.

Türkiye'de bisikletlilerin hayatını kolaylaştıracak birçok şey yok. Sizce nereden başlanmalı?

Elbette yollar da çok önemli ama biz önce bisiklet parkları istiyoruz. Çünkü parkları kurduğunuz zaman potansiyeli görebiliyorsunuz. Birçok belediye ya bisikletten utanıyor ve parkları arkaya atıyor ya da görüntü kirliliği mazeretinin arkasına sığıyor. Şişli Belediyesi encümen kararı aldı, kendi belediye binası önüne park koydu ve belediye dahilindeki bütün alışveriş merkezlerinde bisiklet parklarını zorunlu kıldı. Bizler böyle başarılı örnekleri gördükçe diğer belediyelere de örnek gösteriyoruz. Mesela Samsun Çarşamba Belediyesi'ne gidip "Binanızın önüne bisiklet parkı lazım" dedik. Önce dediler ki "Bisikletliler nerede?" Sağa sola dağınık bir şekilde park ettiklerini ve bunların derli toplu bir yerde durma-

AMAN DİKKAT!

Türkiye'de bisiklet parkları, bisiklet yolları çok sınırlı ama gene de azimli bir bisiklet aşığysanız hâlâ bazı seçenekleriniz var. Tekrar Murat Suyabatmaz'a kulak veriyoruz

■ Bisikletin kalite standartlarını iyi seçin. 100 liralık Çin ve Hindistan parçalarından oluşan bisikletlerden almayın, yolda kalabilirsiniz.

■ Asla trafikte eldivensiz, kasksız bisiklet kullanmayın. Sürekli sağ şeritten gidin, banket boşluklarını kullanmaya çalışın ama çok da kenara inmeyin. Bu sefer cam kırıkları, çamur ve toz bisikletinize zarar verebilir. Normal araçların genişliği 1 metre 75 santim. Otobüs genişliği de 2 metre 20 santim. Yolların genişliği ise yaklaşık 3 buçuk Onun için araçların kenarındaki boşluklar aslında yeterli.

■ Bisiklet kazaları en çok kavşak geçişlerinde olur. Bisiklet sürücülerine önerimiz, görünmez olduğunuzu varsayın. Geçişler için ya yaya yollarını kullanın ya da arabaların geçiş seyri yavaşsa bisikleti önünüzdeki bagaj kapağının ortasına hizalayın. Yanından geçmek zorundaysanız sürücülerle aynadan göz teması kurun ya da tam yanına gidin ki sizi görebilsin.

Ulaşım

Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı EuroVelo, şu anda 45 bin kilometreyi aşmış durumda.

sına ihtiyaç olduğunu söyledik. Şişli örneğini anlattığımızda da “Çok kolay, hemen yaparız” dediler. Yol yapmak külfetli olduğu için önce parklara kaç bisiklet geliyor, ona bakın. Yol yaptığınızda bu rakam yüz katına çıkacaktır. En son İSPARK’la bu konuda görüştük. Bostancı İDO’nun otoparkına önce 10 bisikletlik bir park koyduk, şimdi orada 65 bisiklet park edebiliyor. Aynı tarafta Günaydın’ın otoparkına da 20 bisiklet park edebiliyor. Bu adımlar başarıya ulaşınca 81 alternatif nokta daha belirledik. Bu noktaların 51’ine bisiklet konuldu.

Tabi bunlar buzağının görünen kısmı. Bisiklet yolu da lazım. Aynı insanlar bisiklet yolu dediğinizde “Sahilde var ya” diyor. Sahilde var ama oraya nasıl ulaşılacak? Kent içinde entegre bisiklet yolu yok. Sahile inişi sağlayacak güvenli yollar yok. Sahillerdeki yolların amacı dekorasyon. Bizim amacımız bisikletin ulaşım aracı olarak kabul edilmesi.

Bu hedefi gerçekleştirmek ne kadar mümkün?

Dünyadaki rakamlara baktığımızda kent içi ulaşımın yüzde 50’sinin kısa mesafe (3-6 km) olduğunu görüyorsunuz. Bu mesafenin tamamını bisikletle katetmek mümkün değil. Burada hedeflenebilecek oran yüzde 25. Şu anda bir aylık mavi kart yaklaşık 100 TL. Üç milyonluk nüfus ayda yüz lira tasarruf ederse 300 milyon tasarruf eder. Yılda yaklaşık 4 trilyon eder. Bunu genel nüfusa uygularsak tasarruf miktarı yaklaşık 20 trilyon olur. Dolayısıyla devlet de 6 trilyonluk petrol giderinden kurtulabilir. Bu arada bu kadar nüfus bedavadan egzersiz yaptığı için normalde buna harcaacağı paradan da kurtulacak.

Yerel yönetimlerin başka somut projeleri var mı bisikletlilere yönelik? Sizinle diyalogları nasıl?

Bize bisiklet yolu için danışmaya gelen belediyeler de var, “Ben yaptım oldu”

diyenler de var. Mesela bizim görüşlerimizi hiç önemsemeyip demode olmuş bir bisiklet yolunu devreye sokup bu yolu kullanacaksın, diye dayatan belediyeler var. Samsun Büyükşehir, Atakum, Giresun, Konya ve Antalya belediyelerini pozitif örnek olarak gösterebiliriz. Samatya’da, daha önceki kavşak çalışmaları nedeniyle yok olmuş bir bisiklet yolu tekrar ortaya çıkarıldı. Kavşak geçişlerini bypass ederek 10 km’lik bir bisiklet yolu elde ettik. Bu hat Yenikapı’ya kadar uzanıyor. Samatya gibi kavşak düzenlemeleri Maltepe’de de yapıldı. Gönümüzden geçen bu yılki master planına bisiklet yollarının da eklenmesi ama maalesef şu anda bizi pek dinlemediler ve belediyeler sadece ana arterlerden sorumludur deyip, kestirip attılar. Halbuki belli pilot alanları, Ataköy gibi, örümcek ağı misali bisiklet yoluyla donatmak gerekir. Böylece herkes günlük yaşamında bir noktadan diğerine bisikletle ulaşabilir. Bu Beylikdüzü’nde

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK®
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

Sürdürülebilirlik Akademisi Programı

17
2011
Mayıs

Sürdürülebilirlik Akademisi

Boğaziçi Üniversitesi'nde
Greenfest Programında
Gençlerle Buluşuyor...

Sürdürülebilir Gelecek İçin

www.surdurulebilirlikakademisi.com

www.odakkurumsal.com.tr

Yer : Boğaziçi Üniversitesi
"İbrahim Bodur Salonu"
Bilgi : Sena Özgören
Tel : (0212) 274 25 16-17
Faks : (0212) 274 25 62
e-mail : sozgoren@odakkurumsal.com.tr

EKOIQ Dergisi'nin desteği ile yayınlanmıştır.

Ulaşım

de, Şişli-Taksim hattında da, Kurtköy veya Zeytinburnu'nda da yapılabilir.

Bisikletin bir ulaşım aracı haline gelmesinde ne gibi engeller var?

Aklın yolu bir, herkes her şeyin farkında ama bir tek yöneticiler durumun farkında değil. Örneğin enerji verimliliği fuarından yedi ay önce Enerji Bakanlığı'nı ziyaret ettim ve dedim ki: "Enerji Verimliliği (ENVER) Projeniz çok güzel ama bisikleti işin içine neden katmadınız?". Daha sonra Bakanlık TÜİK'e bir anket yaptırmış. Anketörler evlere bizzat gitmiş. Bisikletle ilgili dört tane soru sormuşlar. Hatta bu yüzden müdürlerinden biraz fırça yemişler. Sorulardan biri; bisiklet bir ulaşım aracı mıdır yoksa oyuncak mı? Katılımcıların sadece yüzde 33'ü oyuncak demiş. Yüzde 66 ise bisiklet ulaşım aracıdır, demiş. Ben de Enerji Verimliliği Fuarında Ulaştırma Bakanlığı tarafından düzenlenen panelde söz aldığımda "Hayatının bir döneminde bisiklet kullanmış olanlar elini kaldırsın" dedim bütün eller kalktı. "Bisiklet sevenler elini kaldırsın" dedim, gene herkes elini kaldırdı. "Gerçekli altyapı olsaydı kısa mesafe ulaşımını bisikletle yapar mıydınız" dedim, herkes evet dedi. Oturum başkanı da Ulaştırma Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanıydı. O yüzden dedim ki Türk halkının yüzde 66'sı bisikleti ulaşım aracı olarak görüyor. Buradaki katılımcıların hepsi bisikleti ulaşım aracı olarak kullanmaya hazır ama Ulaştırma Bakanlığı stratejilerine bisiklet dahil değil. Bu işte bir yanlışlık var Bu çalışmalarımız sonuç verdi ve

Çevre Bakanlığı bizi Ulaştırma Bakanlığı ile ortak yaptığı bir çalışmaya davet etti. Enerji Bakanlığı'nı içten fethettik. Bunu gibi başka devlet kurumlarından da danışmanlık talepleri, ortak çalıştay teklifleri var.

Bize biraz da EuroVelo ile ortak çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Uzun ismi Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı olan EuroVelo, Avrupa Bisiklet Federasyonunun en önemli projelerinden biri. Sürdürülebilir turizm konusunda da çok önemli çalışmalar yapıyor. Özellikle Schengen vizesi kalktıktan sonra bisiklet turizmi de yaygınlaştı. Avrupa'da kent içi ulaşım dışında doğa parkurları da var. Almanya'da doğa gezintisi yapmak istediğinizde 40 bin km'lik doğa parkuru var. Bizde bir km bile yok. Eurovelo'nun yol ağı toplamda 66 bin kilometreyi buluyor. Bunun 45 bin km'si bitmiş durumda. İsterse-niz North Cape'den çıkar, Atina ve Kıbrıs Rum Kesimi'ne veya Moskova'ya kadar bisikletle gidebilirsiniz. Şu anda var olan 12 yolun dışında 13. yol hattı üzerinde çalışılıyor. Biz de bunun çalıştaylarına katıldık. Doğasına el sürülmemiş eski demir perde ülkeleri turizme kazandırılmak isteniyor. Yol Kuzey, Orta ve Güney bölümlerinden oluşuyor. Güney bölümü Yunanistan ve Bulgaristan'dan geçiyor, Karadeniz sınırında bitiyor. Bu arada Avrupa Komisyonu'nun ilginç bir kararı var. Makedonya ve Yunanistan arasında sırf bisikletlilerin geçişi için özel bir gümrük kapısı açıldı. Şimdi de Bulgaristan ve Türkiye sınırına aynı şekilde bir gümrük kapısı açılması söz konusu. Bu konuda İstanbul kilit noktalardan biri olacak çünkü 7 bin km'lik parkurda başlangıç ya da bitiş noktalarından biri olarak İstanbul veya Bulgaristan seçeneklerini kullanacak bisikletli için en yakın, en büyük ve en işlek havaalanı Atatürk Havalimanı. ○

"Niye Arabayla Geleyim ki!"

Bazı belediyelerin yetkilileri, "Bizim size ihtiyacımız yok, internette bulunuyoruz" diyor. Sonradan arayıp, "Biz park yeri yaptık ama niye kimse kullanmıyor?" diye soruyor. Kullanmaz tabii çünkü artık bisikletler tekerleklerden değil, gövdeden kilitleniyor. Dolayısıyla artık tekerin vidalarını hafif gevşetip bisikleti götürmek mümkün yani bu park şekli güvenli değil. Bir keresinde de belediye binasının arkasında üçüncü bir yere taşınmış olan park yerini ön tarafa taşıttım. Önce itiraz ettiler: "Bütün gün personel park edip dolduruyor otoparkı". Ben de dedim ki "Bakın şu

anda saat 16:00. 16:30'da vezneler kapanıyor. 16:45'te bir bakalım, bisiklet var mı" Gerçekten de 16:45'te bütün bisikletler gitmişti. Yeri değiştirdikten sonra bir vatandaşa sorduk "Nasıl buldunuz yeni park yerini?" diye. "Kim yaptıysa Allah razı olsun. Atmışlardı bizi üçüncü bir yere. Ta arkadan yüz metre yürüyorduk" dedi. Esnaf olduğunu öğrenince neden arabasıyla gelmediğini sordum. "Arabayla gelsem 20 milyon benzin, 10 milyon otopark parası ödeyeceğim. Park etmek için de iki saat dolanacağım. Bisikletle gelir, bütün bu işleri 5 dakikada hallederim" dedi.

Yeşil Rekabet ve Yeşil İş Liderleri
6-7 Ekim'de
3 kez biraraya geliyor.
Sürdürülebilir gelecek için
yeşil iş dünyasının güçlü platformu.

Çözüm Ortakları

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

Sürdürülebilirlik Raporları Ne İşe Yarıyor?

İyi ya da kötü, sürdürülebilirlik raporlaması son yıllarda belirli bir profesyonelliğe erişmiş durumda. Ancak bu sürecin raporları okuyanların beklentileriyle aynı doğrultuda olup olmadığı ve raporlama sürecinin raporlama yapan şirketlere ne şekilde fayda sağladığı konusunda bazı soru işaretleri halen mevcut. Bu soru işaretlerinin giderilmesi için KPMG, SustainAbility ve Futerra kuruluşlarının 2009 ile Mayıs 2010 arasında dünya çapında yürüttükleri anket çalışması ortaya çok çarpıcı bilgiler koyuyor.

Derleyen: Gülin KUTLUAY

Günümüzde dünyanın önde gelen şirketleri ürün portföylerini “yeşillendirdiklerini” veya sermayelerini artırırken karbon emisyonlarını yarıladıklarını duyurmak için birbirleri ile yarışırken tedarikçilerinin de kendilerini bu yolculukta takip etmelerini istiyorlar. Aynı durum sürdürülebilirlik raporlaması için de geçerli. İlk finansal olmayan raporlar 20 yılı aşkın bir süre önce yazılıyor, raporlama sadece son 10 yıldır taahhüt ve performans yönetim aracı olarak kullanılıyor. Bugün, ana yıllık raporlama sürecine entegre olmakla birlikte sürdürülebilirlik raporlaması gittikçe artan bir şekilde temel bir zorunluluk olarak değerlendiriliyor.

İyi ya da kötü, sürdürülebilirlik raporlaması son yıllarda profesyonelleşmiş durumda. Ancak bu sürecin raporları okuyanların beklentileriyle aynı doğrultuda olup olmadığı ve raporlama sürecinin raporlama yapan şirketlere ne şekilde faydalı olacağı konusunda bazı soru işaretleri halen mevcut. Bu soru işaretlerinin giderilmesi için KPMG ile SustainAbility ve Futerra'nın yürütüp, Global Reporting Initiative'in (GRI) desteklediği bir anket çalışması yapılmış. 2009 ile Mayıs 2010 arasında yürütülen ve amacı şirketlerin sürdürülebilirlik performansları üzerine raporlama yapma nedenlerini kavramak ve bu raporların şeffaflığını, sorumluluğunu güçlendirmek olan anket, 5000'den fazla Raportör ve Okurun katılımıyla gerçekleştirilmiş. 90'dan fazla raporlama kuruluşunun yer aldığı ankete yüzde 73'ü Brezilya'dan, yüzde 10'u Hindistan'dan ve yüzde 5'i Amerika'dan olmak üzere toplam 5227 okur katılmış bulunuyor. Raporlamanın daha iyi anlaşılabilmesi için Raportörler üç adet çoktan seçmeli soruya cevap verirken, Okuyuculara -üçü Raportörlere sorulan sorularla aynı olmak üzere- 12 adet çoktan seçmeli soru sorulmuş.

Rapor Nedir?

Söz konusu ankette raporlama bir bütün olarak ele alınmış. Raporlama, sonuç raporunun oluşturulması, veri toplama, gerekliliğin belirlenmesi, paydaşları dahil etme ve farklı araçlarla bilginin dağıtılmasının dahil olduğu bir süreçten oluşuyor. Tüm bu prosesin bir çıktısı olan “Rapor” basılı bir doküman veya etkileşimli bir araç gibi çeşitli formlar alabiliyor.

Ankette “Okur” olarak adlandırılanlar, bir kuruluşun raporlama çıktısı ile ilişkisi olan her bir paydaşı ifade ediyor. Bu ilişki “derinlemesine okumak”tan, bir şirketin web sayfasındaki sadece belirli bir ögeyi gözden geçirmeye kadar farklı şekillerde olabiliyor. Ankete katılanlar ortalama olarak üç adet rapordan biraz fazlasına bakmışken, en verimli Okurların ise (%5) bir yılda 10 ile 20 arasında rapor okuduğu ortaya çıkıyor.

Söz konusu anketin sonuçları Raportörlere ve standart koyuculara raporlama tekniklerini yavaş yavaş geliştirmek için işaretler ve bakış açısı sunuyor. Bununla birlikte anketten edinilen izlenimler, raporlamanın etkisini değerlendirme konusunda iki anahtar soru ortaya koyuyor:

Raporlama

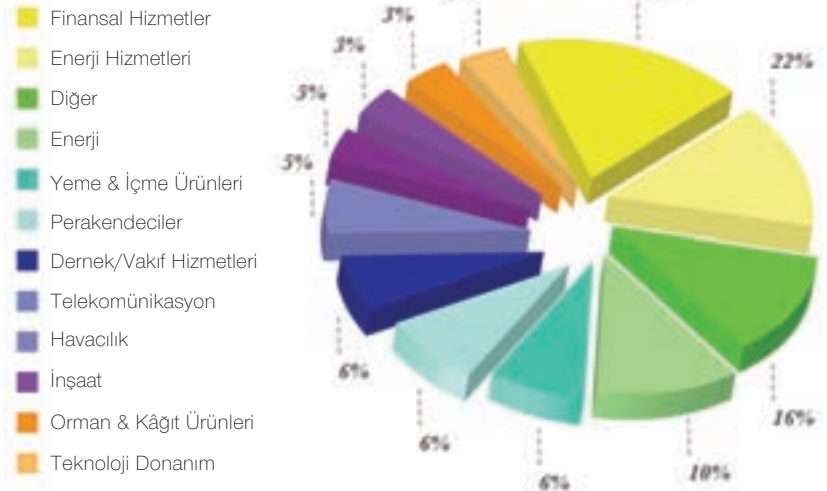
1- Raporlar bu kadar az okunurken ve önemli bölgesel farklılıklar varken acaba küresel bir perspektif belirlenebilir mi?

2- Eğer Okurlar sadece az miktarda raporu gözden geçirirse, RCA ve diğerleri gibi halka açık oylama metodolojileri “en iyi Raportör”ü doğru olarak seçebilir mi?

1- Raporlamanın Geleceği Küresel

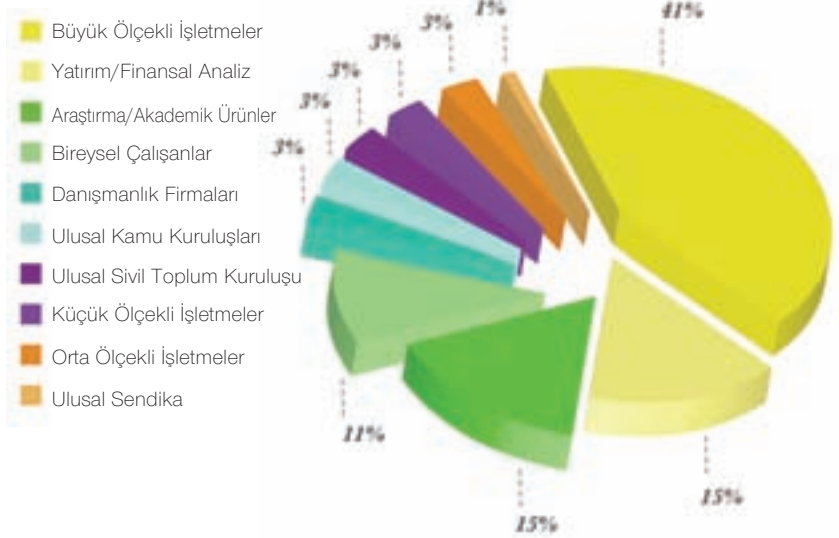
Söz konusu raporun ilk sonucu hem heyecan verici hem de tartışma yaratıcı. Rapora göre Avrupa ve Kuzey Amerika'nın yıllar süren üstünlüğünden sonra diğer ülkeler de artık ciddi şekilde yarışa dahil olmuş durumda. 2008 yılında yapılan ankette, ankete cevap veren 2000 adet okurun yarısı Batı Avrupa'danken, söz konusu ikinci ankette sadece Brezilya'dan katılan 3700 okur anketin yüzde 70'ini oluşturuyor. Halen Avrupa ve ötesinden önemli miktarda katılım olsa da, Brezilyalıların katılımcı sayısındaki muazzam artış bu katılımı önemsiz kılmış gözüküyor. Brezilya gibi Çin (4 kat) ve Hindistan (20 kat) katılımları da artmış durumda. Kültürel standartlar, dil ve teknolojiye erişim bu okurların raporlamaya karşı tavırlarını etkiliyor görünse de sadece sayılar üzerinden konuşulacak olursa, BRIC (Brezilya, Hindistan, Çin) raporlarının çok fazla potansiyel okuyucusu olduğu söylenebilir. Son 3 yılda, Brezilya'dan GRI Raporlar Listesi'ne kaydedilen rapor sayısı ikiye katlanmış durumda. Keza Çin GRI Raporlar Listesi'nde 2009'da 24. sıradayken, 2008-2009 arasındaki sayıyı 3'e katlayarak 8. sıraya yükselmiş. 2008'de yapılan ankette katılımın çoğunun Batı Avrupa'dan olması, son 15 yılda sürdürülebilirlik raporlamasındaki gelişme ve ivmeyi göz önüne alınca şaşırtıcı bir sonuç değil. Ancak ileride yapılacak anketlerde, katılımın çoğunluğunun Avrupa dışından olacağı bekleniyor.

Sektörlere göre Raportörler

Ankette “Okur” olarak adlandırılanlar, bir kuruluşun raporlama çıktısı ile ilişkisi olan her bir paydaşı ifade ediyor. Bu ilişki “derinlemesine okumak”tan, bir şirketin web sayfasındaki sadece belirli bir ögeyi gözden geçirmeye kadar farklı şekillerde olabilir.

Sektörlere göre “Okur”lar

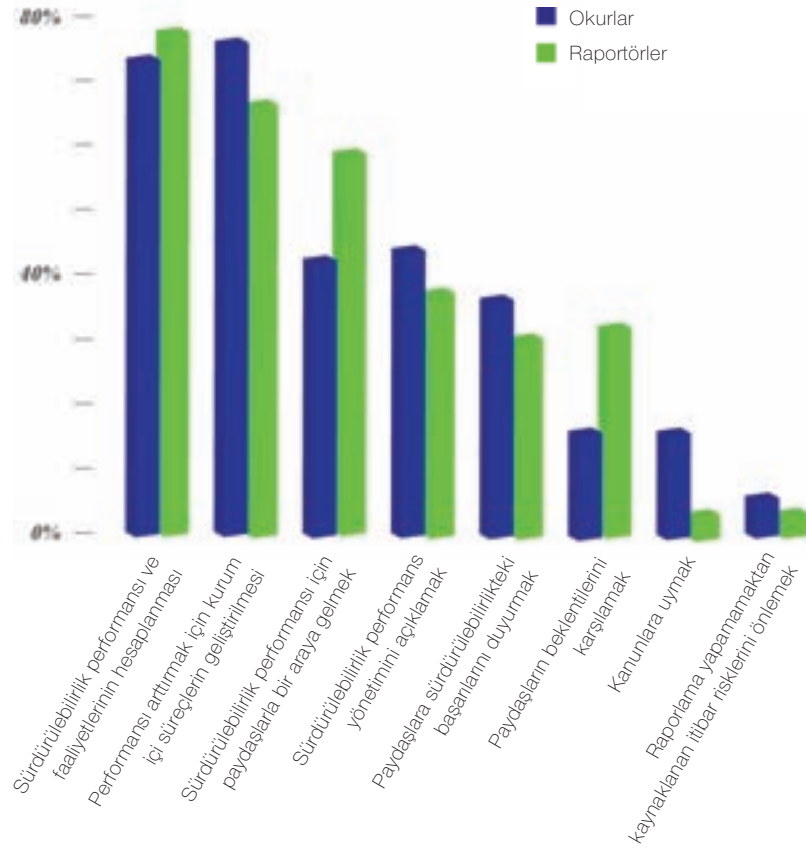

2- Raporlamanın Amacı Performans

Günümüzde birçok kuruluş “neden sürdürülebilirlik üzerine raporlama yapalım?” sorusunu soruyor. Aslında sorunun basitliği önemini gizliyor. Bu soruya cevap verebilmek için konunun muhatabı her iki tarafı da göz önünde bulundurmak gerekiyor: Raporları yazanlar (Raportörler) ve raporları okuyanlar (Okurlar). Rapor yazanlar veri toplamak ve farklı araçlarla sürdürülebilirlik performanslarını sunmak için finansal ve diğer kaynaklarını harcarken, Okurlar uzun ve değerli vakitlerini raporları okumakla ve bilgiyi kullanmakla geçiriyorlar.

Sözkonusu anketin cevapları incele-nirken iki şaşırtıcı sonuç ortaya çıkıyor. Bunlardan birincisi kanunların sürdürülebilirlik gündeminin ilerletilmesinde önemli bir etken olmadığı. Raportörlere kuruluşların neden sürdürülebilirlik raporlaması yapmaları gerektiğine inandıkları sorulduğunda, kanun baskısının çok düşük seviyelerde (sadece %4) kaldığı gözlemleniyor. İkinci olarak, itibar da düşük puanlanan motivasyon şekillerinden. Tüm Okurların sadece yüzde 3’ü itibar riskinin esas raporlama nedenleri olduğunu belirtmişler ve Raportörlerle bu konuda hemfikirler. Kendilerini “danışman grup” olarak adlandıran Okurlar ise hem kanunların hem de itibar riskinin raporlama için önemli bir motivasyon olduğu konusunda aynı fikirde değiller. Sözkonusu grup dış baskıyı, kuruluşların kendilerine veya diğer Okurlara göre daha fazla önemli bir konu olarak ele alıyor. Çünkü yüzde 9’u raporlama nedeni olarak “kanunlara uyma” seçeneğini işaretlemiş. Ancak daha fazla bir kısım (%10) “raporlama yapmadan kaynaklanan itibar riskini önleme” veya “paydaş beklentilerini karşılama” (%31) seçeneklerini seçmişler. Burada yüzde 31’lik payla ikinci cevap danışmanların pay-

Bir kuruluş sizce neden sürdürülebilirlik raporlaması yapmalı?

Raportörlere kuruluşların neden sürdürülebilirlik raporlaması yapmaları gerektiğine inandıkları sorulduğunda, kanun baskısının çok düşük seviyelerde (sadece %4) kaldığı gözlemleniyor.

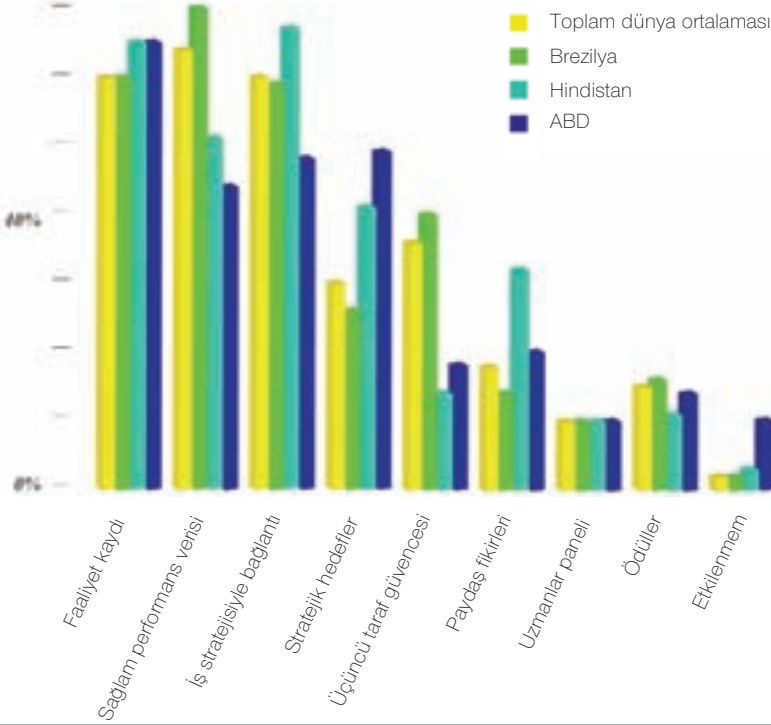
daşların beklentilerinin önemli olduğu konusunda Raportörlerle hemfikir olduklarını gösteriyor.

Anketten çıkan diğer önemli sonuçlardan biri, daha iyi performans isteğinin raporlamayı güdülediği. Hem Okurlar hem de Raportörler, raporlama amaçları için ilk iki sırada “dahili prosesleri geliştirmek” ve “sürdürülebilirlik performansının izah edilmesi” olduğunu belirtmişler. Okurların görmek istedikleri ilk ve en önemli şey, performans izahı; üçüncü parti onayları, yönetmelikler ya da standartları sağlamak için kutuları

işaretleme değil. Okurlar, belirli konularda zamanla açıkça ilerleme gösteren sağlam veri, amaçlara ulaşmak için sabit faaliyet performansı ve son olarak sürdürülebilirlik ve iş stratejisi arasında açık bir bağlantı istiyorlar. Ülke bazında ise ilginç farklılıklar ortaya çıkıyor. Örneğin Amerikalılar için öncelik sabit faaliyet performansıyken, Brezilyalılar genellikle sağlam veri okumayla ilgileniyorlar. Okurların az bir kısmı (%15) raporlamayı şirketleri kıyaslamak için kullanıyorlar. Bu sonuç, özellikle amacı her şirketin ölçülebilir ve karşılaştırı-

Raporlama

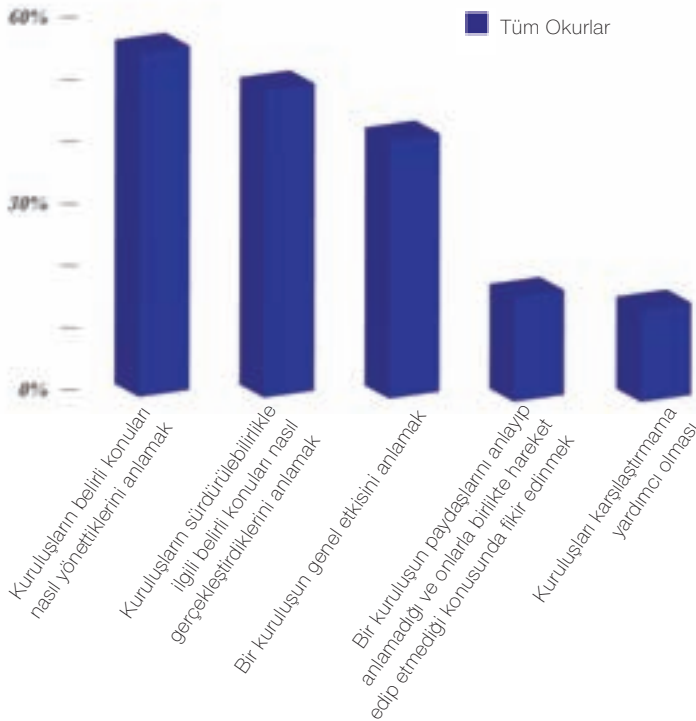
Aşağıdakilerden hangileri bir kuruluşun sürdürülebilirlik taahhüdüne ve stratejisine güvenmenizde ilk üç etkenden biridir?

Rapora göre en üretken okurlar olan Danışmanlar sürdürülebilirlik raporlarını şirketleri karşılaştırmak için kullanıyorlar (%33). Bu da bizi yatırımcılara getiriyor.

labilir raporlama yapabilmesi için izleyebileceği tutarlı, planlanmış bir çerçeve sunmak olan GRI ve G3 yönergesi göz önüne alındığında çok ilginç. Sözkonusu rapora göre en üretken okurlar olan Danışmanlar sürdürülebilirlik raporlarını şirketleri karşılaştırmak için kullanıyorlar (%33). Bu da bizi yatırımcılara getiriyor. Rapora göre diğer paydaşlara kıyasla yatırımcılar sürdürülebilirlik raporlarının önemsiz okurları. Yüzde 5'lik toplam ortalamaya kıyasla sadece yüzde 3'ü yılda 10 veya daha fazla rapor okuyor. Bu sonucu birkaç şekilde yorumlayabiliriz; örneğin yatırımcılar, "kaynak" raporları, toplanmış veriler, karşılaştırmalar veya endüstri sıralamalarından daha az kullanıyorlar diyebiliriz.

Sürdürülebilirlik raporlarına danışmak istemenizin esas sebebi nedir?

3- Raporlama Paydaş Yükümlülüğü Değildir

Sözkonusu ankete göre Okurlar ve Raportörler raporlamanın temel amacı olarak performansa öncelik tanımak konusunda hemfikirler. Yükümlülük konusunda ise ana farklılıklar ortaya çıkmaya başlıyor. Anket sonuçlarına göre Raportörlerin üçte biri paydaşların beklentilerini karşılamak için raporlama yapıyorlar. Kendileri de aynı zamanda paydaş olan okurlar ise, şirketlerin neden raporlama yapması gerektiği konusunda yükümlülüğü son üç sıraya koyarak buna karşı geliyorlar. Paydaşların beklentileri tabii ki önemli ancak, raporlamanın okurları

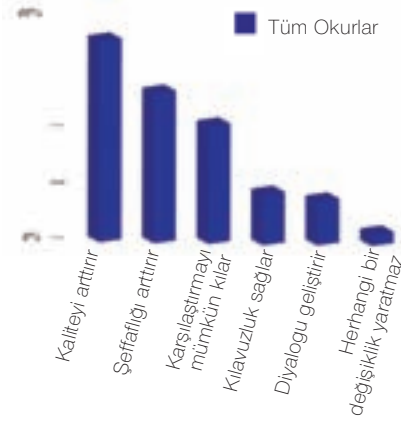
memnun edecek bir araç değil performans izahı olduğunu da unutmamak gerekiyor. Ankete katılan Raportörlerin yüzde 57'si raporlama nedenleri olarak ilk üç sıraya "paydaşlarla bağlantı" seçeneğini koyuyorlar. Buna ila- veten, okurların yüzde 17'si raporlamayı, bir kuruluş ile nasıl daha fazla iş birliği yapılabileceği konusunda bilgi kaynağı olarak kullandıklarını iddia ediyorlar. Bütün bunlara bakıldığında, raporlamanın etkili bir paydaş bağlama aracı olduğu genel kanısının kesinlikle sorgulanması gerektiği sonucu ortaya çıkıyor.

4- Raporlama Güvenilirdir

2006 yılında Eldman Trust Barometer tarafından bulunan en etkili güven faktörleri kuruluşların ürün ve servis performansının nasıl olduğu ve müşteri hizmetlerinin nasıl işlediği idi. 2010'da ise şeffaf ve dürüst uygulamalar en önemli kriterler haline gelmiş durumda.

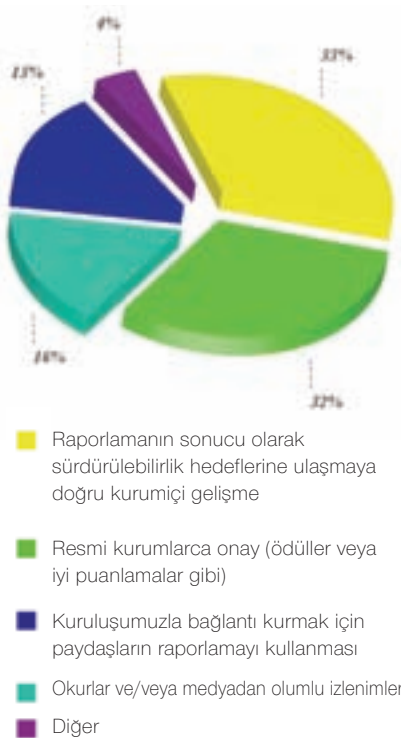
Sürdürülebilirlik Raporlamanın rolü, bir kuruluşun şeffaf ve net bir resmini ortaya koymaktır. Sözkonusu anketin önemli bir parçası raporlamanın hangi yönüyle paydaşlarda güven oluşturup, hangi yönüyle bunun aksine sebep olduğunu ortaya koymak olarak gözüküyor. Sonuçlara göre, okurların yüzde 90'ı raporlamayı gözboya- ma olarak nitelendirmiyor. Raporlama "sadece gözboya" olamayacağına göre, burada esas soru raporlamanın bir şirketin sürdürülebilirlik gelişimini tam olarak resmedip etmediği. Ankete göre, okurların yüzde 59'u raporlamanın kuruluşun neyi önemli bulduğunu gösterdiği ifadesine "katılmış" veya "kesinlikle katılmış". Ancak okurların sadece yüzde 10'u, raporlamanın kuruluş hakkında tam bir resim ortaya koyduğuna inanıyor. Diğer paydaş gruplarına nazaran yatırımcılar ise performans verilerine çok daha

Sizce GRI gibi standartların sürdürülebilirlik raporlaması üzerindeki en önemli etkisi nedir?

Okurlardan sürdürülebilirlik raporlarında standartların etkisini değerlendirmeleri istendiğinde, yüzde 35'i "gelişmiş kaliteyi" seçiyor.

Sürdürülebilirlik raporlamanızın başarısını ölçen kriterler nelerdir?

fazla önem veriyor. Yatırımcıların yüzde 70'i bir kuruluşun sürdürülebilirlik taahhüdüne güvenmek konusunda performans verilerini birinci faktör olarak seçmiş durumda. Şaşırtıcı bir şekilde, işçi kurumları, kamu daireleri ve derecelendirme ajanslarından gelen cevapların yüzde 74-78 kadarına göre, bu grup okur sağlam performans verilerini her şeyin üstünde tutuyor. Okurlar ise sürdürülebilirlik anlamında performansın güven için çok önemli olduğu konusunda hemfikirler. Bu konudaki cevaplar da yine bölgesel olarak farklılıklar gösteriyor.

5- Standartlar Önemlidir

Ankete göre daha fazla güven temin edebilmek için kuruluşların cevap vermesi gereken en mantıklı soru "performans ile sürdürülebilirlik ve iş stratejisi arasındaki bağlantı en iyi nasıl sağlanır?" olmalı. Bağımsız standartlar bu sorunun cevabında açık bir rol oynuyor çünkü standartlar güven oluşturmada önemli bir etken. Anket sonuçlarına göre, okurlara sürdürülebilirlik raporlarında standartların (GRI Kılavuzu gibi) etkisini değerlendirmeleri istendiğinde, yüzde 35'i "gelişmiş kaliteyi", yüzde 26'sı ise "şeffaflığı" seçmiş gözüküyor. İlginç bir şekilde "karşılaştırma yapabilmek", Okurların yüzde 20'sinden gelen oylarla üçüncü sırada yer alıyor. Ancak bu sonuçlar sürdürülebilirlik raporlarını en çok kullanan danışmanlarca verilen cevaplarla çelişiyor. Danışmanlar, GRI'nın müşterilere bir kılavuz sunduğunu düşünüyorlar. Okurlar da standartları kullanmanın karşılaştırmayı kolaylaştırdığına inanıyorlar. Sonuçlar yine bölgesel olarak değişiklikler gösteriyor. Örneğin yüzde 26'lık genel ortalamaya karşın, Amerikalı okurların sadece yüzde 19'u standartların şeffaflığı geliştirdiğini belirtiyor.

Raporlama

6- Her Güvence Eşit Değildir

“Başka hangi faktörler raporlamayı etkiler?” sorusunun yanıtlarında aklara gelen diğer bir konu da güvence. Bilindiği üzere raportörler raporların başarılı addedilebilmesi için harici makamlarca geçerli kılınmasına ihtiyaç duyulduğunun çoktan farkındalar. Söz konusu ankete göre Raportörlerin 2/3'ünden fazlası harici onay, pozitif geribildirim veya raporun kullanımını ana başarı faktörü olarak gösteriyorlar.

Harici teminatın ticarete güveni oluşturmak için katkı sağlayıcı bir faktör olduğu oldukça açık. Anket sonuçlarına göre bir kuruluşun sürdürülebilirlik taahhüdünde neyin güven oluşturduğu sorulduğunda okurların yüzde 80'i ilk üç seçimlerini “harici bir katkı” seçeneğinden yana kullanıyorlar.

Üçüncü taraf güvencesi harici geribildirim mekanizmalarının tümü içinde en yüksek puanı alıyor. Paydaş fikirleri de bunu yakından takip ediyor. Diğer cevaplarda olduğu gibi burada da bölgesel olarak çok belirli farklılıklar gözleniyor.

Sürdürülebilirlik raporlarının okunmadığı veya kullanılmadığı şeklinde yakın kuruluşların, hiçbir geribildirim almadıkları sürece düzenli raporlamanın nasıl bir faydası olduğunu sorgulamaları gayet doğal. Ancak okurlar

Raporları nasıl kullandıkları sorulduğunda okurların yüzde 56'sı raporları ürün ve servisler konusunda bilgi almak için kullandığını söylüyor.

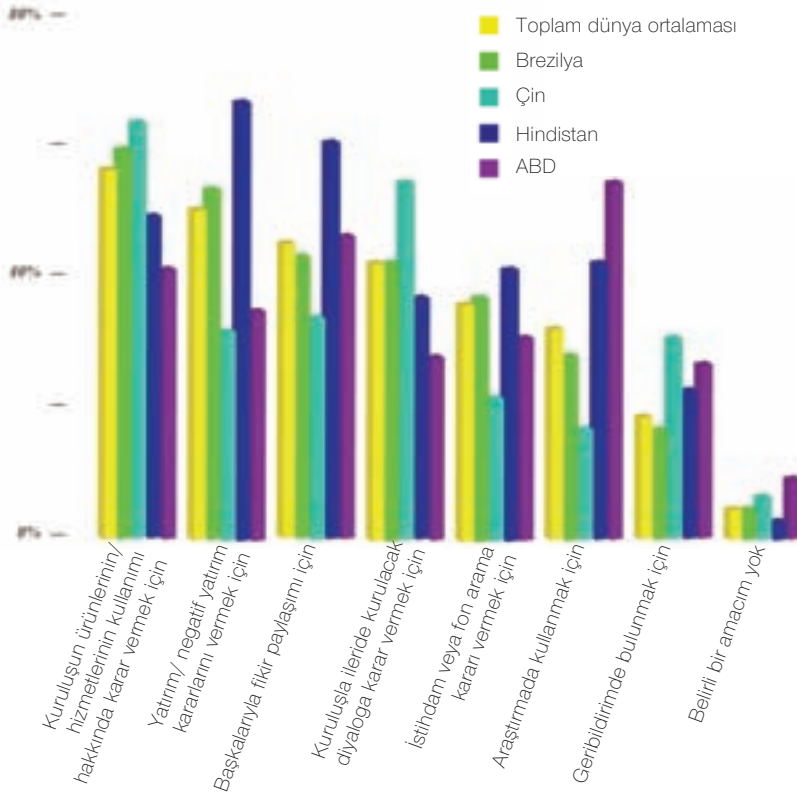
geribildirimde bulunma zorunluluğu hissetmiyorlar. Ankete göre okurların sadece yüzde 20'den daha az bir kısmı geribildirimde bulunuyor. Bu da gösteriyor ki, raporlama nadiren kuruluşlarla iki taraflı bir diyalog şeklinde sonuçlanıyor. Ancak bu, okurların raporlardan aldıkları bilgilere göre hareket etmedikleri anlamına gelmiyor.

Sürdürülebilirlik raporlarını nasıl kullandıkları sorulduğunda okurların yarısından fazlası (%56'sı) raporları ürün ve servisler konusunda bilgi almak için; kalan yarısı ise yatırım kararı vermek için kullandığını belirtiyor. Diğer bir ilginç noktaysa, raporlamanın kendisinin bile okurların düşüncelerini olumlu yönde etkilemesi. Raporlamanın kendisini iyi performans yönetimi için bir aracı olarak gören okurlar (%97), sağlam performans verisi temin etmeyi, yapılan işlerin temiz bir kaydının tutulmasını ve iş stratejisiyle bağlantı sağlanmasını kuruluşların sürdürülebilirlik taahhütlerine güvenmelerindeki ilk üç faktör olarak tanımlıyorlar. Bu durumda okurların yüzde 60'ının sürdürülebilirlik raporu okumanın kendileriyle kuruluş arasındaki ilişkiyi ve kuruluşa olan bağlılıklarını pozitif yönde etkilediğini ileri sürmeleri hiç de şaşırtıcı gözüküyor.

7- Okurlar Birbirlerini Etkiler

Anket sonuçlarına göre okurların neredeyse yarısı (%45) sürdürülebilirlik raporlarındaki bilgiyi bakış açılarını veya fikirlerini diğerleriyle paylaşmak için kullanıyorlar. Bu demek oluyor ki, kuruluş rapor hakkında geribildirim almazken, raporun okurda yarattığı etki diğerleriyle paylaşılabilir. Diyaloglarda yine ülkelere göre önemli değişiklikler göze çarpıyor. Örneğin, raporları daha çok diyalog kurmak için kullanan (%54) Çinli okurların sadece yüzde 22'si raporları istihdam veya fon fırsatları için kullanıyor (toplamda %36).

Okurlar sürdürülebilirlik raporlarından elde ettikleri bilgiyi nasıl kullanıyorlar?

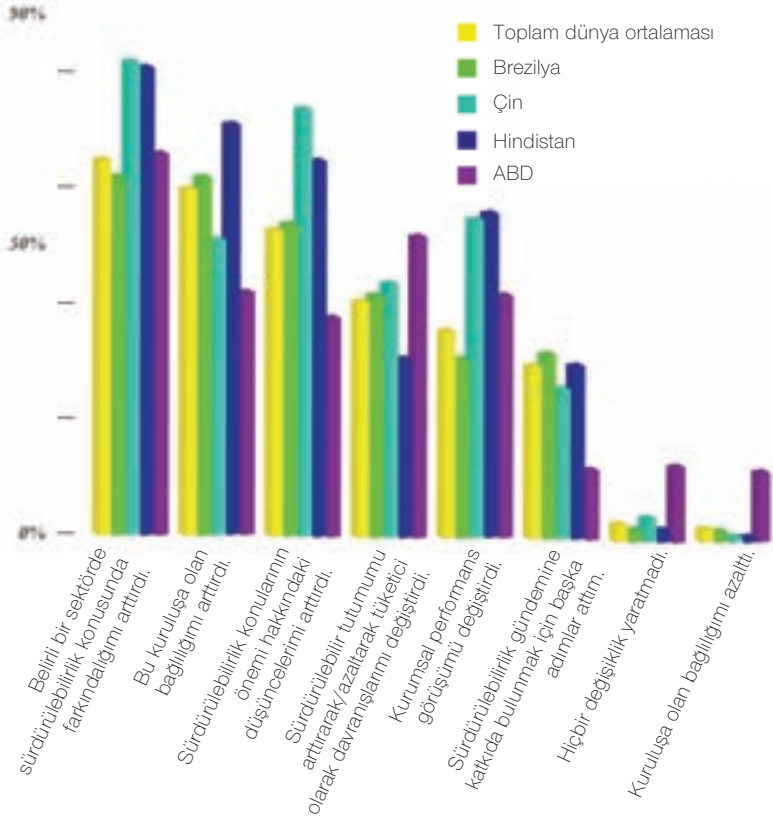
7. GERİ DÖNÜŞÜM, ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ VE ATIK YÖNETİMİ ULUSLARARASI FUARI

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR.

Raporlama

Bir kuruluşün sürdürülebilirlik raporunu okumak uzun vadede tutum ve davranışlarınızı nasıl etkiledi?

Okurların %50'sinden fazlası raporları, bir şirketin ürünlerini veya hizmetlerini kullanıp kullanmamak ve yatırım kararları almak için kullandıklarını belirtiyor.

Hindistan'da ise raporlar çok yoğun olarak yatırım/negatif yatırım kararlarını belirlemek için kullanılıyor (%66). Ancak Hintli okurların çoğunluğu (%60) diğerlerine bireysel raporlardan da bahsediyorlar.

8- Raporlama Davranışları Değiştirir

Ankete göre "Okur" diye adlandırılan grup, raporlama yapan kuruluşların ürünlerini ve servislerini sürdürülebilirlik raporlarına göre alıyor, yatırım yapıyor veya iş arıyorlar. Aynı okurlar raporlamayı kuruluşların tutumlarının değişmesi için bir araç olarak ele

alıyorlar. Eğer raporlama kuruluşların tutumlarını açıkça değiştiriyorsa Okurların tutumlarını nasıl değiştirir? Ankete göre sürdürülebilirlik raporlaması sürdürülebilirlik konularında fikirlerini belirterek (belirli kuruluşlar dışında), belirli bir kuruluş hakkında görüşlerini belirterek ve tutumlarında kesin bir değişikliği tetikleyerek paydaşları önemli ölçüde etkiliyor.

Görünen o ki, okurların yüzde 60'ı bir sürdürülebilirlik raporunu okumaktan pozitif yönde etkilenmiş ve o kuruluşa olan bağlılığını arttırmış. Sürdürülebilirlik raporu, okurların tek

Raporu Hazırlayanlar:

KPMG Sustainability, 146 ülkede bulunan global bir denetleme, vergi ve danışmanlık firması olan KPMG'nin bir parçası. Sürdürülebilirlik, sürdürülebilirlik stratejileri ve gelişimi ile iklim değişikliği üzerine danışmanlık hizmeti veren şirket Hollanda'da kurulu. 1978 yılında kurulan ve tüm dünyada ofisleri bulunan SustainAbility ise sürdürülebilir dönüşüm konusunda stratejik danışmanlık hizmeti veren bir kurum. GRI ise (Global Reporting Initiative), sürdürülebilirlik raporlamasının ve tüm kuruluşlarda Çevresel, Sosyal ve İdari şeffaflığın yürütülmesini amaçlayan ağ tabanlı bir sivil toplum kuruluşudur. Futerra ise kurumsal sorumluluktan iklim değişikliğine kadar geniş bir perspektifte sürdürülebilir iletişim sistemi ajansı olarak faaliyet göstermektedir.

bir şirketle olan "ilişkilerini" (%60) veya bakış açılarını değiştirmekten (%36) ziyade, belirli konularda fikirlerini değiştirmiş (%53) veya farkındalıklarını arttırmış (%65) gözüküyor. Buna ilaveten okurların yarısından fazlası (%53) sürdürülebilirlik raporu okuyarak sürdürülebilirlik konularının önemi hakkındaki düşüncelerini değiştirdiğini belirtiyor. Sözkonusu ankette Okurların yaklaşık olarak yüzde 40'ı tüketici olarak davranışlarını değiştirdiklerini ve aynı zamanda neredeyse 1/3'ü sürdürülebilirliğe katkı sağlamak için harekete geçtiğini belirtiyor. Buna ilaveten Okurların yüzde 50'sinden fazlası raporları, bir şirketin ürünlerini veya hizmetlerini kullanıp kullanmamak ve yatırım kararları almak için kullandıklarını belirtiyor ki iş dünyası için bunların çok önemli kararlar olduğu aşikâr. Okurlar arasındaki bu tablo yine yaşanan bölgeye göre farklılıklar gösteriyor. ○

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK ENERJİ VE ÇEVRE FUARI VE KONFERANSI

www.icci.com.tr

Enerji & Çevre
ve Daha Fazlası

icci[®] 2011

17. Uluslararası Enerji ve Çevre Fuarı ve Konferansı

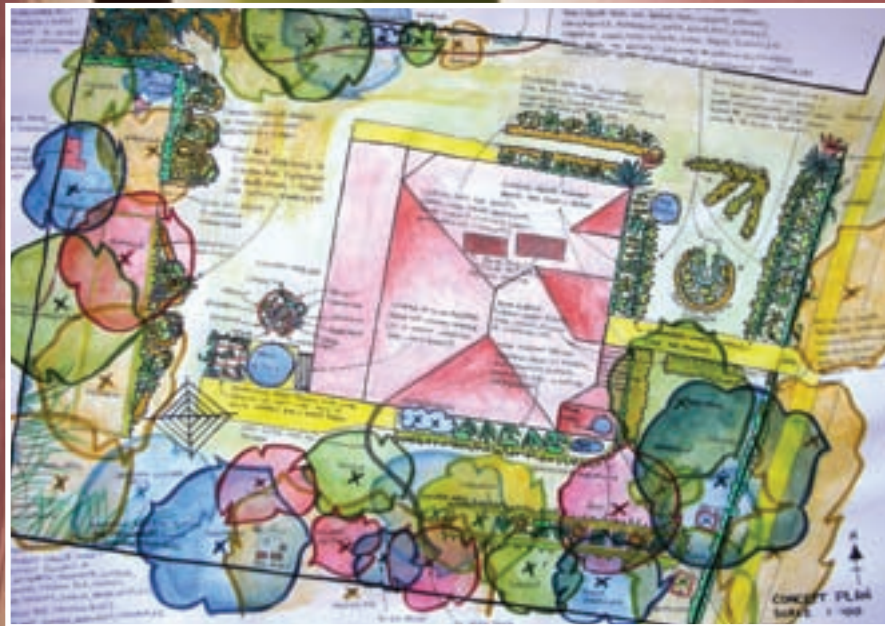
15-16-17 Haziran 2011
İstanbul Fuar Merkezi - Türkiye
9. ve 10. Salonlar

Organizasyon

sektörel
FUARCIK

- Politika ve Mevzuatlar
- Türkiye Elektrik Piyasası
- Doğalgaz ve Petrol Piyasaları
- Türkiye Yatırım Ortamı
- Enerji Özelleştirmeleri
- Yenilenebilir Enerji Piyasası
- Yenilenebilir Enerji-Rüzgar
- Yenilenebilir Enerji-Güneş
- Yenilenebilir Enerji-Jeotermal
- Yenilenebilir Enerji-Hidroelektrik
- Yenilenebilir Enerji-Biyokütle
- Enerji Yatırımlarının Finansmanı
- Enerji Hukuku
- Enerji Verimliliği
- Kojenerasyon
- Atıktan Enerji Üretimi
- Çevre
- Karbon Ticareti
- Enerji Teknolojileri
- İşletme ve Bakım

Ekosistem

Evladiyelik İnsan Yerleşimleri PERMAKÜLTÜR

Kendine yeterli, dışarıdan enerjiye ihtiyaç duymayan; bütün çıktıların yine sistem içinde değerlendirilebildiği, dolayısıyla atık üretmeyen ve enerjinin azami verimlilikte kullanıldığı sistemler kurmak mümkün müdür? Permakültür öğretisi ve pratiği buna evet diyor ve “çölü bile yeşertebilecek” alternatifler öneriyor...

Yazı: Hira DOĞRUL

Ekosistem

Nasıl da böbürlenmiştik ama! 18. yüzyıldaki bilimsel ilerlemeler sanayi devrimiyle de birleşince, bir anda kendimizi yeryüzündeki tek akıllı yaratık ilan edivermiştik; artık yeni ilahlar, yeni efendiler bizlerdik. 50 katlı binalar dikebiliyor, uçaklar uçurabiliyor, dünyanın bir ucundan diğerine bir iki günde ulaşabiliyor, kilometrelerce derinliklerden yakıt çıkartabiliyorduk. Dünya bizim tapulu malımızdı artık, elimizin ulaşabileceği her karış alan bizimdi.

Hediye oyuncaklarla kendisinden geçen çocuklar misali süper trenlerle, internetle, elektrik santralleriyle, robotik seri üretim tezgahlarıyla kendimizi öyle kaybetmiş durumdayız ki; ne şimdiki, ne geleceği düşünmeksizin kesiyor, yıkıyor, yok ediyor, hırsla ellerimizi ovuşturarak canlı cansız önümüze gelen her şeyi ezip geçiyoruz.

Peki, madem bu kadar akıllıyız, doğanın sayısal denklemlerini uzay gemilerini Mars'a yumuşak şekilde indirmek için kullanabiliyoruz; iş doğal dengelerle uyumlu, evladiyelik yerleşimler ve üretim sistemleri kurmaya, pay sahibi olan herkesin keyfini sürebildiği bir toplumsal ekonomi planlamaya gelince niye böyle gözünü kan bürümüş yabanilere dönüştürüyoruz?

Hesapsız kitapsız, sınır tanımaksızın büyümenin gerek yeryüzündeki genel denge ve diğer canlı türleri, gerekse toplumsal huzur açısından getirdiği büyük tehlikelere 1960'lardan beri genel olarak "ekolojist" diye tabir edebileceğimiz pek çok kişi, oluşum ve hareket dikkat çekiyor. 50 yıldır yapılan uyarıların hemen hepsi bugün tüm riskleriyle kapımıza dayanmış durumda: Çölleşme, kuraklık, gıda krizleri, nesli tükenen canlı türleri, buzulların erimesi, aşırı nüfus ve tüketim artışı, geri dönülemez çevre kirliliği, korkunç çevre felaketleri, iklimdeki dengesiz-

Yaşayan Efsane: Mollison

Bill Mollison 1928'de Tazmanya'da doğdu. Bitki ve hayvanbilimci olarak akademik çalışmalar yaptı. İnsan ve canlı toplulukları için yıkıcı sonuçlar doğuran siyasi iktidarlara karşı '68 ve sonrasında çeşitli gösterilere katıldıktan ve "taş atmak ve bağırıp çağırmakla" hiçbir yere varılamayacağını gördükten sonra ormanda ıssız bir çiftliğe yerleşti. Burada yıllarca doğanın işleyiş tarzını gözlemledi ve bu tarzı taklit eden bahçe tasarımları denedi. Yazdığı "Permaculture One" (1978) ve "Permaculture Two" (1979) adlı kitaplar büyük yankı uyandırdı. Tazmanya ve Avustralya'da kurduğu enstitülerle Permakültürü tanıttı ve öğrenciler yetiştirdi. Ardından, yıllarca dünyanın farklı köşelerindeki geleneksel toplulukların sistemlerini

incelemeye devam etti. Güneydoğu Asya, Hindistan ve Afrika'nın en yoksul bölgelerinde yerel halkla birlikte kendine yeterli sistemler kurma çalışmaları yaptı. 1988'de yazdığı dev çalışması Designers' Manual Permakültür ile ilgili temel başvuru kaynağıdır. Kendisiyle yapılmış iki söyleşi için bkz.

<http://permakulturplatformu.org/?p=43>
ve

<http://permakulturplatformu.org/?p=294>.

likler ve bütün bunların sonucunda yaşanan toplumsal çalkantılar...

Permakültürün Ortaya Çıkışı

Bu yazıda, en kapsamlı ekolojist yaklaşımlardan birini geliştirmiş olan, sadece bir doğa korumacılığı anlayışı olarak değil, gıda üretimi, yerleşimler,

enerji kullanımı, ekonomi, toplumsal yaşam gibi insan hayatının temel unsurları üzerine de pek çok somut ve uygulanabilir öneriler getirip uygulayan bir anlayış olarak Permakültürü tanıtmaya çalışacağım.

Permakültür fikri, 1970'lerde Bill Mollison'ın özellikle sürdürülebilir

Bütüncül Denge

Permakültür akılcı ve bilinçli tasarımlara dayalı sistemler yaratma bilimidir; ancak bu "akıl" her zaman için sırtını doğal ekosistemlerin temel ilkelerine dayar. Bu ilkeler arasında,

- Çeşitlilik (doğada çeşitliliğin hep artma eğilimi göstermesi);
- Karşılıklı bağımlılık (türlerin hayatta kalmak için diğer türlere bağımlı olması);
- Karşılıklı fayda anlayışına dayalı karmaşık düzenlilik;
- En az aldığın kadarını geri verme (yararlanılan kaynağın telafi edilmesi);
- "Kenar etkisi" (iki farklı ortamın kesişim noktalarında en bereketli alanların ortaya çıkması);
- Hiçbir türün aşırı kalabalıklaşarak diğer türlere baskın gelememesi ve tüm bunların sonucu olarak ortaya çıkan bütüncül denge sayılabilir.

tarım ile ilgili yaptığı araştırmalar ve uygulamaların sonucunda ortaya çıktı. Kavram ilk olarak Mollison'ın öğrencisi David Holmgren ile birlikte 1978'de yayınladığı "Permaculture One" adlı kitapla ismini duyurdu. Permakültür, "permanent" (kalıcı, sürdürülebilir) ve "agriculture" (tarım) kelimelerinden türetilmiştir. İlk başta bir "sürdürülebilir tarım" anlayışı olarak ortaya çıksa da, zamanla insan yerleşimlerinin kendine yeterli, istikrarlı, herkes açısından adil ve canlılığı tüketerek değil, artıracak şekilde işleyebilmesine yönelik bir "sürdürülebilir kültür" anlayışına dönüştü. Bu anlayış Mollison'ın gerek dünyadaki kendine yeterli çeşitli toplumlar üzerinde yaptığı incelemelerden, gerekse doğal sistemlerin işleyiş biçimlerinden çıkardığı çeşitli bilgi ve ilkelere dayanır.

Sürdürülebilirlik ve Gıda Ormanları

Son yıllarda çok moda olan "Sürdürülebilirlik" kavramını yaygın ekonomik göndermelerden kurtarmak gerekiyor. Sürdürülebilirlik dediğimizde, günümüz endüstriyel toplumlarının uygulamalarından tam tersi bir anlayışı, yani bir sistemin en az tükettiği kadar kaynağı, mümkünse de daha fazlasını üretebilmesini kastediyoruz. Gelecek kuşaklara (insanlar ve her türlü canlılar) yaşanabilir bir dünya bırakmanın tek yolu budur. Buradaki mantık çok basit ve nettir: Bir insan yerleşimi varlığını sürdürmek üzere kullandığı kaynakları yerine koymadığı zaman, bu kaynaklar sınırlı oldukları için tükenir, dolayısıyla da o yerleşim yaşanabilir olmaktan çıkar. İnsanlık tarihi bu tür, bulunduğu yeri yaşamaz hale getirerek yok olmuş şehir uygarlıklarıyla doludur. (Örneğin, Paskalya Adası'nın ormanlarının kesilmesi sonucu adadaki uygarlığın sona ermesi ya da döneminin en bereketli topraklarına sahip olan Basra Körfezi çevresinin, bataklıklarla kaplı bir çöle dönüşme sürecinin çarpıcı hikayelerinin anlatıldığı, Ronald Wright'ın "İlerlemenin Kısa Tarihi" adlı kitabına bakılabilir.) Günümüzün başat ekonomi anlayışı sürekli büyüme üzerine kuruludur; bu daha çok tüket(tir)me ve üretme döngüsü, sürekli bir banka hesabından para çekmeye ama hesaba hiç para yatırmamaya benzetilebilir ve bu sonlu, sınırlı bir hesaptır. Permakültür ise, (a) sistemdeki unsurların birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılayabildiği, böylece kendine yeterli, dışarıdan enerji getirtilmesini gerektirmeyen; (b) bütün çıktılarının yine sistem içinde kullanılabilirdiği, böylece atık üretmeyen ve (c) enerjinin azami verimlilikte kullanıldığı sistemler tasarlamaya ilişkindir.

Somutlaştırsak; Permakültürün önerdiği tipik bir sürdürülebilir tasarım örneği "gıda ormanı"dır. Bu sis-

Ekosistem

tem, günümüzde habis gibi her yere yayılmış, 1 kalori üretmek için 10 kalori harcayan, enerji ve su canavarı, monokültürel konvansiyonel tarım anlayışından bir hayli farklıdır. “Gıda ormanı”, özellikle ılıman ile subtropikal kuşak arasında bulunan bölgelerdeki uygarlıkların yıllardır kullandığı bir sistemdir. Bir gıda ormanı, ekim alanında çok çeşitli sebze, çiçek, çalı ve ağaçların iç içe yetiştirilme sistemidir. Burada amaç, doğanın temel işleyiş mantığı olan birlikte yaşama ve birbirinin ihtiyaçlarını karşılama özelliklerini taklit etmektir. Her türlü yer örtücü (özellikle) çokyıllık bitki, bodur ve boylu ağaçlar sadece yatay düzlem dikkate alınarak değil, dikey katmanlar oluşturacak şekilde iç içe dikilir. Bu sistemde bir kısım bitki (özellikle baklagiller) sadece sistemin geri kalanı için yeşil gübre sağlama ve azot bağlama amacıyla kullanılır. Karışık dikimle ekim alanının sürekli yeşil örtüyle kaplı olmasına dikkat edilir. Böylece zamanla budamaların ya malç (toprak üstü örtüsü) yani çürümeyle ya da kompost olarak toprağa geri verilmesiyle, sistemin kendini gübrelemesi, toprak minerallerinin zenginleşmesi ve toprak üstü nemliliğin korunması sağlanır. Karışık ekim sayesinde hayvan çeşitliliğinin artması ve rakip türlerin girmesiyle “zararlılar” ciddi bir sorun olmaktan çıkar. Malç kullanımıyla yabancı otlar kontrol altına alınır. Toprak zenginleştikçe kökler güçlenerek su ihtiyacı asgariye iner. Üst toprak katmanının sürekli zenginleştiği bu sistem zamanla insan müdahalesine gerek duymaksızın tamamen kendi kendine bakabilir hale gelir ve yüksek besleyici değere sahip gıda üretimi bol miktarda sağlanabilir.

İnsan nüfusunun katlanarak artışıyla doğal alanların da katlamalı şekilde yok edildiği, tarım faaliyetinin otomotiv sektöründeki seri bant üre-

Permakültür anlayışının nelere kadar olduğunu görmek için internetten Ürdün’de gerçekleştirilen “Greening the Desert” projesinin videosunu izlemenizi tavsiye ederiz. <http://permaculture.org.au/2009/12/11/greening-the-desert-ii-final/>

Küçük Bir Okuma Listesi

- Permakültüre Giriş, Bill Mollison (Sineksekiz, 2011).
- Çevrecilik, Dominique Simonnet (İletişim, 1990).
- Ekoloji Cep Rehberi, Ernest Callenbach (SinekSekiz, 2010).
- Permakültür platformu: www.permakulturplatformu.org
- Türkiye Permakültür Araştırmaları Enstitüsü: www.permakultureturkey.org

tim anlayışına indirgenerek tüm dünyada tektipleştirildiği günümüz dünyasında, Permakültür hiç vakit kaybedilmeksizin doğanın kendi kendini iyileştirmesine olanak tanınması için mücadele eder. Bunun birinci koşulu, Mollison’a göre “varlığımızı sürdürmek için gereken en az arazi miktarında, en fazla bitki çeşitliliğine sahip sistemler kurmaya” odaklanmak ve el koyduğumuz toprakları yaban hayatın emrine geri vermektir. Son yıllarda gıda fiyatlarındaki kaygı verici artış da,

yüksek verimliliğe sahip evladiyelik tarımın istikrarlı bir toplumsal düzen için tek çare olduğunu ortaya koyuyor.

Yağmur Hendeğiyle Yaratılan Pınarlar

Permakültürün tarımla sınırlı kalmadığını söylemiştik ama yazının sınırına dayandık. Diğer öneri ve uygulamaları kısaca toparlamaya çalışacağım. Adım adım su kıtlığına gidildiği günümüz şartlarında, Permakültür çeşitli su hasadı, suyun planlı kullanımı ve atık suların değerlendirilmesi önerileri getirir. Su hasadı, kısaca, yağmur suyunun özellikle çatılar yoluyla toplanması ve de arazilerde yağmur suyunun akıp gitmesini önleyen “yağmur hendeği” sistemleridir. Şu an ayrıntılarına giremeyeceğimiz “yağmur hendeği” sistemleri, düzgün hazırlandığında, çöl iklimi hariç neredeyse bütün bölgelerde, beş yıl içinde her türlü arazide pınarların patlamasını sağlar. Burada unutulmaması gereken, ormanların ve yeşil örtünün yağmurla-

34. YAPI FUARI İSTANBUL'DA YEŞİL BULUŞMA

EKODÜNYA FUARI

ÇEVRE DOSTU BİNALAR, MALZEMELER, TEKNOLOJİLER
ALTERNATİF ENERJİ VE İKLİMLENDİRME SİSTEMLERİ

27 NİSAN - 1 MAYIS 2011

10:00 - 19:00

**TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ
SALON 11 A**

EKODÜNYA Fuarı YAPI FUARI/ TURKEYBUILD İstanbul kapsamında düzenlenmektedir.

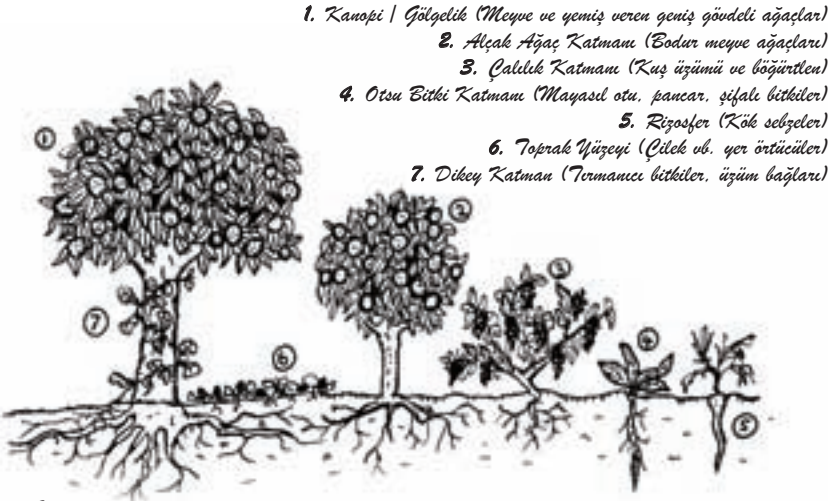
www.ekodunyafuari.com

YEM Fuar

Fulya Mah. Yeşilçimen Sok. No:12/430 Fulya / İstanbul
Tel +90 212 266 7070 Faks +90 212 266 7010

info@ekodunyafuari.com

Ekosistem

Gıda Ormanı: Permakültürün 7 Katmanı

1. Kanopi | Gölgecilik (Meşve ve yemiş veren geniş gövdeli ağaçlar)
2. Alçak Ağaç Katmanı (Bodur meyve ağaçları)
3. Çalılık Katmanı (Kuş üzümü ve böğürtlen)
4. Otsu Bitki Katmanı (Mayasul otu, pancar, şifalı bitkiler)
5. Rizosfer (Kök sebzeler)
6. Toprak Yüzeyi (Çiçek vb. yer örtücüler)
7. Dikey Katman (Termancı bitkiler, üzüm bağları)

Permakültür zamanla insan yerleşimlerinin kendine yeterli, istikrarlı, herkes açısından adil ve canlılığı tüketerek değil, artıracak şekilde işleyebilmesine yönelik bir “sürdürülebilir kültür” anlayışına dönüştü.

rın oluşmasında ve yağmur suyunun toprakta tutulmasında hayati öneme sahip olduğudur. Su sorununa çözüm getirme iddiasıyla yapılan barajlar ve HES’ler milyonlarca dönüm araziye sudan mahrum bırakarak yeşil örtünün kurumasına yol açmakta ve uzun vadede suyu bitirmektedir. Evlerdeki atık suların ayrıştırılması ve çeşitli doğal filtreleme sistemleriyle tekrar kullanılması diğer yaygın tekniklerdir.

Permakültür, bina yapımı ve enerji kullanımıyla da ilgili çok çeşitli öneriler getirir. İnşaatlarda, yüzyıllardır kullanılan ve ev içi ısı düzenlemesi, bakım kolaylığı, dayanıklılık, ekonomiklik ve geri dönüştürülebilirlik açısından kendini kanıtlamış geleneksel tekniklerin yeni teknolojilerle bağdaştırılması önerilir. Burada özellikle yerel ve yenilenebilir malzemelerin kullanımını ve her türlü uygulamada “Bunun bedeli nedir?” sorusunun sorulması çok önemlidir. Binalarda, güneşe göre konumlandırma; pencerelerin boyutu ve pencere önüne dikilen (kışın yaprak döküp ısıtma, yazın da gölgeleme işlevi gören) ağaçlar; kapsamlı yalıtım; evin, duvarlar ya da zeminden ısıtılması ya da soğuk hava akışlarına göre yapılan pencere sistemleriyle so-

ğutulması gibi tekniklere dayalı “enerji etkin” bir anlayış kullanılması önerilir. Günümüzün yöneticileri, ülkemizdeki evleri ithalata dayalı ve çok pahalı ısıtma sistemlerine mahkum edip, tam bir saatli bomba konumundaki, aşırı maliyetli nükleer santralleri kurmayı planlıyor. Oysa “enerji etkin” evler ve güneşten daha verimli yararlanılması genel enerji ihtiyacını yüzde 40'lara varan oranlarda azaltabilir. Ama esas önemli olan, kaynakların sınırlılığı bilinciyse enerji tasarrufunu yaygınlaştırmaktır.

Refahı Yeniden Tanımlamak

Permakültürün ekonomi anlayışını çok kısaca özetlersek; biz, insanlığın, mevcut bütün toplumsal sorunlarını sürdürülebilir sistemlerle çözüm getirecek bilgi birikimine ve teknoloji donanımına sahip olduğunu düşünüyoruz. Ancak günümüz ekonomi ve siyasi düzenekleri çok küçük bir zümrenin servetine servet kattığı, bunun bedelinin de arka arkaya patlayan krizler, sürekli artan cari açık ve dış borçlarla halkın sırtına yüklendiği çıkarıcı, dar perspektifli ve toplumsal mutluluğu gözetmeyen sistemlerdir. Permakültür, gerçek kaynaklara karşılık gelme-

yen, spekülasyon rakamlara dayalı bir “gelişmişlik” ölçütü yerine, “refah” kavramının baştan tanımlanmasını önerir. Bize göre refah, bir toplumdaki bireylerin temel ihtiyaçlarının, yani temiz su, temiz ve besleyici gıda, makul barınma, sıcak, dayanışmaya dayalı bir topluluk ortamı ve geçimini doğru şekilde sağlayabilmesinin ne ölçüde sağlanabildiğine göre değerlendirilir. O halde, bu anlayışa dayalı, kendine yeterli toplumlar yaratmak üzere, karar alımı, kaynakların kullanımını ve ekonomik ilişkiler mekanizmalarında kapsamlı değişimler yaratmamız gerekiyor.

Permakültür, o halde, son kertede etik ve vicdani bir anlayıştır; kendi varoluşumuz ve çocuklarımızın geleceği için hemen şimdi sorumluluk alma ve harekete geçme çağrısıdır. Şu anki yıkıcı sistemleri desteklemeye son vermek ve istikrarlı toplumlar kurmak üzere dayanışmanın çok çeşitli yolları, yordamları mevcut. Ve zannedilenden çok daha fazla insan bunun için yanıp tutuşuyor! ○

 eKO

2011 DESIGN

**EKODESIGN 2011'E
KATILAN ve KATKI
SUNAN HERKESE
TEŞEKKÜRLER!**

www.ekodesignkonferansi.com

YEM **YAPI-ENDÜSTRİ
MERKEZİ**

Ana Sponsorlar

SIEMENS

Inovasyon Sponsorları

VitrA | ARTEMA

Sponsorlar

Autodesk

YTONG

Alt Sponsorlar

SOYAK

TEK FEN
TEK FEN EMLAK GELİŞTİRME

VELUX
Çatı pencereleri

Destekleyen Kurumlar

GYODER

**Urban Land
Institute**

Değerli Sponsorlar

EKOIQ

ekoyapı

mimarizm
MİMARLIK VE TASARIM
TUTKUN PLATFÖMÜ
www.mimarizm.com

yapı

yapı.com.tr

yeşilbina

Sürdürülebilir Bir İş Modeli Mümkün mü?

Bireyler olarak şirketlere ve yöneticilerine ne kadar güveniyoruz? Gelecekte daha yaşanabilir bir topluma ve çevreye sahip olabilmemiz için ellerinden gelenin en iyisini yapacaklarına inanıyor muyuz? Yoksa aklımıza hemen BP'nin Meksika körfezinde sebep olduğu çevre felaketi ya da finans sektörünün aşırı kâr hırsıyla yol açtığı ekonomik kriz mi geliyor? Bugünkü ekonomik sistemin daha çevreci ve toplumsal beklentileri göz önünde tutan bir sisteme doğru evrilebileceğine mi inanıyoruz ya da sistem içi iyileştirmelerle bu noktaya asla gidilemeyeceğini mi düşünüyoruz? Başka bir deyişle sürdürülebilir bir iş modelinin mümkün olduğuna inanıyor muyuz?

Yazı: Aykan GÜLTEN

Iş dünyasının çevreci ve sürdürülebilir bir iş modeli kurup kuramayacağı halihazırda tartışmalı bir konu. Kâr maksimizasyonu ve sürdürülebilirlik kavramlarının birbirleriyle çeliştiğini ve bir araya gelmesinin mümkün olmadığını savunan şüpheçiler; şirketlerin bize ihtiyacımız olmayan ürünleri satmak ve her yıl daha fazla satmak için programlandıklarına, halbuki çevremizin sürdürülebilirliği için daha az tüketmenin tek yöntem olduğuna inanırlar. Bu yaygın anlayışa rağmen uluslararası çevreci muhalefetin iş dünyasına karşı tepkilerinin yıllar boyunca evrildiği ve form değiştirdiği de muhakkak.

Bütün büyük şirketlerin endüstriyel ürünlerinin kategorik olarak boykot edildiği protestolar geçmişte kaldı. Şimdilerde şirketleri iş pratiklerini değiştirmeye zorlayan, akıllıca tasarlanmış, iş dünyasının gerilla pazarlama taktiklerini kullanan ve kısa zamanda çok fazla kişiye ulaşan protesto yöntemlerine oldukça sık rastlıyoruz. Bu konuda en iyi örnekler arasında Greenpeace'in Nestlé ve Apple için yaptığı kampanyaları sayabiliriz.

Çevreci baskı gruplarındaki bu evrime karşılık olarak şirketlerin de konuya bakış açılarında değişiklikler oldu. Zamanla iş dünyasının önemli isimleri sürdürülebilirliğin sadece çevre ve toplumlarla ilgili olmadığını ve şirketlerin uzun dönemde kârlı bir şekilde varlıklarını devam ettirebilmelerinin, çevrenin ve toplumların sürdürülebilirliğine bağlı olduğuna dair bir inanç geliştirdiler. Birçok şirket için çevreci ürünleri piyasaya sürmek ve iş modellerine çevreci süreçleri entegre etmek ciddi anlamda kâr getiren yatırımlar haline gelmeye başladı. General Electric'in çevreci çözümler üreten işkolu Ecomagination 20 milyar dolarlık bir ciroya ulaştı.

Walmart, Kaliforniya ve Arizona'daki 30 mağazasının çatısını ince film güneş panelleriyle kaplama çalışmalarını sürdürüyor.

Çevreci İş Modelinin Teorisi

Çevreci iş modeli ve ürün portföyünü şirketler için inovasyon, büyüme ve kârlılık getirecek bir konsept olarak formüle eden birçok akademisyen de oldu. 2005 yılında "Capitalism at the Crossroads" kitabıyla Stuart L. Hart, şirketlerin sürdürülebilirlik yolculuğunu anlatırken artık yasal düzenlemelere uyum ve maliyet azaltıcı önlemler olarak çevreci önlemler alma döneminin geçildiğini anlatıyordu. Hart'a göre çevreci ürün portföyüne dayalı büyüme ve sosyal veya çevresel problemleri çözmeye dayalı şirket vizyonu oluşturma geleceğin trendiydi.

2006'da yayınladıkları "Strateji ve Toplum" başlıklı Harvard Business Review makalelerinde Michael E. Porter ve Mark R. Kramer, Kurumsal Sosyal Sorumluluk ile firmaların rekabet avantajı arasındaki bağlantıyı vurgulamışlardı. Toplumsal beklentilerin ve iş dünyasının önceliklerinin entegre edilmesi anlamına gelen Ortak Değer (Shared Value) kavramını bu makalede açıklayan ikili, 2011 yılının Şubat ayında yine Harvard Business Review'de yayınladıkları "Creating Shared Value" makalelerinde bu kavramı de-

taayları ile açıklıyorlar.

Porter ve Kramer'e göre, kapitalizmi içinde bulunduğu kriz ortamından çıkarıp global bir refah artışına giden yolu açacak konsept olan Ortak Değer yaratma fikri şirketlerin ekonomik çıkarı ile toplumların sosyal gelişmişliklerinin birbirini tamamladıkları ve de birbirlerine ihtiyaç duydukları varsayımına dayanıyor. Yazara göre Ortak Değer yaratabilmenin başlıca üç yolu var; ürün portföyünüzü ve pazarınızı yeniden tasarlamak; değer zinciriniz içinde verimliliği yeniden tanımlamak ve yerel toplumların gelişiminin önünü açmak.

Pratikten Örnekler

Telefon kablosu altyapısının olmadığı Afrika'da, görece ucuz yollardan ulaşabileceğiniz mobil teknolojinin bankacılık sistemine dahil olamayan milyonlarca alt gelir grubu insan için para transferi yapabilecekleri bir servise dönüşmesi, pazara sunduğunuz ürünün aynı zamanda sosyal ya da çevresel bir soruna çözüm getirmesine güzel bir örnek. Ayrıca, Hindistan'da başka iş imkanı olmayan kadın girişimcileri dağıtım ağının bir parçası ya-

İş Yönetimi

pan Unilever, bu alışılmadık yöntem ile hem çok küçük yerleşim birimlerine ürünlerini ulaştırabiliyor hem de ülkedeki cirosunun yüzde 5'ini bu kайдan gerçekleştiriyor.

Wal-Mart'ın kullandığı ambalajları azaltması ve dağıtım rotalarını yeniden düzenleyerek 100 milyon mil tasarruf ederken aynı zamanda maliyet-

lerini 200 milyon dolar düşürmesi; Marks&Spencer'ın uzak mesafelerden ürün tedarik etmeyi 2016 yılında sonlandıracak olması ve karbon emisyonunu azaltmanın yanı sıra 175 milyon pound tasarruf edecek olması değer zincirinin içinde verimliliği yeniden tanımlamaya verilebilecek örnekler arasında.

Yine aynı çerçevede Coca-Cola dünya çapında yaptığı su tasarrufu programı ile 2004 yılına göre içeceklerini üretirken harcadığı su oranını yüzde 13 oranında azaltarak 1 litre içecek için ortalama 2,36 litre su tüketimi noktasına geldi. Coca-Cola'nın Türkiye'deki iş ortağı Coca-Cola İçecek ise Coca-Cola Sisteminde en iyi performanslardan birine imza atarak su tüketimi oranını 1 litre içecek için 1,5 litre su kullanımı noktasına kadar indirdi. Coca-Cola Sistemi 2020 yılında doğadan kullandığına denk su miktarını yine toplumların kullanımına sunmayı hedef olarak belirledi. Bunun için Coca-Cola üretim sürecinde su kullanım oranını azaltırken aynı zamanda çeşitli projelerle (yağmur suyu toplama, verimli sulama yöntemlerini destekleme vb.) kullanılabilir suyun yeniden kazanılmasına çalışıyor.

Porter'in önerdiği yöntemlerden üçüncüsü ise yerel toplumların gelişmesini sağlamak ve bundan dolayı hem şirket hem de toplum için değer yaratmak. Nestlé bu anlayışla, değer zinciri içindeki çiftçilerin bilgi ve tecrübelerini artıran programlar uyguluyor, banka kredileri almalarına yardım ediyor, gübre ve tohum alımları için destek oluyor. Aynı zamanda kahve satın aldığı noktalarda kahvenin kalitesini ölçmek için küçük yerel istasyonlar kuran Nestlé bu sayede daha iyi kalite kahve çekirdekleri için üreticilere doğrudan ekstra ödeme yapabiliyor.

Çözüme Ne Kadar Yakınız?

Elbette doğa ve insanlık karşı karşıya kaldığı tehditleri bertaraf edebilmiş değil. 10 yıl içinde dünyamızın nüfusunun 1,5 katına, kişi başı ortalama tüketimin iki katına çıkacağını düşünürsek bu hiç de kolay bir iş sayılmaz. Zaten Porter'in önerdiği Ortak Değer teorisi; birçok soruna temas edemediği

Çevreci Hareketlerin Üç Dalgası

Gelişmiş ülkelerde ilk ciddi çevreci hareketlerin 1960'ların sonlarında yükseldiği ve şirketlerin ilk korumacı yasal düzenlemelere uymaya zorlanmasıyla sonuçlandığı kabul edilir. Greenpeace örgütünün kurulması ve Stockholm'de Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansının yapılması da bu döneme rastlar.

Sonrasında endüstri, enerji krizlerinin de etkisiyle çevreci önlemleri aynı zamanda bir maliyet kontrol unsuru olarak değerlendirmeye başladı. Artık bazı çevreci uygulamalar, yasal olarak zorunlu olmasa da şirketlerin uygulamalarına girebiliyordu. Bu noktada kıstas bu önlemlerin maliyetleri azaltması yoluyla rekabet avantajı sağlamasıydı.

İkinci büyük çevreci dalga ise 1990'ların başında yükseldi. Tüketicilerde aldıkları ürünün çevreye olan etkisi hakkında ilk bilinçlenmenin ortaya çıktığı yıllardı. Küresel olarak geniş kitlelerin beraber hareket ederek üretici şirketleri ürünleri

üzerinde değişiklik yapmaya zorlamasının ilk örneklerinden biri küresel ozon krizi idi. Bu yükselen dalgaya şirketlerin tepkisi konusunda kendi içlerinde ve sivil toplumla karşılıklı diyalogunu artırmak ve çeşitli platformlar kurmak oldu. 2000'lerin başında yükselen üçüncü dalga çevreci kaygıların yanı sıra küreselleşmenin yarattığı eşitsizliğe karşı tepkileri ve şirketlerin yönetim yapısına karşı şüpheleri de içinde barındırıyordu. Bu kaygılara 2005 yılından itibaren iklim değişikliğinin yarattığı risklerin daha iyi anlaşılması sonucunda artan kamuoyu ilgisi eklendi. Bu süreçte bazı liderler kendi iş modellerini sorgulamaya ve birtakım radikal değişiklikleri hayata geçirmeye başladılar. 2007 yılından itibaren çevreci ürünler ve çevreci pazarlama stratejileri niş bir kategori olarak kabul edilmekten çıkarak şirketlerin işlerinin merkezine doğru kaymaya başladılar.

Michael E. Porter, Kurumsal Sosyal Sorumluluk ile firmaların rekabet avantajı arasındaki ilişkiyi vurgulayan ilk kişilerden biri...

ve verilen örneklerin imaj tazelemeye yönelik göstermelik projeler olduğu şeklindeki argümanlarla oldukça eleştirildi.

Bu tartışma; sürdürülebilir iş modeli kurma iddialarını şirketlerin yeni halkla ilişkiler çabaları olarak gören şüphecilerle, kalıcı değişimin ancak kapitalist sistemin güçlü oyuncularının liderliğinde sağlanabileceğini savunan ilımlılar arasında gelecekte de devam edecek. İş dünyasının, çevrenin ve insanlığın önceliklerine yeterince yatırım yapmadığını düşünebilirsiniz fakat reddedemeyeceğiniz bir gerçek var: Bugün 6 milyar tüketici ve 1,5 milyar üretici arasında bir yerde şirketler var ve küresel olarak 500 şirket, çevremizin sürdürülebilirliği için kritik öneme sahip hammaddelerin kullanıldığı piyasaların yüzde 70'ini kontrol ediyor. Bu 500 şirkete ulaşmak ve onların iş pratiklerini değiştirmelerini sağlamak, 6 milyar tüketicinin tüketim alışkanlıklarını ya da 1,5 milyar üreticinin üretim süreçlerini etkilemeye çalışmaktan daha gerçekçi gözüküyor*. ○

*WWF Başkan Yardımcısı Jason Clay'in TED Global konuşmasından.

Kötü Çocuktan Çevreci İnovasyona: NIKE

1990'ların ortalarından itibaren hazır giyim sektöründe çok kötü şartlarda çalışmak zorunda olan milyonlarca işçinin durumu televizyon programları ve özellikle ABD'de birçok üniversitede yaşanan öğrenci protestoları aracılığıyla kamuoyunun dikkatini çekmeye başladı. Uluslararası markalara üretim yapan irili ufaklı fason üreticiler, çoğu zaman zaten zayıf olan yasal gerekliliklerin bile altında standartlarda çalışma koşullarına sahiptiler. Bütün endüstrinin paylaştığı bu duruma dikkat çekebilmek için GAP ve Levi's gibi ünlü markaların ama en çok da Nike'in adı kullanılmıştı. Bu duruma hazırlıksız yakalanan diğer firmalar gibi Nike da en başta sorumluluğu reddetti ve fabrikaların kendisine ait olmadığını tekrarlamakla yetindi. Bir süre sonra baskılara dayanamayan şirketin kurucusu ve o zamanki CEO'su Phil Knight 2001 yılında Birleşmiş Milletler Küresel İlikeler Sözleşmesini imzalarken aynı zamanda fason üreticilerindeki çalışma koşullarıyla ilgili sorumluluğunu da kabul etti. Üreticilerdeki çalışma koşullarını iyileştirme amacıyla kaynak ayıran, bu amaçla bağımsız denetimi kabul eden ve endüstri birlikleri kurulmasına öncülük eden Nike bu dönüşümle paydaş beklentilerini karşılamaya çalışarak yasal zorunluluğunun üzerine çıktı. Bu süreçte kendisine yönelik algıyı yavaş yavaş değiştiren şirket aynı zamanda önüne koyduğu hedefi büyüttü; sadece üretici sorumluluğunu kabul edip paydaşları üzerinde olumlu etki yaratmak yeterli değildi. Daha ileri bir aşama olan sürdürülebilirlik stratejisini hazırladı.

Üretim sürecinde çevreye olan etkisini azaltmak amacıyla tasarım aşamasında ürünlerin atık, enerji ve kimyasal kullanımı gibi yönlerden ayak izini ölçen bir endeks oluşturdu. Considered Index adı verilen bu araç sayesinde daha üretime geçmeden tasarlanan ürünlerin çevre performansı hesaplanıyor ve kötü not alan ürünlerin tasarımında iyileştirme yapılabiliyor.

Nike, yarattığı endeks sayesinde birçok modelini daha çevreci ve performanslı şekilde üretebildiğini söylüyor. Örneğin geçen sene yeni sürümünü piyasaya çıkardığı koşu ayakkabısı Pegasus 25 için kullanılan airbag'ler yüzde 83 geri dönüştürülmüş malzemeden üretilirken, tasarımdaki sadeleştirmeler sayesinde yüzde 13 daha az malzeme kullanılmış ve dolayısıyla daha hafif bir koşu ayakkabısı ortaya çıkmış.

Uzun süre kapitalizmin kötü çocuğu olarak suçlanan Nike yaklaşık 20 yıllık yolculuktan sonra artık farklı bir noktada ve inovasyonu besleyen sürdürülebilir tasarım felsefesini iş stratejisinin merkezine oturttuğunu iddia ediyor.

Turizm

Sırt Çantalı Sürdürülebilir Turizm

Issız kumsallara dikilen beton bloklarda sonsuz bir tüketim, uzun süre tatil diye yutturuldu bize. Peki, bu işin sürdürülebilir ve daha insana yakışanı yok mu? Var tabii ve bunlardan biri de trekking turizmi. Türkiye’de çok sayıda yürüyüş rotasının oluşmasında önemli katkıları olan Ersin Demirel, “modern hayata uzaktan alaylı bir el sallama” olarak tanımladığı bu yeni turizm anlayışını anlattı EKOIQ okurları için...

Trekking rotaları, Türkiye için oldukça yeni bir girişim. Sanırım ilki Likya Yolu'ydü. Bize biraz bu konuda bilgi verir misiniz? Nasıl bir önemi var?

Değişen sadece zaman değil, zamanı yaşama biçimleri de farklılaşıyor günümüzde. Ekonomik sıkıntılardan ve stresten bunalan insanlar, tatillerini bir masal gibi yaşamak istiyorlar artık. Bir kültürel ve sosyal etkileşim, yaşama zenginliği, farklı mekanlarda kendini bulma biçiminde özetlenecek tatil anlayışı, macera ve sessizliğin bir arada bulunabileceği alanlara kayıyor giderek. Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de istihdam, kalkınma ve ekonomik zenginliğin motor sektörü olan turizm, pek bilinmeyen saklı cennetlere yöneliyor bu nedenle.

Son yıllarda tüm dünya genelinde ve ülkemiz özelinde "3-S" (Sun, Sand, Sea) adı verilen güneş, kum, deniz standart tatil anlayışı giderek değişiyor. İnsanlar sıkıldıkları ve tekdüze bir yaşam sürdürdükleri büyük kentlerden, doğaya dönüyorlar artık. Yayla ve dağ turizmine artan bir talep söz konusu. Bu olgu da ekoturizm ve alternatif turizm seçeneklerini zenginleştiriyor. Trekking rotaları da, değişik bir tatil arayanların rağbet ettikleri farklı bir turizm potansiyeli. Zaten genelde insanlar yürümeyi seviyorlar. Ve yürümek de, insanın var olduğundan beri yaptığı en önemli etkinlikler arasında.

Herkesin bildiği gibi, bir kenti keşfetmenin en etkin ve kolay biçimi yürümek. Ayrıca doğada yapılan yürüyüşler, insanı her anlamda rahatlatır. Yürüyüş etkinliğini insanın kendisiyle baş başa kalması ve kendini yeniden keşfetmesinin bir biçimi, dahası modern hayata uzaktan alaylı bir el sallama şekli olarak tanımlayabiliriz.

Sonuç olarak zamanın kısıtladığı saatlerle belirlenmiş tekdüze hayatın sıradanlığına bir başkaldırı biçimi olan doğa yürüyüşleri, son 15 yıldır ülkemiz-

de yaygınlaştı. Türkçede doğa yürüyüşü olarak tanımlanan trekking, sırt çantalı ya da çantasız yapılan bir yürüyüş etkinliği özünde. Modern ülkelerde spor aktivitesi olmanın ötesinde bir yaşam biçimine dönüşen trekking, ülkemizde 1996 yılında projelendirilen Likya Yolu ile ivme kazandı.

İnsanlar kendi kendilerine yürüyebilirler mi bu yolları? Nereleden bilgi alabilirler yürümek için?

Biliyoruz ki Türkiye’de bu etkinlik dağcılık ve bölgesel yürüyüş rotalarıyla yıllardır amatör olarak yapılıyordu. Daha sonra, özellikle taşıdığı potansiyel bağlamında İstanbul çevresindeki trekking rotaları değerlendirildi seyahat acenteleri tarafından. Kate Clow’un işaretlenmiş ilk uzun yürüyüş rotası olan Likya Yolu projesiyle birlikte, profesyonelliğe doğru bir sıçrama yaptı Türkiye’de trekking rotaları.

Artık bu rotalar genel olarak uluslararası işaret sistemleri ve kavşak nok-

“Duygusal-Psikolojik Bir Boşalma Yaşanıyor”

Her kesimden insanlar yürüyor bu rotaları. VIP statüsünde sayılacak kişilerden öğrencilere kadar değişen geniş bir yelpaze söz konusu. Kamplı ve konaklamalı olarak iki seçeneği yapıyoruz turları. Yılbaşını yürüyerek geçirmek isteyenlerden tutun da, yurtdışından gelen profesörlere kadar değişik birçok insan katılıyor yürüyüşlere.

Katılımcılarda üç şey gözlemliyorum çoğunlukla. İlki; inanılmaz bir doğaya özlem var insanlarda. Doğada yürürken yorulmalanına karşın, mutlulukları yüzlerinden okunuyor. Kent yaşamının getirdiği beton bloklar

arasındaki hayat, doğanın dingin kucağında sağaltıma ve duygusal-psikolojik bir boşalmaya neden oluyor. İkincisi, rota üzerindeki köylerde insanların yoksulluğu şaşırtıyor yürüyüşçüleri. Ülkemizde yaşanan hayat standartları arasındaki uçuruma tanık oluyorlar bir anlamda. Son olarak da; otantik öğeler, kültürel değerler ve tarihi mekanlarla karşılaşmak zengin bir birikim yaratıyor trekkingçilerde. Bu arada yabancı yürüyüşçülerin daha bilinçli, doğayla daha uyumlu ve daha meraklı olduklarının da altını çizmeliyim.

talarında tabelalarla belirleniyor. Patikalarda 50, orman yollarında ise her 200 metrede bir işaretlenen rotaları hemen herkes yürüyebilir. Biz genel olarak ülke genelinde “Grande Randonnee” sistemini kullanıyoruz. Kırmızı-beyaz çizgilerden oluşan bu sis-

temin üç ana ögesi var. Alt alta olan kırmızı-beyaz çizgi güzergahı, çift kırmızı-beyaz çizgi iki alternatif güzergah olduğunu ve X işareti de rota dışını belirtmek amacıyla kullanılıyor. Ayrıca GPS koordinatları alınan rotaların rehber kitapları da yayınlanıyor. Do-

Turizm

ğaseverler, her rotaya ait hazırlanan web sitelerinde, parkur hakkındaki bilgileri ve güncel değişiklikleri bulabilirler.

Bu anlamda herkes kendi başına yürüyebilir bu rotaları. İşaretleri kaybettiğiniz anda, en son işarete geri dönerek ana parkuru yeniden bulmanız gerekiyor. Trekking rotaları ile rehber yayınlar, kitapçılardan veya ilgili resmi kurumlardan (belediye, valilik) temin edilebilir. Şu anda bu rotaları oluşturan uzmanlar olarak ülkemizdeki bütün işaretli rotaları içeren bir web sitesi kurma aşamasındayız. Örneğin www.ersindemirel.blogspot.com adresinden benim projelendirilmesine ya da Likya Yolu gibi sürdürülmesine katkıda bulunduğum rotaların bilgilerine ulaşabilirsiniz. Ayrıca www.trekkinginturkey.com adresine de başvurulabilir.

Siz bu trekking rotalarının oluşumunda önemli bir rol oynuyorsunuz. Şimdiye kadar hangi yolları düzenlediniz?

2007 yılında Kastamonu-İnebolu arasında, Kurtuluş Savaşı'nda cephanelerin taşındığı kağıt yolunun kullanıldığı "İstiklal Yolu"; 2008 yılında Karabük ilindeki Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) tarafından 100 Sıcak Nokta'dan biri ilan edilen "Yenice Ormanları Rotaları"nı düzenledim. 2009 yılında Yenice Ormanları'nın arka bahçesi konumundaki "Eskipazar Doğadan Tarihe Yürüyüş Rotaları", 2010 yılında "Küre Dağları Milli Parkı Yürüyüş Rotaları" ile devam ettim bu çalışmalara. Ve son olarak yine 2010 yılında Çorum ilinde Boğazkale Milli Parkını ve dünya mirası Hattuşa'yı kapsayan "Hitit Yolu" olarak toplam beş yürüyüş rotası projesi oluşturduğum bugüne kadar. İstiklal Yolu dışında hepsinin rehber kitapları yayınlandı. Küre Dağları parkurlarının kitabı da basım aşamasında.

"Milyonlar Bu Yolları Yürüyor"

Dünya genelinde Avrupa kıtasında İpek Yolu, Barok Yolu, Manastırlar Yolu, Kelt Yolları, Mozart Yolu, Viking Yolları, Avrupa Şehirleri Keşif Yolu ile Amerika kıtasında İnka Trail, Torres del Paine, Rocky Mountains, Appalachain gibi rotaları örnek verebilirim. Rakam vermek gerekirse; sadece Kanada genelinde 18 bin, Avrupa kıtasında 54 bin kilometrelik trekking rotası olduğunu hatırlatmak istiyorum. Bizim 509 kilometrelik Likya Yolu'nu yılda 40 bin kişi ziyaret ederken, Santiago de Compostela Yolu'nu 5 milyon (!) kişinin yürüdüğünü söylersem konunun önemi daha iyi anlaşılır sanıyorum.

Dünyada "sürdürülebilirlik" giderek önemli bir gündem haline geliyor. Dolayısıyla her alan kendini bu süreçte uydurmaya çalışıyor. Tabii turizm de. Sırt çantalı turizmle sürdürülebilirlik ilişkisi konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Dünya genelinde yaygınlaşan trekking rotaları tematik kültür ve doğa olmak üzere iki bölüme ayrılıyor. Dünyada belgelenmiş ilk rota Avrupa Topluluğu'nun 1964 yılında projelendirdiği

Santiago de Compostela (Hac Yolu). Avrupa Topluluğu'nun bu yollar ile yapmayı planladığı en önemli unsur; sadece gelişimini tamamlamış veya tamamlamakta olan şehirleri kaldırmak değil, çevrede bulunan kırsal kesimin ve bölgelerin ekonomik ve kültürel olarak bir bütün halinde bu mirası paylaşmalarına olanak sağlamaktır. Böylelikle kalkınmanın ekonomik yaptırımları dışında, kültürel mi-

rasın bireyler bazında anlamlandırılarak, korunmasını da sağlamış oldular.

Dünyada birçok yerde örnekleri uygulanmaya devam eden, tematik kültür yollarının amacı; turistin bir yere bağlı kalması yerine, daha çok seçeneğin birlikte sunulması ve ekonomik anlamda daha fazla zaman ve para harcamasını sağlamaktır. Bununla beraber, bu yolları kateden turist, kültürel anlamda geniş bir kapsamda sunulan doğal, tarihsel ve yöresel mirası tam anlamıyla yaşayabiliyor. Ayrıca çevreye duyarlı ve bilinçli trekkingçiler, doğayı koruma anlamında daha ilgililer. Kısacası sürdürülebilir ekoturizm, doğal-tarihsel-kültürel değerleri korumak ve bölgeye ekonomik katkı yapmak olarak özetlenebilir.

Peki yasal mevzuat, yerel ve kamu yönetimleri açısından, trekking rotaları nasıl görülüyor? Ne gibi ihtiyaçları var bu alanın? Hem yasal mevzuat, hem de teşvikler anlamında...

Bu soru için özellikle teşekkürler. Ülkemizde Likya, St. Paul, Sultanlar, Evliya Çelebi, Kaçkarlar, Hz. İbrahim, Frig, Hitit, Yenice, İstiklal, Eskipazar ve Küre Dağları olmak üzere işaretlenmiş 12 trekking rotası mevcut. Çoğu parkur özel ve devlet arazileri üzerinden geçiyor. Bu nedenle bu rotaların korunması/tescil edilmesi konuları netleşmiş değil. Biz bu konuda Kate Clow öncülüğünde Kültür Bakanlığı'na başvurduk. Ve epey bir ilerleme kaydettik. Bakanlık Türkiye'nin kültür yollarının tescil edilmesi ve koruma altına alınması için yasal bir süreç başlattı. Rotaların farklı bölgelerden geçmesi ve karayolları, orman ve çevre gibi devletin değişik kurumlarını ilgilendiren yönlerin olması en büyük sıkıntı.

Kültür Bakanlığı 12 rotanın yer aldığı İngilizce ve Türkçe broşür seti bastırarak rotaların tanıtımını yapmaya başladı Ocak ayı içerisinde. Ayrıca bir

Ersin Demirel Kimdir?

1960 yılında Tirebolu'da doğan Ersin Demirel, 1996 yılında Kızlar Sivrisi çıkışıyla doğa sporlarına adım attı. 1999'de Sinop-Anamur, 2000'de Trakya bisiklet turlarını gerçekleştirdi. 2000-2003 yılları arasında Türkiye'nin ilk uzun trekking parkuru olan Likya Yolu'nda defalarca yürüdü. NTV için 'Likya Yolu' belgeselini hazırlayan ekiple yer alan Demirel, 2003 yılında Latin Amerika'da on ülkeyi (Şili, Bolivya, Peru, Arjantin, Ekvator, Kosta Rika, Honduras, Nikaragua, Guatemala, Meksika) kapsayan bir geziye çıktı. 2007 yılında üç aylık Kanada-Brezilya-Venezüella-Kolombiya-Panama gezisini gerçekleştirdi.

2008 yılında İnebolu'dan başlayıp, Kastamonu ve Çankırı illeri üzerinden Ankara'ya bağlanan tarihi kağrı yolunun 'İstiklal Yolu' yürüyüş parkuru olarak düzenlenmesi çalışmasını gerçekleştiren Ersin Demirel, 2009 yılında Karabük ili Yenice ilçesindeki Yenice Ormanları'nda doğa yürüyüşü ve bisiklet parkurları oluşturulması çalışmalarını kapsayan 'Karabük-Yenice Ekoturizm Projesi'nde çalıştı. Aynı yıl Karabük ili Eskipazar ilçesinde 'Doğadan Tarihe Yürüyüş Parkurları'nı ve tanıtım kitapçığı projesini hayata geçirdi. 2010 yılında 'Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı Trekking ve Bisiklet Rotaları' ile Çorum Valiliği adına 'Hitit Yolu Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları' projesini tamamladı.

Halen yerel yürüyüş ve bisiklet rehberliği yapmaya, çeşitli dergilere arkeoloji ve gezi yazıları yazmaya devam ediyor.

Türkiye trekking rotaları haritası bastırılacak. Bu yıl Emitt Fuarı'nda bize bir stand verilerek bu tanıtım faaliyete yeni bir boyut kazandırıldı.

Elbette bunlar yeterli değil. Öncelikle rota üzerinde bulunan tüm işletmeler (otel, lokanta, pansiyon vb.) ile bölgede yaşayan insanların bu turizm değerlerine sahip çıkmaları gerekiyor, çünkü bir bakıyorsunuz rota üzerindeki patikalar orman yoluna dönüşüyor, ya da parkur üzerine sera yapılıyor...

Benim önerim her rotayı belirli bölgelere ayırmak ve bakımı her bölgedeki işletme veya rehber statüsündeki kişilerin sorumluluğuna vermek. Bunların denetimini ise il kültür müdürlüğü, ilçe kaymakamlığı ve belediyenin katıldığı bir konsorsiyumun sağlaması. Birçok konuda olduğu gibi bu konuda da yetki karmaşası var. Örneğin Şili ve Kanada bu sorunu orman bakanlığı bünyesindeki kuruluşları yetkili kılarak çözmüş.

Valilik ve milli park projelerinde fazla sorun yaşamıyoruz. Ancak genel olarak projelerin sürdürülebilirliği anlamında, bölge insanını bilinçlendirme, yerel rehberler yetiştirme ve altyapı oluşturma konularına önem vermek gerekiyor. ○

Geri Dönüşüm İçin Yeni Çözümler

Geri dönüşüm, sanayinin önemli bileşenlerinden biri haline geliyor ve giderek büyüyor. Bu alana ekipman sağlayan uluslararası firmalardan biri olan JCB'nin, geçtiğimiz aylarda "Carbon Trust" sertifikasını almaya hak kazanması gözümüzden kaçmadı. Atık ve geri dönüşüm uygulamaları için özel olarak tasarlanan 30'un üzerinde makinadan oluşan Wastemaster serisiyle hizmet veren SİF JCB İş Makinaları'nın Endüstriyel Ürün Müdür Yardımcısı Ayşegül Çetinel'le sohbetimizi, Atık Kâğıt Toplama, Tasnifleme ve Balyalama konusunda yurdumuzdaki ilk şirket olan Dönkasan firmasının Kartal'daki tesisinde gerçekleştirdik.

Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

Bize JCB'yi kısaca tanıtır mısınız? Ne zamandır Türkiye'desiniz?

1956 yılında Sezai Türkeş-Feyzi Akkaya tarafından kurulan ve bir STFA ve Işıklar Holding kuruluşu olan SİF Otomotiv, o zamandan beri iş makinası sektöründe hizmet veriyor. 1974 yılından bu yana JCB marka iş makinalarının satış ve pazarlamasını SİF JCB İş Makinaları adı altında sürdüren Sif Otomotiv, 6 ilde yer alan 7 satış noktası ve 30 yetkili servisiyle Türkiye'nin dört bir yanına süratli hizmet sunuyor. Pazar taleplerindeki değişiklikleri en iyi şekilde karşılamak amacıyla ürün hattını genişleten SİF JCB, JCB marka kazıcı-yükleyiciler, ağır iş makinaları, kompakt ve endüstriyel ürün serisi ile müşterilerine etkin çözümler üretiyor. SİF JCB, 2006 yılından itibaren Rubble Master marka mobil kırma eleme tesisinin de Türkiye'deki temsilciliğini sürdürüyor.

Ziyaret ettiğimiz Dönkasan tesisinde, kâğıt atıklarının nasıl bir ayrıştırma sürecine tabi olduğunu gözleyince, kaynakta ayrıştırmanın önemini daha iyi anladık.

JCB, çok çeşitli iş makineleri üretiyor. Ancak geri dönüşüm görece yeni bir alan. Bu sektöre yönelik araçlar konusunda nasıl bir gelişme yaşıyorsunuz?

JCB marka iş makinalarının Türkiye distribütörü SİF JCB olarak 8 yıldır geri dönüşüm sektörüne özel makinalarımızla çözüm üretiyoruz. Geri dönüşüm sektörü, ülkemiz için yeni ve gelişmekte olan bir alan. Endüstrinin birçok alanında geri dönüşüm ve atık yönetimi her geçen gün daha fazla önem kazanıyor. Sektör, geçmişte hurdacılık mantığı ile çalışırken, bugün teknolojiyi yakından takip ederek kendini sürekli yenilemeye uğraşiyor. Biz de, SİF JCB İş Makinaları olarak, sektördeki gelişmelerden sürekli haberdar olmaya ve sektörün ihtiyaçlarına yönelik çözümler geliştirmeye çalışıyoruz. Senelerdir bu sektörler için özel makinalar ve ataşmanlar üreten JCB, inşaat ve tarım ürünleri gibi

Geri Dönüşüm

endüstriyel ürünlere de ayrı bir önem vermektedir. Biz de SİF JCB çatısı altında oluşturulan geri dönüşüme özel birimimizle, JCB'nin ürettiği makineleri Türkiye'deki koşul ve uygulamaları dikkate alarak kullanıcıların en etkin şekilde yararlanabileceği atışman ve satış sonrası hizmetler ile sunmaya devam ediyoruz.

JCB'nin geri dönüşüm sektörünün tüm ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile geliştirdiği JCB Wastemaster serisi, JCB'nin bu sektöre verdiği büyük önemin göstergesi. Atık ve geri dönüşüm uygulamaları için özel olarak tasarlanan 30'un üzerinde makineyi kapsayan Wastemaster serisinde her türlü atık uygulaması için makine bulunuyor. JCB Wastemaster serisinde aynı zamanda operasyonel sıkıntıları en alt seviyeye indirmek amaçlanıyor. Wastemaster serisi içerisinde tekerlekli yükleyiciler, Loadall'lar, Teletruk'lar yer alıyor. Bunlara ek olarak, ekstra manevra kabiliyeti sunan belden kırma şasiye sahip bir teleskobik yükleyici olan TM310 da, JCB Wastemaster se-

“JCB'nin geri dönüşüm sektörünün tüm ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile geliştirdiği JCB Wastemaster serisi, JCB'nin bu sektöre verdiği büyük önemin göstergesidir”

risine dahildir. JCB bundan sonra da, tehlikeli ve atık malzemelerin taşınmasına, istiflenmesine, balyalanan malzemelerin yüklenmesine, malzemelerin yığılmasına kadar yeni çözümler geliştirmeye devam edecek.

JCB, “Carbon Trust” ile Ödüllendirildi

JCB, iş makineleri sektörünün çevreye saygılı bir biçimde gelişimi için gerçekleştirdiği uygulamaları ve çevre dostu yeni ürünleriyle doğanın korunmasına katkılarında dolayı merkezi İngiltere'de bulunan Carbon Trust Standard tarafından “Carbon Trust” çevre sertifikası ile onurlandırıldı.

Yeni nesil daha az karbon emisyonu sağlayan ürünleriyle iş makineleri sektörüne yeni bir ivme kazandıran JCB, yalnızca kazıcı-yükleyicilerinin yeni nesline 47,2 milyon TL'lik yatırım yaptı.

JCB'nin çevre dostu ekipmanları, daha önceki modeller ile karşılaştırıldığında yüzde 16'ya varan oranda daha az yakıt tüketimi

özelliğine sahip. JCB yeni nesil kazıcı-yükleyici modellerini yılda ortalama 1250 saat kullanan müşteriler, yaklaşık 840 litre yani 2500 TL'lik yakıttan tasarruf edebiliyor. Böylece çevreye daha az karbon salımı gerçekleşmiş oluyor.

Basın bülteninizden JCB'nin uluslararası düzeyde, karbon alanında önemli çalışmalar yaptığını ve “Carbon Trust” sertifikası aldığını biliyoruz. Biraz bu konuda bilgi verebilir misiniz?

JCB, iş makineleri sektörünün çevreye saygılı bir biçimde gelişimi için gerçekleştirdiği uygulamaları ve çevre dostu yeni ürünleriyle doğanın korunmasına katkı sağlamaya çalışıyor. Bu katkıları da, İngiltere'de bulunan Carbon Trust Standard tarafından “Carbon Trust” çevre sertifikası ile ödüllendirildi.

Daha az karbon emisyonu sağlayan yeni nesil ürünleriyle iş makineleri sektörüne ivme kazandıran JCB, yalnızca yeni nesil kazıcı-yükleyicilerine 47,2 milyon TL'lik yatırım yaptı. JCB'nin yeni nesil ürünleri, daha önceki modeller ile karşılaştırıldığında yüzde 8'e varan oranda daha az karbondioksit gazı üretmektedir.

Dönkasan A.Ş.'de dört adet JCB marka iş makinası çalışıyor. Belden kırma şasiye sahip bir teleskobik yükleyici olan TM310'nun, saha içerisindeki atık kâğıdı rahatlıkla alıp, bir yerden bir yere sarsmadan ve ucundaki ataşmanı sayesinde dökmeden götürebildiğini aktarıyor Ayşegül Çetinel.

Enerji ve yakıt verimliliği, çevre konularında giderek önemli bir alan haline geliyor. JCB'nin araçların motor verimliliği konusunda da önemli çalışmalar yaptığını biliyoruz.

JCB yollarda kullanılmayan araç sektörünün emisyon mevzuatı kapsamında, en temiz motoru geliştirmek için önemli yatırımlar yaptı. 'JCB Dieselmax' motorunun geliştirilmesine 188 milyon TL'lik harcama yapan JCB, şu anda yollarda kullanılmayan araç sektöründe sadece en temiz motora sahip olmakla kalmıyor, aynı zamanda yakıt tasarrufu da sağlıyor. JCB'nin çevre dostu ekipmanları, daha önceki modeller ile karşılaştırıldığında yüzde 16'ya varan oranda daha az yakıt tüketimi özelliğine sahip. JCB kazıcı-yükleyici modellerini yılda ortalama 1250 saat kullanan müşteriler, yaklaşık 840 litre yani 2500 TL'lik yakıt masrafindan tasarruf edebiliyorlar. Böylece, çevreye daha az karbon salımı gerçekleşmiş oluyor. JCB'nin ilk olarak Nisan 2010'da Bauma Fuarı'nda lansmanını yaptığı yeni nesil kazıcı-yükleyicileri, Haziran 2010'dan itibaren de Türkiye'deki kullanıcılara SİF JCB İş Makinaları tarafından sunuluyor. ○

“Yılda 100 bin Ton Atık Kâğıt Kaç Ağaç Eder?”

Atık kâğıt toplama, tasnifleme ve balyalama konusunda yurdumuzdaki ilk şirket olan Dönkasan'ın İşletme Yöneticisi Okan Günay, “Yerinde ayrıştırma çok önemli. Eskiden atık kâğıtlarla birlikte yüzlerce kilo pirinç bile geliyordu” diyor gülerек...

Bize Dönkasan'la ilgili bilgi verebilir misiniz?

İlk tesisini 1984 yılında İstanbul-Kartal'da, ikinci tesisini 1989 yılında Adana'da, üçüncü tesisini de 1993 yılında İstanbul-Büyükdöğmece'de açan Dönkasan, bu tesislerinde yılda 100 bin ton atık kâğıt işliyor. Ayrıca piyasadan direkt olarak yaptığımız alımlar da yaklaşık 70 bin ton/yılı buluyor. Toplam yıllık işlem hacmimizse 170 bin tona ulaşıyor. Bir Sabancı Holding kuruluşu olan Dönkasan, atık diye kabul edilen her cins kâğıdın toplanıp, yabancı maddelerden ayrıldıktan sonra cinslerine göre balyalanmasını temin ederek, “temiz çevre için” çok büyük önem arz eden ormanların hammadde olarak kullanılmasını önüyor. Bu çalışmalarımız çevre ve ekonomiye sağladığı katkıdan dolayı 2000 yılında İstanbul Sanayi Odası'nca “Çevre Özendirme Ödülü”ne layık görüldü. Dönkasan ayrıca merkezi Brüksel'de bulunan ve kısa adı B.I.R. (Bureau of International Recycling) olarak isimlendirilen “Uluslararası Atık

Değerlendirme Konfederasyonu” üyesidir.

Siz asıl olarak kâğıt topluyorsunuz ama bu malzemelerle birlikte başka şeyler de geliyor mu?

Plastikten metale kadar çok çeşitli malzemeler de atık kâğıtlarla birlikte gelebiliyor. Biz bunları da ayrıştırıp doğru yere ulaştırıyoruz. Bu anlamda yerinde ayrıştırma son derece önemli. Bu konuda da büyük gelişmeler var. Eskiden bu konuda inanılmaz şeyler yaşanabiliyordu. Eskiden sucuktan salama kadar birçok alakasız malzemenin geldiğini biliyoruz. Bir keresinde, süpermarketlerden gelen kâğıt atıklarının arasında yüzlerce kiloluk pirinç çuvallarının çıktığını arkadaşlarımız anlatıyor.

Profesör Dr. John Harte:

“Hidroelektrik Hepsinden Beter”

Akademik kariyerinin çok büyük bir kısmını insan faaliyetlerinin biyoçeşitlilik ve ekosistemler üzerindeki etkilerini araştırmaya adanmış Prof. Dr. John Harte, uzun yıllardır Berkeley Üniversitesi Doğal Kaynaklar Akademisi'nin Ekosistem Bilimleri bölümünde ders veriyor. Son dönemde çalışmalarını iklim değişikliğinin gezegen üzerinde yarattığı etkiler üzerine yoğunlaştıran Harte, kısa süreliğine Boğaziçi Üniversitesi Çevre Bilimleri Enstitüsü'nün konuğu oldu ve iklim değişikliği ile enerji kaynakları üzerine bilgi ve deneyimlerini EKOIQ ile paylaştı.

Söyleşi: Balkan TALU Fotoğraf: Özgür GÜVENÇ

İklim değişikliği geri döndürülebilir bir şey mi?

Eğer bir şeyler yapmaya bugün başlarsak iklim değişikliğini geri döndürebiliriz. Ancak enerji tedarik sistemimizi baştan aşağı değiştirmeliyiz. Güneş, rüzgâr ve jeotermale bundan 10-15 sene önce geçmiyedik. Bugün ciddi adımlar atarsak yine de durumu değiştirebiliriz. Ama Kuzey Kutbu'nda buzul erimesi devam eder ve metan salımı başlarsa, işte bunun dönüşü olmaz. Çok geç kalmamak için beş, en fazla 10 senemiz var.

World Business Council for Sustainable Development'in geniş bir yankı uyandıran Vision 2050 metninde önümüzdeki ilk on senenin farkındalık dönemi olacağı; esas dönüşümün 2020'den sonra gerçekleşeceğine dair bir öngörü var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bu konuda net bir öngörü yapamam ama bu geçişin avantajlarını yaşamak için 2050'ye kadar beklemeye gerek yok. 2020'den önce icraata geçebilmek için gerekli olan altyapıya da sahibiz. Örneğin Amerikan arabalarının yakıt verimliliği yıllardır çok düşüktür. Halbuki biz bir galon benzinle 50-55 mil gidebilecek arabalar yapabiliriz. Çöllerde güneş santralleri kurabilir, çatılara güneş sistemleri adapte edebiliriz. Eğer sizin dediğiniz yavaş tarifeyi uygularsak çok geç kalabileceğimizden büyük bir endişe duyuyorum.

Bir süre sonra kömür yakmaktan vazgeçsek bile ısınmadan dolayı demin bahsettiğimiz gibi kutuplardan metan salımı ve orman yangınları da artacaktır. Üstelik hemen başlamamak için hiçbir mazeretimiz yok. Rüzgâr, nükleer enerjiden çok daha ucuz. Güneş ile en ucuz kaynak denen kömür santrallerinin maliyetleri ise eşit.

Özellikle nükleer ve hidroelektrik enerji konusunda yoğun tartışmalar var. Özellikle su kaynakları üzerinde çalışmış olan bir akademisyensiniz. Bu kaynakların kullanımına nasıl bakıyorsunuz?

Çok uzun yıllar önce, 1978 yılında bütün

Prof. Harte, ABD'de hidroelektrikte ana kaynak olarak kar sularının kullanıldığının ve ne kadar büyük rezervuarlar kurarsanız kurun yok olan kar örtüsü kaynaklı suların tekrar yerine konulmadığının altını çiziyor.

Söyleşi

"Kuzey Kutbu'nda buzul erimesi devam eder ve metan salımı başlarsa, işte bunun dönüşü olmaz. Çok geç kalmamak için en fazla 10 senemiz var"

enerji kaynaklarını kapsayan karşılaştırmalı bir araştırma yaptık. Temel kriter ürettikleri elektrik miktarıydı. Ekolojik etki açısından (o zamanlar iklim değişikliği kriteri yoktu) en beteri hidroelektrikti. İkinci sırada kömür yer alıyordu. Nükleer enerji bile daha tercih edilebilir bir seçenekti.

Hidroelektrikle ilgili bu çıkarımınız çok ilginç. Bunun dayanağı nedir?

Örneğin ABD'de hidroelektrikte ana kaynak kar sularıdır. Sorun şu ki, ne kadar büyük rezervuarlar kurarsanız kurun yok olan kar örtüsü kaynaklı sular tekrar yerine konulamıyor. Örneğin Kaliforniya'da hem sulama hem de içme suyu olarak kullanabilmek için toplam 30 sene yetebilecek kaynak var. Yağmur suyunu depolayabilecek bir rezervuar sistemini hiçbir zaman yeterince hızlı kuramazsınız. Bu yüzden kar örtülerini ve diğer su kaynaklarını kullanmak zorundasınız. Türkiye için bu teori pek geçerli değil çünkü Türkiye'de kar ve buz örtüleri kullanılmıyor.

AB ülkelerinde hidroelektriğin yenilenebilir kaynak olarak kabul edilmesi için üst limit 10 megawatt. Türkiye'de Çevre Bakanlığı'nın kabul ettiği üst limit 50 megawatt..

Peki Türkiye'deki ekolojistler ve çevre bilimciler bu konuda ne düşünüyor? Bu çok saçma bir fikir. Kömürden vazgeçtik deyip o boşluğu hidroelektrikle kapatamazsınız. İklim değişikliğini engellemek için baraj kuracağım dediğiniz anda Avrupa'dan Çin ve Rusya'ya her yeri barajlarla donatmanız gerekir ki, dünyanın hiçbir yerinde bu kapasiteyi karşılayacak kadar fazla nehir yatağı yok.

Peki nükleer hakkında ne düşünüyorsunuz? James Lovelock gibi bazı çevreciler fosil yakıtların daha yıkıcı olduğunu savunuyorlar.

Bu teori birçok açıdan doğru. Nükleer belli standartları karşılasaydı çok ideal bir enerji kaynağı olabilirdi. Eğer santral kurulurken her ülke Fransa'nın sağladığı güvenlik ölçülerini sağlayabilseydi, atık problemi çözülebil-

miş olsaydı ve nükleer için bu kadar büyük teşvikler gerekmeseydi nükleer çok iyi bir kaynak olurdu.

Çeşitli bilim insanları, özellikle Akdeniz bölgesinin iklim değişikliğinden olumsuz etkileneceğini söylüyorlar. Ada devletlerini bir kenara bırakırsak sizin zihninizde böyle bir senaryo var mı?

Bu senaryoların iki boyutu var. Bir senaryoya göre İskandinavya, Kanada ve Sibirya gibi yüksek bölgelerde daha fazla ısınma görüleceği düşünülüyor. Hatta bazı Rus bilim adamları bunun iyi bir şey olduğunu, Sibirya'nın daha önce tohum ekilemeyen bölgelerinde tarım yapılabileceğini düşünüyorlar. Halbuki bölgede hava ısınsa bile bölgenin toprak yapısı buna uygun değil. Buna ek olarak gene Sibirya'daki mineral kaynakları da iştah kabartıyor ama bu iş için permafrostların (kalın buz tabakaları) üzerinde gidebilen kamyonlara ihtiyaç duyulacak ve böyle bir işin maliyeti de çok fazla olacak.

İkinci boyut ise mülteciler. Aşağı bölgelerde denizlerin yükselmesinden olumsuz etkilenen ülkeler İskandinav ülkelerinin kapısına dayanacak. Örneğin Pasifik ülkelerinden Yeni Zelanda ve Avustralya'nın kapısını çalmaya başladılar şimdiden. Öte yandan, Yeni Zelanda göçmen yasalarını oldukça sıkı hale getirdi. Aynı şey Avustralya için de geçerli. İskandinav ülkelerinin de kapılarını açacağını düşünenler fena halde yanılıyor.

Bunun dışında tropikal bölgeler ısınmadan en az etkilenen alanlar olacak ama mesela düşen yağmur oranlarında yaşanan en ufak bir azalma epey dramatik etkilere yol açabiliyor. Bu yıl Amazon yağmur ormanları yüzyılın en büyük kuraklığını yaşadı. Böylece dünyanın en büyük karbon depolarından biri artık gezegenin karbon salım kaynaklarından birine dönüşüyor.

İklim değişikliğinde gelinen noktada özellikle Kopenhag ve Cancun süreçleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ülkelerin yan yana gelip bu konudaki so-

rumluluklarını konuşmaları iyi bir şey ama bence iklim değişikliğine kesin çözüm, özellikle zengin ülkelerin doğru olanı yapmanın kendi çıkarlarına da uygun olduğunu görebilmesinden sonra gerçekleşecek. Ondan sonra da güneş ve rüzgâr gibi kaynaklarda kimin öncü olup dünya pazarına sattığına bakılacak. Üstelik petrol kaynakları da tükeniyor. Bu yüzden dünya ülkelerinin yenilenebilir kaynaklar konusunda öncü rolü oynamaları gerekiyor. ○

"Bu yıl Amazon yağmur ormanları yüzyılın en büyük kuraklığını yaşadı. Böylece dünyanın en büyük karbon depolarından biri artık gezegenin karbon salım kaynaklarından birine dönüşüyor"

Görüş

Akkuyu'da santral yapılması planlanan alan...

"Kapıdaki Düşman: Nükleer"

"Japonya Fukushima'da yaşanan nükleer trajediyi izlerken ve Çernobil'in 25. yıldönümünü geride bırakırken, Türkiye'de hâlâ nükleer santral kurulması yönündeki kararlılığını dile getiren hükümetin açıklamaları etik ve insani değerlerin hiçe sayılması anlamına geliyor."

Yazı: Deniz SÖZÜDOĞRU
Greenpeace Akdeniz İletişim Sorumlusu

1976'da ilk kez Akkuyu için yer lisansı alındığından bu yana 35 yıl geçti. Bu süre zarfında çok sayıda bakan geldi geçti ve milyarlarca dolar harcadı, harcanmaya da devam ediyor. Hükümet hâlâ alelacele bu serüvene son vermek istiyor ancak bunu yaparken anlaşmadaki pürüzleri görmezden geliyor. Kaçınız nükleer santral anlaşmanın detaylarını biliyor?

Akkuyu'da bir nükleer güç santrali kurulmasına yönelik anlaşmanın kamuoyundan gizlenmesi akıllarda soru işaretleri bırakıyor. Greenpeace Akdeniz olarak Rusya ile imzalanan anlaşmanın orijinal metnini ele geçirdikten sonra incelediğimizde dört önemli ko-

nunun problem teşkil ettiğini gördük. Bunlar:

1. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) güvenlik konusundaki yetki alanının sınırlandırılması.
2. Atık sorununa bir çözüm getirilememesi.
3. AB ile bağların koparılması.
4. Akıllı enerji sisteminin kurulması önünde dev bir engel oluşturması.

Nükleer santrallerin teknik, ekonomik, sağlık riskleri bir yana, Türkiye ile Rusya arasında imzalanan nükleer santral anlaşması etik ve adil olmaktan çok uzak. Çünkü Başbakan, Rusya Devlet Başkanı Dmitry Medvedev ile Mersin Akkuyu'da dört reaktör kurul-

ması için ihalesiz olarak hükümetler arası anlaşma imzaladı. Bu anlaşmayla, hükümet hem Rekabet Kanunu'nu, hem EPDK yasasını, hem de Avrupa Birliği Direktiflerini ihlal etmiş oldu.

TAEK Baskı Altında

Türkiye yasalarına göre nükleer güvenlikten Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) sorumludur. Bu sorumluluğun tüm siyasi etkenlerden bağımsız çalışması gerekirken Başbakanlık'a bağımlı olmasının yanı sıra bir de anlaşmada Türk tarafına yüklenen lisans, izin gibi prosedürleri kolaylaştırma sorumluluğu TAEK'i daha da zor bir konuma sokuyor. Türkiye'nin böyle bir sorumluluk alması güvenlik alanında ortaya çıkabilecek sorunlarda Enerji Bakanlığı'nı yetkili kılıyor ve TAEK'in otoritesini tamamen ortadan kaldırıyor.

Anlaşmada TAEK'in eğitiminin işletmecisi şirket tarafından verilmesi, TAEK'i şirkete bağımlı hale getiriyor. Anlaşmada nükleer güvenliğe yönelik hiçbir net ölçüt konulmadığı gibi, nükleer güvenlikten sorumlu kurum olan TAEK açısından ortaya sakat bir durum çıkıyor: TAEK hem Başbakan'a, hem Enerji Bakanlığı'na, hem de Rus şirketine bağımlı kılınıyor. İstedığınız yere çekebileceğiniz, baskı altında bir kurum.

Bu ise gerekli güvenlik önlemlerinin alınamaması, olası bir kazada bizden saklanacak gerçekler, iletişimin halk sağlığını korumak değil, siyasi imajı korumak için çarpıtılması demek. Bu Çernobil'de yaşanmıştı. Şimdi, bundan çok daha kötüsü olabilir.

Rusların Sicili Bozuk

Mersin Akkuyu'ya nükleer santral kuracak şirket Rosatom, Çernobil kazasından ve Rusya'da her yıl meydana gelen yüzlerce irili ufaklı kazadan sorumlu bir şirket. Yani güvenilir bir

“Nükleer santral, bir kere başlandıktan sonra 100 yılı aşkın bir süre boyunca Türkiye'yi bağlayacak bir proje”

Rus teknolojisinden bahsediyoruz. Geçtiğimiz yıl, Bulgaristan da Rusya'yla anlaşmasını bozmuştu. Çin ise Tianwan'da inşa edilen AES-91 reaktöründe güvenlik riskleri doğuran kalite bozuklukları olduğunu saptadı. Reaktörün inşası tam 10 yıl sürdü.

Rusya, anlaşma kapsamında 2017 yılına kadar ilk reaktörü teslim edeceğini kabul ediyor. Yıl 2011. Rusya bir yıl içinde tüm lisansları aldı. 2011 sonu... Bu durumda beş yıl içinde reaktörü inşa etmesi, sonra da test aşamasına geçmesi gerek ki 2017'de ilk elektrik şebekeye verilsin. Bu bir intihar provasından başka bir şey değil!

Bunun yanı sıra VVER 1200 modeli ilk olarak Türkiye'de denenecek. AB, bir alt modeli olan VVER1000 modeline bile lisans vermezken, Akkuyu, Rusya'nın deneme tahtası olacak. Türkiye ise bu maceraya hiçbir teknik alt yapısı veya yetmiş elemanı olmadan başlayacak.

Nükleer santral, bir kere başlandıktan sonra 100 yılı aşkın bir süre boyunca Türkiye'yi bağlayacak bir proje.

Ortalama yapım süresi 10 yıl, işletmesi 60 yıl, soğutması 40 yıl ve sökümü de 10 yıl. Dolayısıyla nükleer santral yapımı, ani bir şekilde karar alınabilecek bir konu değil.

Atıkları Ne Yapacağız?

Anlaşmanın en tartışmalı yanlarından biri de atıklar konusu. Öyle ki, yeniden işlensin ya da işlenmesin atık konusu her açıdan risk teşkil ediyor. Öncelikle nükleer atıkların işlenmek üzere Rusya'ya gönderilmesi bir zorunluluk değil ve başka bir anlaşmaya tabi (13/2). Rusya'nın henüz VVER 1200 atıklarını işleyecek bir tesisi yok. Bu tesis 30 yıldır inşa halinde. Nükleer santralin ilk ünitesi devreye girdiğinde bu tesisin de açıldığını varsaysak bile, yine de önemli risklerle karşı karşıyayız.

Nükleer atıklar gemilerle taşınarak boğazlardan geçirilecek. Olası bir kazada meydana gelebilecek felaket, Türkiye'nin İstanbul gibi nüfus yoğunluğu en yüksek ilinde, Çanakkale gibi şehirlerimizde veya Antalya gibi turizm merkezlerine yakın yerlerde meydana gelebilir.

Bir VVER reaktörü yılda 22 ton atık üretiyor. Anlaşmada, kilovat saat başına 0,15 dolar/sent öngörülüyor. Yüzde 90 kapasiteyle çalıştığını varsayarsak bir ünite 0,78 TWs ya da 78 milyon kilovat saat elektrik üretecek. Bu du-

Görüş

rumda atıklar için en iyi ihtimalle 11,8 milyon dolar fonda birikecek. Oysa Rusya kendi yasaları çerçevesinde atıkları ancak para karşılığı yeniden işliyor ve yabancı ülkeler için bu rakam kg başına 1000 ABD Doları. Yani, fonda öngörülen azami miktarın iki katı. Bununla da kalmıyor, Rusya yeniden işleme sonrası ortaya çıkan yan atıkları ülkeye geri iade ediyor.

Anlaşma Avrupa Birliği Müktesebatına da Aykırı!

AB düzenlemelerine göre (Directive 17/2009/EC) bir nükleer santralin yapım ve işletmesi, serbest elektrik piyasası içinde açık ihale yoluyla rekabet ortamında gerçekleşmeliydi. Oysa bu anlaşma hiçbir ihale yapılmadan gerçekleştirildi.

Avrupa Birliği Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) düzenlemelerine göre, önce çevresel etki bakımından farklı sahalardan değerlendirilmesi ve bunların nihai saha seçiminde rol oynaması gerekirdi. AB ÇED sürecinin tam tersi olarak, ÇED gerçekleştirilmeden saha seçimi yapıldı. AB'nin taraf olduğu ve halkın rızasını güvence altına alan anlaşmalar ise dikkate dahi alınmıyor.

Euratom Nükleer Güvenlik Direkti-

fi'ne (71/2009/5. Madde) göre, nükleer düzenleyicinin nükleer santral işletmecisi veya teşvik edici olan tüm birimlerden işlevsel olarak bağımsız olması gerekir. Oysaki TAEK bağımsız değil, Başbakanlık'a bağlı bir kurumdur.

Anlaşma, Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş'nin (TETAŞ) 15 yıl boyunca 12,5 dolar/sent üzerinden elektrik satın almasını zorunlu kılıyor. Ayrıca, Akkuyu sahası bedelsiz olarak

Ruslar'a teslim ediliyor. Bunlar doğrudan devlet teşvikidir ve AB İcra Sözleşmesi'nin 107. maddesine göre yasadışıdır.

Kısacası anlaşma usulen yanlıştır. Bu konu siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve nükleer karşıtı platform tarafından defalarca ifade edilmiştir. Tüm bu yaşananlar ışığında, Türkiye yüzünü aydınlık bir geleceğe dönmek için elindeki şansını iyi değerlendirmelidir. ○

**Bu Sayı İçin
175 Fidan...
EKOIQ
Korusu 1542
Fidana Ulaştı**

www.ecologyizmir.com

EKOLOJİ

İZMİR 2011

12-15 MAYIS

İzmir Uluslararası Fuar Alanı - Kültürpark / İZMİR

DESTERLEYENLER

ORGANİZASYON

İZFAŞ / İZMİR FUARCILIK HİZMETLERİ KÜLTÜR VE SANAT İŞLERİ TİC. A.Ş.

Şair Eşref Blv. No:50 35230 Kültürpark / İZMİR • TEL: 0(232) 497 10 00(pbx) • FAX: 0(232) 497 10 22 - 23 • www.izmirfair.com.tr • info@izmirfair.com.tr

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR

Kitap

2032 Yılında Dünya Ültimatom

Yazar: Matthew Glass
Çeviren: Güliz Arslan
Apollon Yayıncılık,
Mart 2011

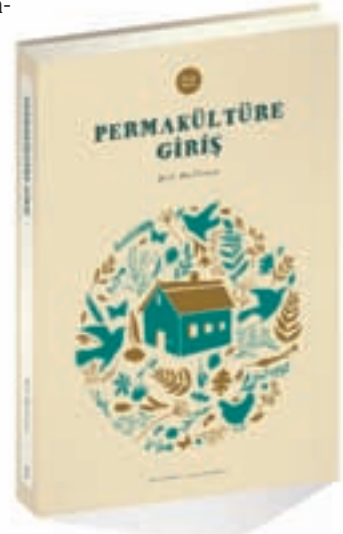

Takvimler 2032 yılını gösterdiğinde küresel ısınmanın boyutları da ortaya çıkmaya başlamıştır. Deniz seviyesi epey yükselmiştir. Güney Kaliforniya çölleşmekte, Miami Eyaleti tamamen sular altında kalmaya hazırlanmaktadır. Bu bilgiler ABD'nin 48. Başkanı Joe Benton'a selefi Mike Grant tarafından verilmiştir. Grant, emisyon indirimleri konusunda Çin ile müzakerelere başlamış ama bir sonuç alamamıştır. Bu anlaşmayı tamamlamak çiçeği burnunda Başkan Joe Benton'a düşecektir. Acaba Benton başarabilecek midir? Matthew Glass tarafından kaleme alınmış olan Ültimatom ilk bakışta tipik bir Amerikan bestselleri gibi gözüküyor ama bu tür senaryolar üretmeyi her zaman iyi becermiş olan ABD'li yazarlar bize gene fazlasıyla gerçek bir kurgu sunuyor. Bu arada yazar Matthew Glass okurlarına gerçekten de sıkı bir ultiatom çekiyor.

Mollison'dan bir Klasik Permakültüre Giriş

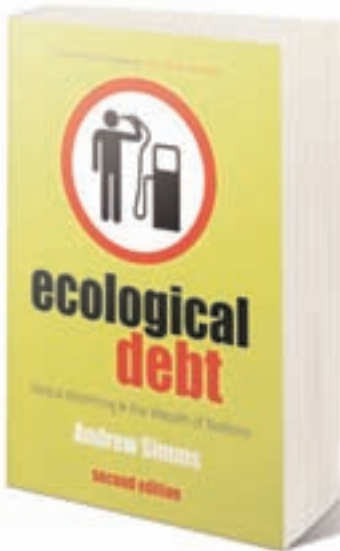
Yazar: Bill Mollison
Çeviren: Egemen Özkan
SinekSekiz Yayınevi, Mart 2011

Bill Mollison, Tazmanya'da küçük bir köyde büyüdü. Çok uzun yıllar balık tuttu, avlandı. Mollison, bir şeylerin ters gittiğini 50'li yıllarda anlamaya başladı. Önce balık sürüleri azalmaya başladı. Sonra da etraftaki orman örtüsü yok olmaya başladı. Mollison öfkelenmişti. Önce endüstriyel sistemi protesto etmeye başladı. İşe yaramadı. Mollison iki yıl toplumla bağını kesti. 1974'te David Holmgren'le birlikte çok yıllık ağaçların, çalılarının, bitkilerin, mantarların ve kök sistemlerinin çok yönlü verimine dayalı sürdürülebilir bir tarım metodu geliştirdi. Biz bugün bu metoda permakültür diyoruz. SinekSekiz tarafından yayınlanan *Permakültüre Giriş*, işin püf noktası ve felsefesini öğrenmek için birinci elden benzersiz bir kaynak.

Küresel Isınma ve Milletlerin Zenginliği Ekolojik Borç

Yazar: Andrew Simms
Pluto Books, 2009

Andrew Simms bu kitabı ilk defa 2005 yılında yazmış. Ekolojik borç fikri de ilk kez aklına 2005 yılında Afrika kıtasının borçlarının silinmesi sırasında gelmiş. Aynı zamanda Yeni Ekonomi Kuruluşu'nda (NEF) iklim değişikliği programının kurucuları arasında yer alan ve Yeşil Yeni Düzen (Green New Deal) raporunun yazarlarından biri olan Andrew Simms kitabın 2009 yılında genişletilmiş olan baskısında son çıkan ekonomik krizle beraber şu hayati soruyu da soruyor: Peki ekonomi ne için vardır? Adam Smith *Milletlerin Zenginliği*'ni yazarken kapitalizmin öncülüğünü yapmıştı. Andrew Simms de, kapitalizme yeşil bir boyut kazandırmaya çalışıyor.

Atık Gazlaştırmasıyla Enerji Üretiminde ÖNCÜ

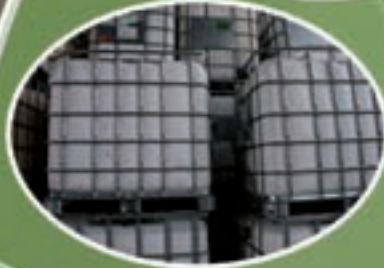
Ekolojik Enerji A.Ş.
Türkiye ve dünya genelinde
geliştirmekte olduğu teknolojilerini
yaymayı hedeflemektedir.

Ekolojik Enerji

ENTEĞRE ATIK YÖNETİMİ ve ENERJİ GERİ KAZANIM TESİSİ

Elektriğe
Dönen Atıklar

Ekolojik Enerji A.Ş. Hasdal Yolu 6.km
Kemberburgaz 34075 Eyüp-İstanbul
Tel: (0212) 360 29 81 - Faks: (0212) 360 29 80
www.ekolojikenerji.com.tr

Enerjiyi ve Emeđi Koruyan Kredi; EKOkredi.

- Tarımda modern sulama ekipmanları
- Güneş enerjisi sistemleri
- Verimli ısıtma (Doğal gaza geçiş, kalorifer kazan ve petek sistemleri...)
- Verimli soğutma (Klima sistemleri)
- A sınıfı elektrikli cihazlar
- Ev geliştirme ve evre düzenleme
- Atık arıtma
- Rüzgar enerjisi, güneş enerjisi, hidroelektrik yatırımlar
- Mantolama
- atı ve pencere yalıtımı
- Doğal gaz dönüşümü
- A sınıfı enerji
- Enerji kimlik belgesi
- Tasarruflu yapı elemanları

Tasarrufa uzat elini Türkiye!

řekerbank